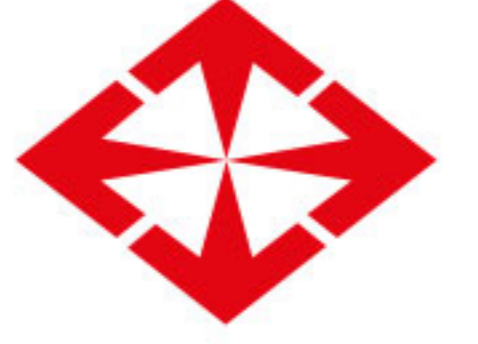

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 KASIM 2019

Bütün Dünya

192297 SAYI: 2019 / 11 FİYATI: 9 TL

1881-1938

Işığı Hiç Sönmeyecek

Bilimin Meşalesiyle Türk Dünyası Aydınlanıyor Sh: 5

Erdem Akyüz:
**Atatürk ve
10 Kasım
Mesajları** Sh: 17

Öğüt Yazman:
**Atatürk'ün
Ekonomi
Politikası** Sh: 39

Cengiz Özakıncı:
1876'dan
Günümüze Böl
ve Yönet Politikası
**Etnik Temsil
Tuzakı** Sh: 52

Kaya Boztepe:
**Ümit
Sizsiniz** Sh: 23

Tekin Özertem:
**Eğitim ve
Toplum
Düzeni** Sh: 86

Ömer Dedeoğlu:
**Bill Gates
ve
Emeklilik** Sh: 115

Necef Uğurlu:
**Tarihin
Karanlık
Dehlizleri** Sh: 71

Barbaros Eneç:
**Hakikat
Sonrası** Sh: 65

**Atatürk'ün Samsun'a Çıkışının
100. Yılına Armağan**

Cumhuriyetimizin 96. yıldönümünde
29 Ekim'den itibaren kitabevlerinde

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Bütün Dünya 2000

Başkent Üniversitesi

Adına Sahibi:

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Anısal Yönetmen:

Mete Akyol

Yayın Genel Yönetmeni:

Ufuk Akyol

Görsel Yönetmen

ve Yayın Genel Yönetmeni

Yardımcısı:

Turgut Keskin

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Gülçin Orkut Akyol

Teknik Yapım Yönetmeni:

Faruk Güney

Yayın Danışmanı:

Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:

Haydar Göfer

Eğitim Danışmanı:

Dr. Fatma Ataman

Düzeltilme Sorumlusu:

Nükheth Alicikoğlu

Abone Servisi:

Hatice Taygan

Başkent Üniversitesi'nin bir kültür hizmeti olan Bütün Dünya 2000, Başkent Üniversitesi kuruluşlarından

Aküm Reklamcılık, Danışmanlık ve Yayıncılık Ajansı Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 1. Cadde No: 77, Bahçelievler, Ankara adresinde hazırlanmıştır.

Seçiciler Kurulu:

Prof. Dr. Nevzat Bilgin (*Anısal Başkan*)
Prof. Dr. Ahmet Mumcu
Prof. Dr. Solmaz Doğanca
Prof. Dr. Sevil Öksüz
Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,
Prof. Dr. Okay Eroskay
Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,
Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,
Prof. Dr. Levent Peşkirioğlu,
Kaya Karan, İlhan Banguoğlu,
Ahmet Aydede, Ertan Karasu, Manuel Bilos

Sürekli Yazarlar:

Yahya Aksoy, Yücel Aksoy, A. Erdem Akyüz, Sabriye Aşır, Nuray Bartoschek, Kaya Boztepe, Sedem Demir, Dr. Cihangir Dumanlı, Haluk Erdemol, Konur Ertop, Gürbüz Evren, Metin Gören, Erhan Kanyılmaz, Nilay Karatosun, Filiz Leloğlu Oskay, Cengiz Önal, Cengiz Özakıncı, Dr. Tekin Özertem, Yaşar Öztürk, Necdet Pamir, Zeki Sarhan, Sezin San Sungunay, İzlen Şen Toker, Melek Şirin Tolga, Necef Uğurlu, Dr. Mehmet Uhri, Mehmet Ünver, Mustafa Yıldız, Berk Yüksel

Yönetim Merkezi:

10. Sokak No: 45, Bahçelievler, Ankara
Tel: (0312) 212 80 16
Faks: (0312) 212 31 33

İletişim Adresi:

Burhaniye Mah. Resmi Efendi Sk. No: 46
Altunizade, 34662 İstanbul
Tel: (0216) 422 22 67

Abone Servisi:

Tel: (0541) 725 74 11
abonebd@gmail.com

Baskı: APA Uniprint Basım Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Hadımköy, İstanbul Cad. Ömerli Mah. No: 159
Arnavutköy, 34555 İstanbul

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım Pazarlama

Basım Tarihi: 25 / 10 / 2019

www.butundunya.com.tr • butundunya@butundunya.com.tr

3 Biz "seyirci"yiz! *Dr. Ufuk Akyol*

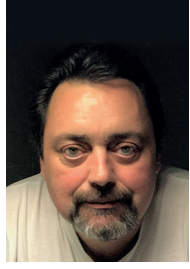

5 Bilimin Meşalesiyle Türk Dünyası Aydınlanıyor

- 10 Atatürk Yaşıyor *Dr. Cihangir Dumanlı*
- 14 Ata'nın Huzurunda Anlamlı Gözyaşları *Metin Gören*
- 17 Atatürk ve 10 Kasım Mesajları *A. Erdem Akyüz*
- 23 Ümit Sizsiniz! *Kaya Boztepe*
- 27 Başkomutanın Aydınlanma Savaşı Bildirgesi *Dr. Halil Özcan*
- 32 Sadrazam Damat Ferit'in ve Kazım Karabekir'in Telgrafları *Cengiz Önal*
- 37 Hakimiyeti Milliye Yazıları
- 39 Atatürk'ün Ekonomi Politikası *Dr. Öğüt Yazman*
- 45 Belediye Kendine İzin Verdi *Mete Akyol*
- 47 Fatih Sultan Mehmet'i Taklit Eden Fransız Mareşal *Gürbüz Evren*
- 52 Etnik Temsil Tuzağı *Cengiz Özakıncı*
- 59 Doğu Akdeniz Enerji Jeopolitiğinde Son Gelişmeler *Necdet Pamir*
- 65 Hakikat Sonrası *Barbaros Eneç*
- 71 Tarihin Karanlık Dehlizleri *Necef Uğurlu*

İÇİNDEKİLER

- 79 Grizu 263 Uzay Takımı, Türkiye'nin İlk Küp Uydusunu Geliştiriyor *Sabriye Aşır*
- 86 Eğitim ve Toplum Düzeni *Dr. Tekin Özertem*
- 91 Mütarekede Öğretmen Maaşları *Zeki Sarıhan*
- 97 Profesör Irwin Weil ile Kırk Yıllık Dost Oldum *Demir Aytaç*
- 103 Genç İlkokul Öğretmenleri *Mehmet Ünver*
- 108 Rauschbergbahn *İzlen Şen Tokar*
- 112 Eylemsizliğin Bedeli *Yahya Aksoy*
- 115 Bill Gates ve Emeklilik *Ömer Dedeoğlu*
- 121 Sevgili Mete Hocam... *Nuray Bartoschek*
- 123 Cyrano de Bergerac *Yaşar Öztürk*
- 129 Ağgözlülük, Aşırı Hırs, Tamah, İki Yüzlülük, İlgüzarlık, Yarışma Hastalığı, Riya, Kıskaçlık ve Patavatsızlık *Berk Yüksel*
- 134 Adnan Azar *Sabri Kemal*
- 137 John F. Kennedy Suikastı *Erhan Kanyılmaz*
- 143 İşin Sırrı Doğru Et Satın Almak *Reha Tartıcı*
- 147 Neler Olmuyor ki Dünyada *Sezin San Sungunay*
- 78 Gözün Sözü
- 96 İlk Dersimiz Türkçe
- 120 Bilginizi Denetleyin
- 151 Çözümler
- 152 Yarının Büyüklüğü
- 154 Bulmaca
- 156 Satranç
- 158 Bize Gönderilen Kitaplardan
- 160 Bir Fotoğraf Bin Sözcük

Biz “seyirci”yiz!

Tiyatro, dini törenler ile doğmuş ancak geçen 2700 yılda devamlı sorgulanmış, evrilmiş ve dünün kutlayan, eğlendiren etkinliği iken bugünün gerçeği gösteren aynası halini almış bir sanat olmuş. Öyle ya, tiyatrodaki rol seyirci koltuklarında, gerçek ise sahnededir. Seyircinin rolünü bozup gerçeği suratına vurmamak bugünün tiyatrosunun tanımı ve hatta görevi değil midir?

Bir tiyatro oyunu, o halde, içinde bulunduğu dönemin sıkıntılarını bas bas bağırması, seyircisinin tehlikeyi fark etmesini sağlamalıdır. Hatta bunu yaparken güncel de takılı kalmayıp, sorunun insansal sebebini de ortaya koyarsa klasikleşmeye adaydır..

Nazilerin Alman toplumunda nasıl yüксеlebildiğini anlatırken bireyin zayıflıklarına da vurgu yapan İnesco'nun "Gergedan"ı tam da böyle bir oyun değil mi?

Hitler'in toplumun zaaflarından nasıl faydalanarak, aslında önlenilecek yükselişini olanca hızıyla sağladığını gösteren Brecht'in "Arturo Ui'nin önlenilebilir yükselişi" aynı nitelikte bir klasik değil mi?

1950'lerin soğuk savaş dönemlerinin insanın çilesini yüzümüze tokat gibi vuran Miller'ın "Cadı Kazanı" da bir diğer örnek değil mi?

Bizler tiyatrocuyu değiliz, tiyatro uzmanı da değiliz ama biz “seyirci”yiz. Tiyatronun görevi, sorumluluğu bize karşı olduğuna göre, gerçeğin aynasına bakacak olan biz olduğumuza göre, sitem etmek, istemek de hakkımız olsa gerek. Haydi tiyatro erbabı, tut aynayı, göster, hatırlat bize gerçeği...

ufukakyolbd@gmail.com

Aziz Milletimizi Bilgilendirme

08.10.2019

“Son günlerde basında şahsımla ilgili gerçek dışı beyanlarıyla kendisini hayatımda sadece iki kez gördüğüm Yiğit Bulut denilen şahıs açıklamaları ile milletimizi yanıltmaya çalışmıştır. Bu kişi geçmişte Kanal B’ye çalışmak için müracaatta bulunmuş, kurallarımıza uymadığı için kendisine görev verilmemiştir.

MHP Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli 23.09.2019 tarihinde Başkent Üniversitesi Ankara Hastanesi’ne üst solunum yolları şikayetleriyle başvurmuş, 6 saat kendisine gerekli tedavi sağlanmış ve hastanemizden yürüyerek taburcu edilmiştir. Daha sonrasında Sayın Devlet Bahçeli beni arayarak teşekkür etmiştir.

Ülkemizin geçmiş dönemlerinin Başbakanı Merhum Bülent Ecevit de acilen Başkent Üniversitesi Ankara Hastanesi’ne getirilmiş, kendisi hastanemizde 10 gün kadar bir sürede tedavi edilmiş, bu tedavi esnasında hastanemizde bakanlar kurulu toplantısı yapmıştır ve 27.05.2002 tarihte sağlıklı bir şekilde görevine devam etmek üzere teşekkür ederek hastanemizden taburcu edilmiştir. Maalesef 4 yıl sonra 05.11.2006 tarihinde ebediyete intikal etmiştir.

Özetle;

Şahsıma isnat edilen konularla ilgili **HESABIMI KAMUOYU ÖNÜNDE VE DE SUÇSUZLUĞUN "SUÇLULUK"** olarak kabul edildiği, başka bir deyişle millete hizmetin **CEZASIZ** kalmayacağını adeta ispat etmeye çalışan zihniyetlerin **İŞGAL** ettiği makamlarda gereği şekilde verdim.

Çünkü, her zaman hedefim ve görevim **DEMOKRASİ ve HUKUK KURALLARI içerisinde ülkemi YÜKSELTMEK VE YÜCELTMEK** olmuştur.

Temenni ederim ki, **HER KİŞİ VE KURUM DA HESABINI VEREBİLSİN.”**

Aziz milletimize saygı ile duyuruyorum.

Prof. Dr. Mehmet HABERAL

Başkent Üniversitesi
Kurucu ve Kurucu Rektörü &
Yönetim Üst Kurulu Başkanı

Bilimin Meşalesiyle Türk Dünyası Aydınlanıyor

Başkent Üniversitesi Kurucusu ve Dünya Organ Nakli Derneği Başkanı Prof. Dr. Mehmet Haberal, Türkiye Organ Nakli Derneği ile Türk Dünyası Transplantasyon Derneği'nin 3. Uluslararası Kongresi'nde, dünyanın öncü bilim insanlarını Özbekistan'ın başkenti Taşkent'te buluşturdu.

Türkiye Organ Nakli Derneği ile Türk Dünyası Transplantasyon Derneği'nin 3. Uluslararası Kongresi, Özbekistan'ın başkenti Taşkent'te yapıldı. Başkent Üniversitesi

Kurucusu ve Dünya Organ Nakli Derneği Başkanı Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın düzenlediği kongreye, 25 ülkeden 450'nin üzerinde bilim insanı katıldı.

Başkent Üniversitesi Kurucusu ve Dünya Organ Nakli Derneği Başkanı Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın kurucusu olduğu Türkiye Organ Nakli Derneği ile Türk Dünyası Transplantasyon Derneği'nin bilimsel kongresinin açılış konuşmasını yaptı.

Dünyada organ nakli alanındaki faaliyetlere yön veren cerrahların katıldığı kongreye, Özbekistan Cumhuriyeti de üst düzey temsilcileriyle destek verdi. Özbekistan Sağlık Bakanı Alisher Shadmanov,

kongre öncesinde Prof. Dr. Mehmet Haberal ile özel bir görüşme yaptı, daha sonra da kongrenin açılış seremonisine katıldı.

Kongrenin açılış konuşmasını Başkent Üniversitesi Kurucusu

Kongre öncesinde Özbekistan Sağlık Bakanı Alisher Shadmanov ve Dünya Sağlık Örgütü temsilcisi José Ramón Núñez, Prof. Dr. Mehmet Haberal ile bir görüşme yaptılar. Toplantıya Özbekistan Sağlık Bakanlığı Müsteşarı ve 15 acil tıp merkezinin genel müdürü Prof. Dr. Abdulkhakim Khadjibaev de katıldı.

ve Dünya Organ Nakli Derneği Başkanı Prof. Dr. Mehmet Haberal yaptı. Dünyada ve bölgede organ naklinin gelişim sürecini anlatan Prof. Dr. Haberal,

Özbekistan'da düzenlenen bilimsel kongreye Dünya Organ Nakli Derneği ile Ortadoğu Organ Nakli Derneği'nin eski başkanları ve yönetiminin de yer aldığı yaklaşık 500 bilim insanı katıldı.

başkanı olduğu Dünya Organ Nakli Derneği'nin 2020 yılında Güney Kore'de düzenlemeyi planladığı kongreye tüm meslektaşlarını davet etti. Özbekistan Sağlık Bakanı

Alisher Shadmanov ise konuşmasında, Prof. Dr. Haberal'a tüm katkıları için teşekkür etti. Bakan Shadmanov ayrıca Prof. Dr. Haberal'a, Taşkent Pediatri

Özbekistan Sağlık Bakanı Alisher Shadmanov Prof. Dr. Haberal'a, Taşkent Pediatri Tıp Merkezi Üniversitesi'nin fahri doktora unvanını takdim etti.

Tıp Merkezi Üniversitesi'nin fahri doktora unvanını takdim etti. Prof. Dr. Haberal da Bakan Shadmanov'a, kongreyi simgeleyen bir armağan ile teşekkür etti.

Özbekistan'da düzenlenen bilimsel kongreye Dünya Organ Nakli Derneği ile Ortadoğu Organ Nakli Derneği'nin eski başkanları ve yönetiminin de yer aldığı yaklaşık 500 bilim insanı katıldı. Meslektaşları Prof. Dr. Mehmet Haberal'a, bu önemli kongrenin ev sahipliği için teşekkür etti.

10-11 Ekim tarihlerinde iki gün boyunca bilimsel oturumlarla devam eden kongrede konuk bilim insanları, yaptıkları sunumlarla transplantasyon alanında ülkelerindeki gelişmeleri anlattılar. Kongrenin ilk gününün akşamı düzenlenen gala yemeğinde Özbekistan Sağlık Bakanı Shadmanov, Özbekistan'a sağlık alanındaki katkılardan dolayı Başkent Üniversitesi Kurucusu ve Dünya Organ Nakli Derneği Başkanı Prof. Dr. Mehmet Haberal'a bir şilt takdim ederek teşekkür etti. •

Prof. Dr. Haberal, 2014 yılında kurduğu Türk Dünyası Transplantasyon Derneği ile Orta Asya'da organ naklinde birçok ilkin öncüsü oldu. 2018 Nisan ayında Özbekistan'da çocuklarda ilk böbrek naklini gerçekleştirdi. Bundan bir ay sonra da eşler arası ilk naklin öncüsü oldu. Ve rekor kırarak 2 günde 12 başarılı operasyonla, 6 organ nakli yaptı. Daha sonra ise diyabetik hastalarda ilk böbrek naklinin öncüsü oldu. Kendilerini sağlıklarına kavuşturan doktorları Prof. Dr. Haberal'ı unutmayan bu organ hastaları, Prof. Dr. Haberal'a sürpriz yaparak kongreye katıldılar ve bir kez daha içten teşekkürlerini dile getirdiler. Prof. Dr. Haberal da sağlığına kavuşturduğu hastalarını, akşam saatlerindeki gala yemeğinde ağırladı.

Beni Hatırlayınız

ATATÜRK'ÜN BUGÜNÜ DE AYDINLATAN ÖZDEYİŞLERİ

Derleyen: GAZİ GÜDER

- *Asla hatırdan çıkarmamalısınız: Bizim en büyük kuvvetimizi, bugün de, yarın da dürüst, açık bir siyaset ve sözlerimize bağlılık teşkil edecektir. (1915)*
- *Yemin mukaddes bir sözleşme demektir. Namus sahibi olan bir kimse verdiği sözden dönmez. (1919)*
- *Memleket işlerinde, millet işlerinde, hakikî işlerde duygulara, hatıra, dostluğa bakılmaz. (1922)*
- *Bu memlekette çalışmak isteyenler, bu memleketi idare etmek isteyenler memleketin içine girmeli, bu milletle aynı şartlar içinde yaşamalı ki ne yapmak lâzım geleceğini ciddi surette hissedebilsinler. (1923)*
- *Her ne suretle olsun, hizmet edenler milletten büyük mükâfatlar bekliyorlarsa katiyen doğru bir harekette bulunmuş olmazlar. Milletten çok şey istememeliyiz. Hizmet edenler, namus vazifelerini yerine getirmiş olmaktan başka bir şey yapmamışlardır. (1923)*
- *Memleket dayanışma isteyen bir birliğe muhtaçtır. Alelâde politikacılıkla milleti parçalamak, hıyanettir. (1925)*
- *Ben düşündüklerimi önce milletimin arzusunda, ihtiyaç ve iradesinde görmeyi şart sayan ve bunu gördükten sonra ancak, uygulaması ile kendimi vazifeli bilen bir adamım. (1923)*
- *Artık, bugün demokrasi fikri, daima yükselen bir denizi andırmaktadır. Yirminci asır; birçok müstebit hükûmetlerin, bu denizde boğulduğunu görmüştür. (1930)*
- *Her an tarihe karşı, cihana karşı hareketimizin hesabını verebilecek bir vaziyette bulunmak lâzımdır. (1930)*

K Atatürk

Atatürk Yaşıyor

Yılmadan Yorulmadan

Dr. Cihangir Dumanlı

Bu yıl ölümünün 81. yıldönümünde Atamızı yine gittikçe büyüyen saygı ve özlemlerle anıyoruz.

Dünya tarihinde ölümünün üzerinden dört nesil geçmiş olmasına rağmen hâlâ sürekli artan bir saygıyla, özlemlerle anılan; koyduğu ilkelerin hayata geçirilmesine bu denli ihtiyaç duyulan başka bir lider yoktur. Bunu görmek için Atatürk'ün çağdaşı, 1920'lerin, 1930'ların liderlerinin akıbetine bakmak yeterlidir. Çoğunun ideolojileri geçerliliğini yitirmiş, heykelleri yıkılmış, unutulmuşlardır.

Oysa büyük Atatürk ve Atatürkçülük bu gün dahi geçerliliğini korumaktadır ve gelecekte de koruyacaktır.

Bu kısa yazıda bunun nedenlerini incelemeye çalışacağız.

Dinamik bir hedef gösterdi:

Atatürk “Yaptığımız devrimlerin amacı Türk milletini çağdaş ve tam anlamıyla medeni Bir toplum haline ulaştırmaktır.” diyerek Türk ulusuna ve kurduğu Türkiye Cumhuriyeti’ne “çağdaş uygarlığa ulaşmak ve geçmek” hedefini göstermiştir.

Çağdaş uygarlık durağan bir kavram değildir. Sürekli gelişmektedir. “Atatürk’ün gösterdiği Çağdaş

**Atatürk
Türk ulusuna ve
kurduğu Türkiye
Cumhuriyeti’ne
“çağdaş uygarlığa
ulaşmak ve geçmek”
hedefini
göstermiştir.**

uygarlığa ulaştık, burada duralım” denilemez.

Duran geri kalır. Atatürkçülük devrimciliktir. Devrim durmaz.

Bu nedenle Atatürkçülük asla geçerliliğini yitirmez.

Tam Bağımsızlık İlkesini Koydu:

Atatürk 19 Mayıs 1919’da bağımsızlık savaşını başlatmak için Samsun’a çıktığı gün savaşın hedefini tam bağımsız (bila kaydı

**Duran geri kalır.
Atatürkçülük
devrimciliktir.
Devrim durmaz.
Bu nedenle
Atatürkçülük
asla geçerliliğini
yitirmez.**

şart müstakil) Türkiye olarak tanımlamıştır.

Bağımsızlık savaşı ise kendi deyişi ile “Bizi sömürmek isteyen kapitalizme ve bizi yutmak isteyen emperyalizme” karşı yapılmıştır.

Emperyalizm doymak bilmez, temel içgüdüğü kâr ve güç maksimizasyondur. Emperyalizmin uzun vadeli hedefleri değişmez, zamana ve bölgeye göre vasıtaları ve metotları değişir. Emperyalizm yenilgilerini unutmaz. Sevr anlaşmasını kabul etmeyip Atatürk’ün önderliğinde dünyada ilk ve başarılı bağımsızlık savaşı vererek Emperyalizme büyük darbe vuran Türkiye’den yüz yıl sonra bile öç almaya çalışır.

Emperyalizm yok olmadıkça Atatürk’ün emperyalizme karşı tam bağımsızlık hedefi daima geçerliliğini koruyacaktır.

**Laiklik ve demokrasi
ilkelerini koydu.**

Atatürk devriminin temeli, egemenliğin Tanrı’nın yeryüzündeki gölgesi sayılan Halife-Padişah’tan alınıp halka verilmesidir. Bu ise laik, demokratik devrim demektir.

Tüm diğer devrimlerin temel olan laiklik Atatürk devrimini tarihteki pek çok devrimden ve Osmanlı’daki reform hareketlerinden ayıran temel niteliktir.

Her devrime karşı bir karşı-devrim hareketinin gelişmesi diyalektik bir kuralıdır.

Bağımsızlık savaşı ve zaferin üzerine kurulan devrimler emperyalizme karşı yapıldığına göre, karşı devrimciler emperyalizmin doğal işbirlikçileridir. Yakın tarihimizde ve günümüzde yaşanan olaylar bu savı doğrulamaktadır.

Devrim-karşı devrim çelişkisi bitmedikçe Atatürk devrimciliği daima güncel kalacaktır.

Akıl ve bilimi yol olarak gösterdi

Büyük önder, “Ben miras olarak hiçbir ayet, hiçbir dogma, hiçbir donmuş ve kalıplaşmış kural bırakmıyorum. Benim manevi mirasım bilim ve akıldır.” demiştir.

Bilim şüphe ile başlar, şüphe duyan insan aklı araştırır, bulur, bulduğundan da şüphelenir tekrar araştırır. Bilim böyle gelişir. Bu aynı zamanda insan aklının özgürleşmesi demektir.

İnsan var oldukça aklın yol göstericiliğinde bilim daima gelişecektir. Bu nedenle Atatürk’ün yukarıdaki sözleri ve bıraktığı miras hiçbir zaman geçerliliğini yitirmeyecektir

“Ben miras olarak hiçbir ayet, hiçbir dogma, hiçbir donmuş ve kalıplaşmış kural bırakmıyorum. Benim manevi mirasım bilim ve akıldır.”

Sonuç:

Bu yazının kapsamı içinde yukarıda kısaca değinebildiğimiz nedenlerle ölümünün 81. Yılında Atatürk’e ve onun ilkelerine bu gün de artan ölçüde ihtiyaç duyulmaktadır ve yüzyıllar geçse de bu ihtiyaç devam edecektir. Karşı devrimcilerin Atatürk’ü unutturma çabalarına rağmen ulusal bayramlarda ve 10 Kasımlarda gönüllü Anıtkabir ziyaretlerinin her yıl artması bunun bir göstergesidir.

Atatürk ve Atatürkçülük yaşamaktadır ve yaşayacaktır. •

cihangirdumanlibd@gmail.com

DÜNYA LİDERLERİNİN ATATÜRK HAKKINDAKİ SÖZLERİ

John F. KENNEDY- (ABD başkanı)

Atatürk bu yüzyılın büyük insanlarından birinin tarihi başarılarını, Türk halkına ilham veren liderliğini, modern dünyanın ileri görüşlü anlayışını ve bir askeri lider olarak kudret ve yüksek cesaretini hatırlatmaktadır... Çöküntü halinde bulunan bir imparatorluktan özgür Türkiye'nin doğması yeni

Türkiye'nin özgürlük ve bağımsızlığını şerefli bir şekilde ilan ve o zamandan beri koruması, Atatürk'ün Türk halkının işidir. Şüphesiz ki,

Türkiye'de giriştiği derin ve geniş inkılaplar kadar bir kitlenin kendisine olan güvenini daha başarı ile gösteren bir örnek yoktur.

Sir Charles Townshend- (İngiliz Generali, 1922)

Ben şimdiye kadar on beş hükümdar ve cumhurbaşkanı ile özel ve resmi konuşmalar yaptım. Bu geceki kadar ezildiğimi hatırlamıyorum. Mustafa Kemal'de büyük bir ruh kudretinin esrarı var.

Sporun Dünyası

Metin Gören

Ata'nın Huzurunda Anlamlı Gözyaşları

Sonbahar mevsiminin egemen ayı Ekim, gazele dönüşmüş ağaç yapraklarını bir o yana bir bu yana savurur Ankara'da. Anıt-Kabir'i atasıyla birlikte kalbine gömen ulusumun, Kasım ayına yürüyüşü hüznün doludur, seksen bir yıldan bu yana... Gök mavisi gözleriyle umut saçan bir büyük liderin, olmazı olduran düşünce yapısının el yakan

küllerinden doğan Türkiye Cumhuriyeti'nin ebediyete dek yaşayacağı'nın en büyük kanıtıdır bu görkemli bina ve orada yatan yüce Atatürk. Yediden yetmişe milyonların huzur bulduğu Anıt-Kabir, yaşanmış bir tarihin kaybolmayacak çok önemli bir belgesidir; yırtılamaz, yakılamaz ve yok edilemez.

On Kasım'ın, dokuzu beş geçesinden önce ve sonrasında yaşananlar, bugün seksen bir milyona dek uzanmış sayısal büyüklüğümüzün sırrı, Atatürk devrimlerini okuyarak büyümüş ulus bireylerinin becerilerindedir. Atatürk yaşamında olduğu dek, ölümünden sonra da ülkemizin etrafında ışık saçarak dolaşır.

ünlü sporcu bir aradaydı. Ekrem Koçak, Çetin Şahiner, Nuri Turan, Abdullah Kökpınar, Cahit Önel, Aycan Önel, Gül Çiray, Muharrem Dalkılıç, Muzaffer Selvi, Aydın Onur, Turgay Renklikurt, İlhami Topsakal ve niceleri... Mozoleyeye yaklaştıkları andan itibaren bir hıçkırık sesi duyuldu. Ağlayanla-

On Kasım'lı acı günlerin birinde, Atasını ziyaret etmek isteyenlerin binlerce kişinin arasında birkaç gün sonra Balkan Şampiyonası ve Akdeniz Oyunları gibi iki önemli organizasyonlara katılacak Atletizm Milli Takımımızın sporcuları da vardı. Büyük yarışmalardan önce, onlara bugünleri armağan eden atalarını ziyaret ederek moral depolamaya gelmişlerdi. Birçok

rın iç çekişleri yürekleri dağlar bir tondandaydı. sürekli "Atam... Atam, canım atam!" sesleri Anıt-Kabir'de yankılanıyordu. Ağlayan, hıçkırık, sesi yankılanan sporcu, Balkanlarda asla geçilemeyen ünlü atlet Ekrem Koçak'tan başkası değildi. Yere diz çökmüş Koçak'ın etrafını saran takım arkadaşları da, göz pınarlarında biriken yaşlara hakim olamamışlardı. Anıt-Kabir o gün her zaman

olduğundan daha fazla ağlıyordu, atasının izinde ancak onu ebediyen kaybetmenin hüznünü yaşayarak...

Atletizm Milli Takımı katıldığı iki şampiyonada da çok başarılı oldu. Ekrem Koçak önce Barselona'da daha sonra Atina'da destan yazdı. Koçak'ın arkadaşından aldığı ödünç

çivili ayakkabının ayağını sıkmasına aldıriş etmeden ve iki litre kan kaybıyla şampiyon olmasını İspanya gazeteleri manşetlerden verdi:

“Türk Atlet sanki ölüme koştu!”

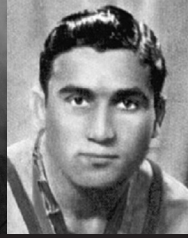
Onlar; Atatürk'ün çocuklarıydı. Yoktan var edilen bir ülkenin asil çocukları... Anıt-Kabir dolup taşıyordu. Atletler çıkış kapısına yöneldiği an dünyaya nam salan güreşçilerimiz disiplinli bir düzen içinde mozoleye doğru yürüyorlardı. Başlarında Yaşar Doğu, Celal Atik, Gazanfer Bilge, Nasuh

Yaşar Doğu

Celal Atik

Gazanfer Bilge

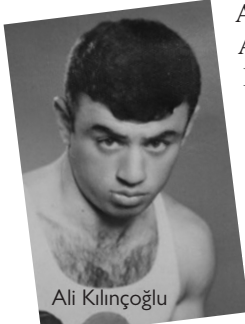
Nasuh Akar

İsmet Atlı

Mustafa Dağistanlı

Ali Kılınçoğlu

Seyfi Tatar

Akar, Ali Yücel, Mahmut Atalay, İsmet Atlı, Tevfik Kış, Mustafa Dağistanlı, Hüseyin Akbaş, Adil Atan ve diğerleri... Biraz ileride Aslanlı Yol yürüyüşünü bitiren, boks Milli Takımı oyuncuları vardı. Başkan Şefik Tetik. Sporcular Celal Sandal, Seyfi Tatar, Yeter Sevimli, Ali Kılınçoğlu, Mehmet Kumova, Eraslan Doruk, Hasan Şekerer, Nuri Eroğlu. Demir yumruklu Celal Sandal kimsenin beklemediği bir sırada haykırıyordu:

“Atamızın elini öpmeye geldik!” •

metingorenbd@gmail.com

Bilmek Gerek
A. Erdem Akyüz

ATATÜRK VE 10 KASIM MESAJLARI

*"Benim fani vücudum elbet bir gün toprak olacaktır.
Fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar ve
muzaffer olacaktır." Mustafa Kemal Atatürk*

Mustafa Kemal Atatürk, 10 Kasım 1938 Perşembe günü sabahı saat 09:05'te son nefesini vererek hayata gözlerini yumdu. 16 Kasım 1938 tarihinde Türk bayrağı ile örtülmüş bir katafalk üzerine konuldu ve Dolmabahçe Sarayı'ndaki büyük tören salonuna yerleştirildi.

20 Kasım 1938 tarihinde çok büyük bir tören, acı ve hüznle başkent Ankara'ya gönderildi. »

21 Kasım 1938 günü Ankara'da düzenlenen görkemli bir tören eşliğinde geçici olarak Ankara Etnografya Müzesi'ne kaldırıldı.

10 Kasım 1953 tarihinde ise büyük bir törenle ebedi istirahatgâhı olan, Anıtkabir'e nakledildi.

Atatürk'ün, hayatı ve eserleri üzerine çok şey söylendi, yazıldı, daha da çok şey söylenecek ve yazılacaktır.

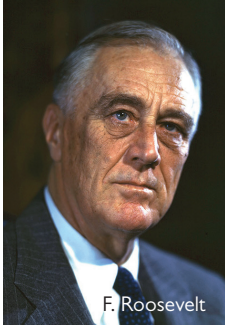
Biz, bu yazımızda yabancı devlet adamlarının, Atatürk için söylediği söz ve yazılardan bir kısmını, birer başlık halinde ve kısaltarak sunmak istiyoruz. Çünkü onun için söylenen söz ve düşüncelerin yazılması halinde ciltler dolduracak bir kitaplığın oluşması kaçınılmaz olacaktır. 10 Kasım nedeniyle hazırladığımız bu yazımızda, belli bazı yabancı devlet adamlarının ve önde gelen basınının sözlerini, özet cümleler halinde ve çok kısaltarak yazmak ve sizlere bir bilgi notu sunmak istememize rağmen gene de bu kadar yer tutması, daha geniş olması halinde ciltleri dolduracağının kanıtıdır.

■ ABD

● “Benim üzüntüm iki türlüdür; önce böyle büyük bir insanın kaybindan dolayı bütün dünya gibi üzgünüm. İkinci üzüntüm ise, Onunla tanışmak hususundaki şiddetli arzusunun gerçekleşmesine artık imkân kalmamış olmasıdır.”

Franklin ROOSEVELT,
ABD Başkanı

● “Atatürk bu yüzyılın büyük insanlarından birinin tarihi başarılarını, Türk halkına ilham veren liderliğini, modern dünyanın ileri görüşlü anlayışını ve bir askeri lider olarak kudret ve yüksek cesa-

F. Roosevelt

retini hatırlatmaktadır.

John F. KENNEDY,
ABD Başkanı

■ AFGANİSTAN

● “Ona saygı görevimi yapabilmek için İstanbul'a geldim. Büyük arkadaşımın tabutu önünde durdum, eğildim, ağladım. Acım Türk Milleti'nin acısı kadar büyüktür.”

Emanullah HAN - Afgan Kralı

● “O büyük insan yalnız Türkiye için değil, bütün doğu milletleri için de en büyük önderdi.”

Emnullah HAN - Afgan Kralı

Emanullah Han

■ ALMANYA

● “Bütün dünya 10 Kasım’da, biz Almanların da dostluk ve saygı ile bağlı olduğumuz bir insanın hayatını ve eserlerini takdirle anmaktadır. 29 Ekim 1923’te Türkiye Cumhuriyeti’nin ilânı, onun diplomatik dehasının bir eseridir.”

Ludwig ERHARD Batı Alman Cumhurbaşkanı

● “Mustafa Kemal, sorumluluk yüklenmekten korkmayan doğuştan bir şef idi. Onun azmine tam olarak güvenebilirim.”

Liman Von SANDERS
Alman Generali

● “Eğer bugünkü Türkiye, dünya savaşından sonraki Avrupa’nın herhangi bir memleketinden daha fazla ileri gitmişse, bunun en büyük sebebini yeni Cumhuriyetin Başka-nı’nın dehasında aramalıdır.”

Hans FROEMGEN
Alman Yazarı

■ ARNAVUTLUK

● “Atatürk, yüzyılımızın en seçkin simasıdır. O, sözleri uygulamaya

çevirmiştir ve büyük uygulamanın dili kendisindedir.”

Devlet Başkanının sözlerinden,
Demokratia Gazetesi

● “Atatürk, pek kısa zamanda memleketinin çehresini tamamen değiştirmiş, eski Türkiye’den modern bir devlet çıkarmıştır. Arnavut Milleti, bu büyük ve acı kayıptan dolayı Türk Milleti’nin duyduğu acıya katılmaktadır.”

Stipsi Gazetesi

■ AVUSTURYA

● “Atatürk, büyük düşüncelerin adamı, bir devlet mimarıydı.”

Neue Freie Presse, Viyana

● “Atatürk öyle bir insandır ki, hayalî değildir. İstedğini bilir, bildiğini yapar, yapamayacağı bir şeyi de istemez.”

Heinrich KRIPPEL

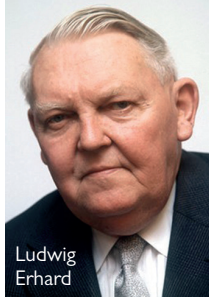
Avusturyalı Heykeltıraş

■ BELÇİKA

● “Atatürk’ün ölümü, yalnız Türkiye için değil, bütün dünya için de derinliği ölçülemez bir kayıptır.”

Belçika’nın eski Ankara Büyük Elçisi

● “Ankara’da bulunduğum zaman Güneş’e bakar, fakat bu Güneş’i ufukta değil, Çankaya’da görürdüm. Samimiyetle diyebilirdim ki, hakiki Güneş, Çankaya’daki Güneş’ti. Atatürk’ün acı kaybı dünya için büyük bir kayıptır. Onun yüksek dehâ ve azimkâr karakterine karşı büyük bir hayranlık besleyen Belçika Kralı, bu duygularını eylemde de göstermek için beni, bu büyük insanın cenaze

Ludwig Erhard

L. Von Sanders

töreninde bulunmaya memur etti.”

De RAYMOND

Belçika'nın Eski Ankara Elçisi

BULGARİSTAN

● “Büyük Asker, cesaretli ıslahatçı ve müstesna devlet adamı “Atatürk” adını haklı olarak taşımıştır.”

PAVLOF-Ankara Orta Elçisi

● “Hiçbir memleket, yeni Türkiye'nin Ata'sı tarafından başarılan kadar güçlü, hızlı ve kökten bir yenilik hamlesine erişmemiştir.”

Bulgar Dness Gazetesi

● “Dünya, bu derece müstesna olan bu adamın ölümünden sonra artık eskisi kadar enteresan değildir.”

KOUJUHOF

● “Hiç şüphe yoktur ki, onun hayata gözlerini yummasıyla insanlık, yeri kolay kolay doldurulamayacak büyük bir adam kaybetmiştir.”

General DASKALOF

ÇEKOSLAVAKYA

● “Bu derece yüksek yaratılıştaki bir adama sahip olduklarından dolayı Türklere gıpta ediyoruz.

Çeşka Slova Gazetesi

● “Atatürk, arkasında geleceğinden korkmayan kuvvetli bir millî devlet bırakmıştır.”

Çekoslovak, Bohemia Gazetesi

ÇİN

● “Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümünün 25. Yıldönümü münasebetiyle, ülkem ve milletim adına,

ülkesini özgürlük ve demokrasiye kavuşturmak uğrunda mücadele ederek başarı kazanan Büyük Türk Önderi hakkındaki engin duygularımı ve hayranlığımı iletmek isterim.

Atatürk'ün hayatı ve eseri sadece Türkiye için değil, fakat dünyanın bütün özgür milletleri için bir ilham kaynağı olmakta devam edecektir.”

Çang Kay ŞEK

● “Atatürk, bütün Asya kıtasının Ata'sıdır.”

Çin Basını

DANİMARKA

● “Atatürk'ün yaşamında yaptığı eseri, tarihte kahramanlığın çift destanı olarak yaşayacaktır.”

BERLİNSKE

● “Atatürk, şahsiyet ve yeteneğin dev gibi bir simgesi idi. O, yirminci yüzyılın en görkemli olayını yaratan adamdı.”

National Tidence Gazetesi,

Danimarka

FİNLANDIYA

● “Büyük Atatürk'ün ölümü Finlandiyada derin ve genel bir üzüntü uyandırdı. Türk inkılâbını büyük bir ilgi ile izleyen Finlandiyalılar, aynı soydan bir kardeş millet sıfatıyla büyük Türk Milleti'nin büyük acısına katılırlar.”

Onnu TALAS - Finlandiya Heyeti Başkanı

● “Atatürk, olağanüstü nitelikte bir devlet adamı, savaş sonrası dünya tarihinin en önemli simalarından biri idi.”

Hufyud Stadbladet Gazetesi, Finlandiya

FRANSA

● “Hayatını memleketinin şanlı canlanmasına hasretmiş olan ateşli vatansever ve büyük devlet adamının kayboldu-

ğu şu anda Türkiye'nin yasına derin bir hisle iştirak etmekteyim.”

Albert LEBRUN

Fransa Cumhurbaşkanı

● “Dağ başındaki haydutlar diye isimlendirdiğiniz kahraman Mustafa Kemal ve onun tüm askerleri burada olsalardı, teker teker hepsinin heykellerini dikerdik. Böylesine kahramanla bir andlaşma imzalamaktan gurur duyuyorum.”

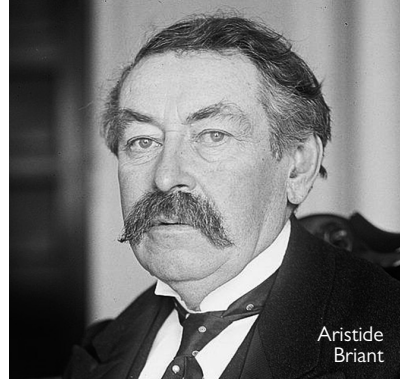
Aristide BRIAND, Fransa Başbakanı

● “Bugünün Türkleri, yüzyıllar önce Avrupa'yı titreten canlı millet durumuna erişmiştir. Ve bu akşam o büyük ölünün başında bekleyen Türkiye, güçlü ve dipdiri Türkiye'dir.”

Pierre DOMINIQUE

Fransız Gazeteci

● “Mevcut rütbelerin hepsini kaldırdığı bir memlekette, bütün rütbeleri, kazanmıştır. Bir memle-

Aristide Briand

“Dağ başındaki haydutlar diye isimlendirdiğiniz kahraman Mustafa Kemal ve onun tüm askerleri burada olsalardı, teker teker hepsinin heykellerini dikerdik.” Aristide Briand
Fransa Başbakanı

kette, bulanabilecek en şerefli isim ona verilmiştir.”

Mercel SAUVAGE

Fransız Gazetecisi

HİNDİSTAN

● “Kemal Atatürk, gençlik günlerimde benim kahramanımdı. Onun en büyük hayranları arasında bulunmaya devam ediyorum.”

Pandit NEHRU - Hindistan Başbakanı

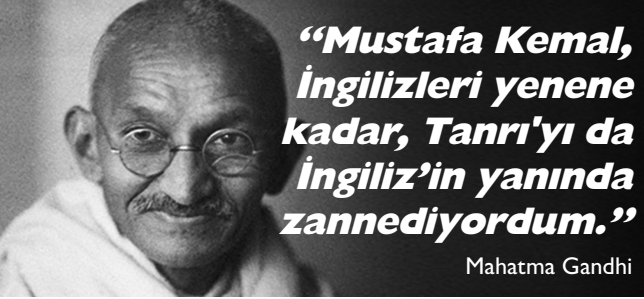
● “Atatürk, yalnız Türk Milleti'nin değil, özgürlüğü uğruna savaşan bütün milletlerin önde-

riydi. Onun direktifleri altında siz bağımsızlığımıza kavuştunuz. Biz de o yoldan yürüyerek özgürlüğümüze kavuştuk.”

Bayan Sucheta KRIPALANI
Hint Parlamento Heyeti Başkanı

● “Mustafa Kemal, İngilizleri yenene kadar, Tanrı’yı da İngiliz’in yanında zannediyordum.”

Mahatma GANDHİ

Mahatma Gandhi

HOLLANDA

● “Çağımızda, uzak görüşlü, cesur, siyasi, sosyal ve ekonomik reformlarla Türkiye’yi, bugünkü modern Cumhuriyet haline getiren Kemal Atatürk’tür. Kemal Atatürk’ün dediği gibi, Türk Milleti, durmadan ve korkmadan uygarlık yolunda ilerlemeye hazır ve kararlıdır.”

LUNS Hollanda Dışişleri Bakanı

İNGİLTERE

● “Savaşta Türkiye’yi kurtaran, savaştan sonra da Türk Ulusu’nu yeniden diriltten Atatürk’ün ölümü, yalnız yurdu için değil,

Winston Churchill

Avrupa için de en büyük kayıptır.”

Winston CHURCHİLL, İngiltere Başbakanı

● “Yüzyıllar nadir olarak dâhi yetiştirir. Şu talihsizliğimize bakın ki 20. yüzyılın dâhisi Türklere nasip oldu ve kader onu bizim karşımıza çıkardı.”

David Lloyd GEORGE
İngiltere Başbakanı

● Ben şimdiye kadar on beş hükümdar ve cumhurbaşkanı ile özel ve resmi konuşmalar yaptım. Bu geceki kadar ezildiğimi hatırlamıyorum. Mustafa Kemal’de büyük bir ruh kudretinin esrarı var.

Sir Charles TOWNSHEND,

İngiliz Generali, 1922

Başta da söylediğimiz üzere, Atatürk hakkında söylenen sözlerin yazılması ciltlerce kitap dolduracaktır. Çok seçerek ve çok kısaltarak aldığımız bu özet mesajların bile çok yer tutması nedeniyle, Onun hakkında ve genellikle vefatı üzerine ifade edilen mesajların devamını gelecek sayımızda sunacağız. Ancak şu kadarını söylemek isteriz ki, onun hakkında görüş belirten ve mesaj veren devlet adamları, yaptıkları bu görev nedeniyle de onur kazanmış ve tarihe geçmişlerdir.

erdemakyuzbd@gmail.com

Gelecek sayı: **Atatürk ve 10 Kasım Mesajları (2)**

Ümit SİZSİNİZ!

Son iki yazımızı Mudanya ve Lozan'a ayırmıştık. Bazı çevrelere anlatmakta güçlük çektiğimiz konu için sormamız gereken soru şöyle olmalı. Ortaya Mustafa Kemal Atatürk çıkmasaydı, bağımsızlık savaşımızı kazanamaysaydık ne olacaktı?

Öncelikle söyleyelim, İstanbul diye bir şehir olmayacaktı. İstanbul yerine Konstantinopolis Devleti'nin Dolmabahçe sarayında bir İngiliz zırhlısına binip kaçmasına gerek kal-

“
**Temel ilke
Türk milletinin
haysiyetli ve
şerefli bir
millet olarak
yaşamasıdır.**

mayan, ülkeyi İngilizlere teslim etmesinin karşılığı olarak sarayda yaşamaya devam eden bir hanedan, bir İngiliz valisinin emirlerini yerine getirmekle görevli olan bir padişah olacaktı.

Ülke İngiltere, Fransa ve İtalya'dan oluşan bir komisyon ile yönetilecekti. Bu üçlü komisyonun izni olmadan çivi çakmak bile mümkün olmayacaktı. Kanun çıkarmak, uygulamak, vatandaşlık hakları olmayacaktı. Askeri, polisi, savcısı olmayacaktı. Yatırım yapmak, ziraat, hayvancılık, sanayi,

aklınıza gelebilecek her şey sadece ve sadece yabancı devletlerin faydalanabileceği, onların öngördüğü ve planladığı şekilde olacaktı. Banka kurmak, para, pul basmak, hastane, okul, yol, köprü, camii yapmak gibi hakları olmayacaktı. Kullanılacak resmi dile, yaşam şekline, aklınıza gelebilecek her konuya bizler değil,

bu komisyon karar verecekti. Ne içişleri, ne de dışişleri konularında hiç bir yaptırım veya herhangi bir konuda karar verme yetkisi olmayacaktı.

Ege yöresinde İzmir diye bir şehir olmayacaktı. Büyük Yunanistan ülkesinin doğu merkezi olan Smyrna şehri ve Ege yöresi Yunanistan, Antalya ve yöresi İtalyan, Gaziantep, Adana, Hatay ve tüm yöre Fransız, Güneydoğu Kürdistan, Doğu bölgesi Ermenistan'a ait, tüm sınırları bu ülkelerle çevrili, merkezi Ankara olan küçük bir toprak parçasında yaşıyor olacaktık.

“Milli Mücadele” ve “Lozan” işte bütün bu planları bitirdi.

Onursuz ve esir yaşamaktansa “Ya İstiklal Ya Ölüm” diyerek Milli Mücadeleyi başlatmış olan Atatürk'ün Lozan planı bellidir.

“Temel ilke Türk mil-

Yabancı bir devletin himaye ve desteğini kabul etmek, insanlık özelliklerinden mahrumiyeti, beceriksizlik ve miskinliği itiraftan başka bir şey değildir.

letin haysiyetli ve şerefli bir millet olarak yaşamasıdır. Ne kadar zengin ve müreffeh olursa olsun, istiklâlden mahrum bir millet, medeni insanlık karşısında uşak olmak mevkiinden yüksek bir muameleyle lâıyk sayılamaz. Yabancı bir devletin himaye ve desteğini kabul etmek, insanlık özelliklerinden mahrumiyeti, beceriksizlik ve miskinliği itiraftan başka bir şey değildir. Gerçekten bu aşağı dereceye düşmemiş olanların isteyerek başlarına bir yabancı efendi getirmelerine asla ihtimal verilemez. Halbuki Türk'ün haysiyet ve izzetinefis ve kabiliyeti çok yüksek ve büyüktür. Böyle bir millet esir yaşamaktansa yok olsun daha iyidir. Bundan ötürü, ya bağımsızlık ya ölüm! Türk milleti istiklalsiz yaşamamıştır, yaşayamaz ve yaşamayacaktır.”

Sevr Antlaşması Türkiye'nin sonuydu, ölümüydü, bittiği, esir düştüğü son noktaydı. İşte böyle bir felaket tablosundan bağımsız, laik Cumhuriyet'e nasıl geldiğimiz konularını irdelememiz ve bizden sonra gelecek kuşaklara anlatmamız gerek. Yanmış, yıkılmış, kül olmuş, en iyi yetişmiş, okumuş kadrolarını Çanakkale'de, Sarıkamış'da, Milli Mücadele'de yitirmiş olan ülkenin genç yöneticileri, çoğunluğu ödünç

aldıkları kıyafetlerle gitmişlerdi Lozan'a. Başlarına İsmet Paşa, ellerinde ise bir ateş topu gibi 14, “olmazsa olmaz” maddeden oluşan bir hükümet talimatı vardı.

Neydi bu maddeler?

Doğu sınırı, Irak, Suriye sınırı, Adalar ve Trakya konusu ile Batı Trakya ve Boğazlar!

Sevr Antlaşması Türkiye'nin sonuydu, ölümüydü, bittiği, esir düştüğü son noktaydı.

Sadece bu kadar mıydı?

Hayır, bir bu kadar hatta daha da zor olan başka bir konu vardı ki, başlı başına bir konferans konusuydu. Önce Türkiye'nin devlet sınırlarının çizilmesini ve onaylatılması, sonra, çizilen bu sınırlar içinde tam bağımsız ve egemen bir devlet kurulması, Osmanlı Devleti'nin tasfiyesi konusu vardı ki bu yeni bir çağ açmak demektir. Çünkü bu konunun içinde Kapitülasyonlar'dan azınlıklara, Osmanlı borçlarından ordu ve donanmaya, yabancı kuruluşlardan

vakıflara ve Osmanlı'dan ayrılmış olan bir çok devletin konuları vardı, Musul, Halep, Hatay konuları vardı. Bütün bu zorluklar, tehditler, baskılar, kesilen görüşmelere rağmen dirayetle, adım adım yürüten genç Türkiye, Lozan Barış Antlaşması'nı imzaladı.

Lozan Antlaşması, 24 Temmuz 1923 tarihinde İsviçre'nin Lozan şehrinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi temsilcileriyle Britanya, Fransa, İtalya, Japonya, Yunanistan, Romanya, Bulgaristan, Portekiz, Belçika ve Yugoslavya temsilcileri tarafından imzalandı.

Bir yandan enkaz halindeki ülkeyi eğitimden adalete, ziraatten sanayiye kadar inşa etmeye çalışan Türkiye komşularla ve ülkelerle dostluk nasıl olurmuş dersini de vermeye başlamıştı. Hemen Lozan sonrası Polonya, ABD hemen ardından ise 1934'de Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya ile Balkan Antantı imzalandı. Bunu Yugoslavya, Bulgaristan ile İran, Irak ve Afganistan'la İran'da Sadabat Paktı takip etti.

Bitmedi...

Türkiye Arnavutluk, Macaristan, İsveç, İspanya, Çekoslovakya, Estonya, Finlandiya, İsviçre, Litvanya, İrlanda, Norveç, Şili, Uruguay, Al-

manya, Sırp-Hırvat-Sloven Dostluk Antlaşması, Türk-Sovyet Tarafsızlık ve Saldırmazlık Antlaşması ve İngiltere ile anlaşmalar yaptı. Hem de bütün bunları Avrupa'nın, Sovyet Rusya'nın Amerika'nın baskılarına boyun eğmeden, onurlu bir şekilde yaptı. Konuyu yine Atatürk'den

aldığımız cümle ile tamamlayalım:

“Efendiler! Avrupa'nın bütün ilerlemesine, yükselmesine ve medenileşmesine karşılık Türkiye tam tersine gerilemiş ve düşüş vadisine yuvarlanadurmuştur. Artık vaziyeti düzeltmek için mutlaka Avrupa'dan nasihat almak, bütün işleri Avrupa'nın emellerine göre yapmak, bütün dersleri Avrupa'dan almak gibi

birtakım zihniyetler belirdi. Halbuki, hangi istiklal vardır ki, ecnebilerin nasihatleriyle, ecnebilerin planlarıyla yükselebilirsin? Tarih böyle bir hadiseyi kaydetmemiştir!”

Beyinleri yıkanmış cahil kimsele-ri, dini kullanarak bölücülük yapan-ları, kendilerinden başka hiç kimseyi dinlemeyen, önemsemeyen hainleri ikna etmek gibi bir şansımız olduğ-u sanmıyorum. Ancak konularımızı, tarihimizi, bugün yaşadıklarımızın sebeplerini bıkmadan, usanmadan çocuklarımızla ve genç kuşaklara anlatmaya devam edeceğiz.

Ümit SİZSİNİZ! •

kboztepe@gmail.com

Tarih Bilinci
Dr. Halil Özcan

BAŞKOMUTANIN AYDINLANMA SAVAŞI BİLDİRGESİ

Mustafa Kemal Paşa, Büyük Taarruz sonrası bir yandan kazanılan zaferi kalıcı hale getirebilmek için çareler ararken, bir yandan da hiçbir gecikmeye fırsat vermeden ve zaferin rehavetine kapılmadan geleceğin inşası için hazırlık yaptı.

Bu kapsamda mesajlarını vermek ve programını açıklamak üzere seçtiği yer, on dört gün kaldığı Bursa oldu. Bursa, Osmanlı Devleti'nin ilk başkentiydi ve işgalden henüz kurtulmuştu. 27 Ekim Cuma günü Setbaşı'nda (Şark Sinema-Tiyatrosunda), Bursa öğretmenleriyle birlikte İstanbul'dan gelecek olan öğretmenlere hitap edecekti. Ancak, Osmanlı Devleti'nin mevcut başkenti olan

İstanbul da henüz işgal altındaydı.

Bursa'da kazandığı zaferle gururlanan bir komutan değil, geleceği ilim ve fen temelinde kurmak isteyen bir teorisyen ve devrimci olarak, İstanbul'dan zaferini kutlamak için gelen öğretmenlerin karşısına çıktı. Mustafa Kemal Paşa ayağa kalktı ve yavaş yavaş kürsünün başına geldi. Başkomutan, yüzündeki o ciddi tebessümle ve tam bir açıklıkla ilmî bir tez müdafaa eden ölümsüz bir profesör gibi söze başladı.

Mustafa Kemal Paşa, Bursa'da asıl kurtuluşun toplumsal ve sosyal yapıdaki bu hastalığı teşhis ve tedavi etmekle sağlanacağını ifade etti ve tedavi yöntemi olarak bilimi işaret etti.

“Hanımlar”, “Beyler” hitabıyla başladığı konuşmasında öğretmenleri nur ocaklarını temsil eden yüce bir topluluk olarak tanımladı ve onlarla bir arada olmasından dolayı sonsuz mutluluk yaşadığını ifade etti. Öğretmenlerin kalplerindeki duyguları, kafalarındaki fikirleri, doğrudan doğruya gözlerinde ve alınlarında okumanın kendisi için

sevinç kaynağı olduğunu ifade etti. Öğretmenler karşısındaki heyecanını ve onlardan beklentilerini eğitim ışığına hasret vatan çocukları adına yakarırcasına dile getirdi: “...bugünün evlâtlarını yetiştiriniz. Onları memlekete, millete faydalı uzuvlar yapınız... Bunu sizden talep ve rica ediyorum...”

Bu sıcak ve duygu dolu girişten sonra konuklarına, bir milleti, uğradığı herhangi bir felâketten kurtarmanın ve bir milleti uyandırmanın aydınların en önemli ödevi olduğunu hatırlatarak, bugün ulaşılan askeri zaferin gerçek kurtuluş noktası olmadığını ifade etti. Hakiki kurtuluş için önerilerini söylemeden önce hastasını iyileştirmek için çaba gösteren bir doktor gibi tedaviden önce teşhisini açıklama gereği duydu: “*Bir milletin felakete maruz olması demek, o milletin hasta, marazlı olması demektir.*”

Bu bir durum tespitidir ve tıpkı Amasya Tamiminin birinci maddesindeki; “Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir.” cümlesine benzemektedir. Vatanın bütünlüğü ve milletin bağımsızlığı Milli Mücadele ile nasıl sağlandıysa, milleti yıkımlara uğratan hastalıkla (felaketle) mücadele de cehalet ortadan kaldırılarak başarıya ulaşacaktı.

Bursa'da durum tespitinden sonra asıl kurtuluşun toplumsal ve sosyal yapıdaki bu hastalığı teşhis ve tedavi etmekle sağlanacağını ifade etti ve tedavi yöntemi olarak

bilimi işaret etti: "...*Hastalığın tedavisi ancak ilmi ve fennî bir tarzda yapılacak olursa şifa verici olur.*" Amasya Tamiminde çözüm yöntemini, "*Milletin bağımsızlığını, yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.*" sözü ile dile getirmişti.

Mustafa Kemal Paşa, Bursa konuşmasının başında akıl temelinde, bilim ve fennin kılavuzluğunda yeni bir savaşın yöntemini ve gerekçesini açıklamış oldu. Amasya Tamimi'nde milletin azim ve kararı, önce kongrelerde kendisini gösterdi sonra Ankara'da Büyük Millet Meclisi'nde kurumsallaştı. Bursa'da sunduğu çözüm önerisi olan "ilim ve fen" akıl temeli üzerine yükselerek, devrimlerin, aydınlanmanın, eğitimin, kültür-sanatın ve iktisadi gelişmenin kılavuzu olacaktı. "Bilim ve fen" önce Misak-ı Maarif ile programlaşacak, sonra Tevhid-i Tedrisat (Öğretim Birliği) ile yasalaşacaktı.

Bursa'da öğretmenlerin karşısında konuştuğu için yaptığı tespit ve tedavileri daha ayrıntılı olarak açıklayabilme olağanına sahipti. Bu nedenle konuşmasının devamında milleti millet yapan, ilerleten ve geliştiren kuvvetleri "fikir kuvvetleri ve sosyal kuvvetler" olarak açıkladı. Fikirlerin hastalıklı olmasının sosyal yaşamı felç edeceğini yani hareketsiz kılacağını vurguladı:

"Dolayısıyla fikirler, manasız mantıksız, faydasız, belki zararlı birtakım safsatalarla dolu olursa o fikirler hastalıklıdır. Toplum hayatı

da akıl ve mantıktan, insanlıktan, her türlü manadan uzak, faydasız ve zararlı birtakım akideler ve ananelerle dolu olursa felç olur."

Bu tespitinden sonra felçli hastalığın tedavisi için çağın gereklerine göre ilim ve fennin gerekliliğine dikkat çekti ve ilim ve fennin oluşturulabileceği için okulun gerekli olduğunu vurguladı. Okuldan beklentisini de, okulun genç kafalara insanlığa saygıyı, millet ve memlekete sevgiyi, şerefi ve istiklâli öğreteceğini,

Mustafa Kemal Paşa, milleti millet yapan, ilerleten ve geliştiren kuvvetleri "fikir kuvvetleri ve sosyal kuvvetler" olarak açıkladı.

istiklâl tehlikeye düştüğü zaman da onu kurtarmak için tutulması gereken en doğru yolu göstereceğini vurguladı.

İlim ve fen hakkındaki görüşlerini pekiştirmek için Başkomutanlığında tecrübe ettiği Türk Milli Mücadelesine atıfta bulundu:

"Memleketimizin en mâmur (bayındır), en lâtif (alımlı), en güzel yerlerini üç buçuk sene kirlî ayaklarıyla çiğneyen düşmanı Bilir misiniz? Orduların sevk ve idaresinde (yönetiminde) ilim ve fen düsturlarını (ilim ve bilim (fen)

esaslarını) rehber ittihaz (kılavuz kabul) etmektedir.”

Kurtuluş Savaşının başarısını, kuruluş için de tekrarlamak için ilim ve fennin kurumsallaşmasının gerekliliğine dikkat çekerek, “*Milletimizi yetiştirmek için asıl olan mekteplerimizin (okullarımızın), darülfünunlarımızın (üniversitelerimizin) teessüsünde (kurulmasında) aynı mesleki (yolu) takip edeceğiz.*” diye, kararlı bir hedef koydu.

Türk toplumunun her alanda sağlıklı gelişebilmesi için ilim ve fenin başarısının şart olduğunu dile getirdi:

“Evet, milletimizin siyasî, içtimai (sosyal) hayatında, milletimizin fikir terbiyesinde (eğitiminde) de rehberimiz (yol göstericimiz) ilim ve fen (bilim ve teknik) olacaktır. Mektep (okul) sayesinde, mektebin (okulun) vereceği ilim ve fen (bilim ve teknik) sayesinde ki Türk milleti, Türk sanatı, Türk iktisadiyatı (ekonomisi), Türk şiir ve edebiyatı, bütün bedayiiyle (ince güzellikleriyle) hep inkişaf eder (gelişir)”

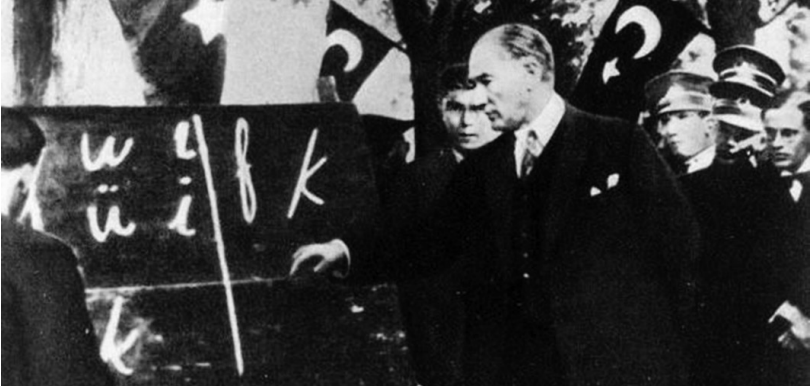
Amasya Tamimi, düşman işgaline karşı başlatılması planlanan ulusal direnişin hedeflerini ve araçlarını duyuran “ilk strateji belgesi” kabul edilmektedir. Amasya Tamimi’nin hedefleri önce Erzurum ve Sivas Kongreleri kararlarında kendisini buldu sonra son Osmanlı Mebusan Meclisi’nde ise Mustafa Kemal Paşa’nın kaleme aldığı “Misak- Milli” olarak kabul edildi ve Ankara’da Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından Başkomutanın

liderliğinde Türk milleti ve Türk ordusu tarafından hedefine ulaştırıldı.

Bursa konuşmasında bireysel, sosyal ve toplumsal bünyemizin hastalığının ilim ve fen kılavuzluğu ile tedavisi ile Ortaçağ karanlığından aydınlanmaya geçilmesi öngörüldü. Tedavinin başarıya ulaşabilmesi için ilim ve fennin kurumsallaşacağı okulların açılmasına dikkat çekildi. Yeni kurulacak devletin geleceğinin, ilim ve fen kılavuzluğunda yetişecek yeni gençlere emanet edilmesi hedeflendi. Bursa konuşmasının aydınlanma hedefleri, “Misak-ı Maarif” olarak belirlendi ve Cumhuriyetin ilanından sonra Başöğretmenin öncülüğünde adım adım hukusal reformlarla hedefine ulaştırıldı.

A masya Tamimi ile çok milletli bir imparatorluktan milli bir devlete doğru keskin bir dönüşüm başlatılmış, ümmet iradesi yerine milli irade ortaya konulmuştu. Bursa konuşması ile millet egemenliği bilincine sahip yurttaşların, yetiştirilerek sağlıklı ve bilinçli bir toplumun yaratılmasında bir daha işgalle karşılaşılması hedeflendi. Amasya Tamimi sonrası “vatan” kurtarıldı. Bursa konuşması sonrası “millî bilinç” geliştirilerek, “millet” kurtarıldı.

Amasya Tamimi, milli egemenlik ve milli bağımsızlığa dayanan milli mücadelenin parolası olarak kabul edilmektedir. Bursa konuşması da akıl temelinde ilim ve fen kılavuzluğunda reformların ve ku-

Atatürk'ün Bursa konuşmasının üzerinden altı yıl geçtikten sonra, 1 Kasım 1928'de Latin Harflerine geçildi.

ruleş mücadelesinin parolası kabul edilebilir.

Amasya Tamimi İzmir'in işgalden yaklaşık bir ay sonra yayımlanmıştı. Bursa konuşması, İzmir'in işgalden kurtarılışından yaklaşık bir buçuk ay sonra yapıldı. Amasya Tamimi Andolu'daki fiili asker işgaline karşı yayımlandı. Bursa konuşması yüz yıllardır süregelen cehalete karşı yapıldı.

Amasya Tamimine ve Bursa konuşmasına ruhunu veren kişi, manevi miras olarak da takipçilerine ilim ve fenni bırakacak kadar bu parolayı içselleştirmiştir. Ama aynı zamanda Amasya Tamiminde belirttiği millet egemenliği için de annesinin mezarı başında "millet egemenliği için canımı vermek benim için namus borcu olsun" diyerek bu konudaki inancını ve kararlılığını da çok çarpıcı bir şekilde vurgulamıştı.

Bursa'ya geldiğinde vatanını ve milletini kurtarmış muzaffer bir komutanı ancak o, hem mütevaziliğinden, hem realistliğinden olsa

gerek, zaferinden değil gelecekte bahsetme gereği duydu. Hitap ettiği kimselerin öğretmen olması nedeniyle, bir devletin çöküşünün en önemli sebeplerinden birisi olarak kabul ettiği eğitim konusu üzerinde durdu. Bursa'da Mustafa Kemal Paşa, Genelkurmay Başkanı ile Batı ve Doğu Cephesi komutanlarının huzurunda Başkomutanlığını, hitap ettiği eğitim ordusunun önünde Başöğretmenliğe taşıyordu.

Bursa konuşmasının üzerinden altı yıl geçtikten sonra, 1 Kasım 1928'de Latin Harflerine geçildi. Halka yeni harflerle daha çabuk okuma yazma öğretebilmek için Millet Mekteplerinin açılması kabul edildi. Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa, Millet Mektepleri Kararnamesini 24 Kasım 1928'de onaylamakla bu mekteplerin "Başöğretmenliği"ni kabul etmiş oldu.

Atatürk'ün Başöğretmenliği ve onun eğitim ışıklarının öğretmenler günü kutlu olsun! •

halilozcanbd@gmail.com

Atatürk'ün Dünyası
Cengiz Önal

Mustafa Kemal Atatürk'ten

NUTUK

(15-20 Ekim 1927) 15

Sadrazam Damat Ferit'in ve Kazım Karabekir'in Telgrafları

Efendiler!

İstanbul Hükümeti'yle yazışmayı kestiğimiz 12 Eylül 1919 gününden sonra Sadrazam Damat Ferit Paşa Hükümeti'nin düştüğü güne değin değişik zamanlarda Padişaha, yabancı devlet temsilcilerine, İstanbul Belediyesi'ne ve bütün basına çeşitli bildirimler yazıldı.

20 Eylül 1919 günü, Sadrazam Damat Ferit imzalı bir genel bildirim ile Padişahın da bir bildirisinin yayımlandığını hatırlayacaksınız. Bu bildirin dikkate değer yerlerini bir

daha hatırlatmak isterim:

“1- Hükümetin izlediği siyaset sonucunda, İzmir'de geçen acıklı olaylar, Avrupa'daki uygar devlet ve ulusların dikkatlerini çekti ve kardeşlik duygularını uyandırdı.

2- Bir özel kurul, olay yerinde tarafsız olarak soruşturmaya başladı. Hakkımız, uygarlık dünyasının gözleri önünde belirlenmektedir.

3- Ulusal birliğimizi bozacak hiçbir karar ve öneri olmadı.

4- Bazı kimselerce, sözde halk ile hükümet arasında karşıtlık

olduğu ilan ediliyor.

5- Bu durum, yasa koşullarına uygun olarak, bir an önce yapılmasını istediğimiz seçimleri de geri bıraktırdığı gibi barışın yaklaşmakta bulunduğu bir sırada, varlığı çok gerekli olan Millet Meclisi'nin toplanmasını da geciktirecektir.

6- Bugün, bütün ulusumuzdan beklediğim, hükümetin buyruklarına tam uymaktır.

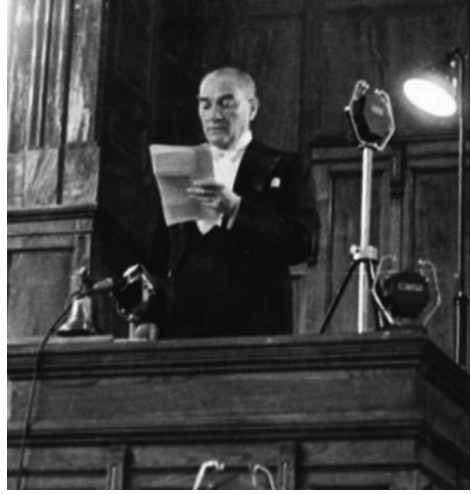
7- Büyük devletlerin adalet duyguları, Avrupa ve Amerika kamuoyunun ılımlı davranışı, durumumuzu ve onurumuzu koruyacak bir barışa yakında kavuşmak umudumu sağlamlaştırmaktadır.”

Bilirsiniz ki, bu bildirin yayımlanması bizim, ülke ile İstanbul Hükümeti arasında yazışmayı ve ilişkiyi kestiğimiz ve bunda direnmekte bulunduğumuz günlerde oluyor. Her halde, yayımladığımız genelle ve emirlere kesinlikle uyulsa, bu ve benzeri bildirilerin hiçbir yerden alınmaması ve halka okuturulmaması gerekirdi. Oysa karar ve bildirimlerimize uyulmayarak ve görüşümüze büsbütün aykırı olarak bu bildirin kimi yerlerce alındığı, şimdi bilginize sunacağım bir telgraftan açıkça anlaşılmaktadır:

“21 Eylül 1919

Trabzon Mevki Komutanı'na,

Şevketli Padişahımız Hazretlerinin ulusuna karşı yayımladıkları kutlu bildirilerin hemen görevlilere ve halka ulaştırılması gereklidir. Böylece, şimdiki hain hükümetin

melek yüzlü Padişahımız Efendimizi ne denli küstahça ve gözü peklikle aldatmakta olduklarını anlamayanlar kaldıysa, hepsi anlaşılar.

Ulus ve ülkesi için kutlu yüreğinin ne denli büyük bir sevgi ve esirgeyicilikle dolu olduğunu gösteren bu bildiri de, en açık olarak göze çarpan şey, hükümetin haince gidişi üzerine ulusun, Halifelik katına sunduğu yakınma yazılarının daha Padişaha bildirilmemiş olmasıdır.

Çünkü ulusa ve yurda karşı hükümet üyelerinin çektikleri hainlik hançerini bilmiş olsalardı, bu hainleri bir dakika bile yerlerinde tutmayacaklarına kutlu bildiriye yürekten gelen anlatım en büyük tanıktır. Bu hainler, bu gerçeği bildikleri için Halife Efendimizi doğrudan doğruya ulusla karşı karşıya getirmiyorlar.

Bunun için, ulusa düşen ödev, şanlı Padişaha sonsuz sevgi ve

bağlılığını durmadan göstermek ve sunmakla birlikte, bütün ulusun ve ordunun birlik olarak, Padişahın söz götürmez haklarını, ulusun ve ülkenin varlığını kurtarmaya çalıştıkları; ama bu hain hükümetin, bu yasal ve gönülden bağlılığı anlatan bu davranışı, Padişahımız Efendimizden gizledikleri, üstelik büsbütün ters bir biçimde gösterdikleri gerçeğini, dün karar verildiği üzere, Halifelik katına aracısız bildirmektedir.

Erzurum halkının bu yolda yazacakları telgrafın bir örneği oraya bildirilecektir.

15. Kolordu Komutanı Kazım Karabekir.”

Trabzon’da Ulusal Örgütlerin Kurulması!

Arkadaşlar!

Trabzon’da bir iki kişinin, pek yurtsever ve saygıdeğer olan

Trabzon halkına hiç de bilgi verilmediği halde, onlar adına, oradaki ulusal varlığı kendi kişilikleriyle temsile kalkıştıkları ve bu yüzden ulusal girişim ve kararların gereği gibi yürütülememekte olduğu kanısına vardım.

Trabzon’da Vali bulunan Galip Bey adında bir kişinin de yıkıcı akımı yaratmakta etken olduğunu anladım.

Bunun üzerine, Trabzon yakınlarında Torul’da bulunan ve daha tü-

menine komutaya başlamamış olan Halit Bey’in, Trabzon çevresinde ulusal örgütler kurmak için görevlendirilmesi uygun görüldü ve 15. Kolordu Komutanı Kazım Karabekir Paşa’ya bu düşünce bildirildi.

20 Eylül 1919’da alınan karşılıklıta:

“İngilizlere karşı gizlenen Halit Bey’in, yaradılışı gereği, ortaya çıkarabileceği durumlar, bu elverişsiz zamanda belki düzeltilemez.”

yolunda bazı düşüncelerden sonra: “Halit Bey haberim olmadan dilekte bulunsa bile yerine getirilmemesi.” deniliyordu.

Kazım Karabekir Paşa’nın bu teline verdiğimiz karşılıklıta: İngiliz sakıncasının bizlerce düşünülmendiğini bildirdik.

Sert ve kesin davranmak sakıncalı görüldüğüne göre,

Trabzon’da durumun düzeltilmesi neye ve ne yapmaya bağlı ise, onun doğrudan doğruya kendilerince düşünülmelerini, 22 Eylül 1919 günlü bir telgrafla da rica ettik.

Bizim, 15. Kolordu Komutanı’yla bu yazışmaları yaptığımız günlerde, Torul’dan Yarbey Halit Bey de doğrudan doğruya bizimle haberleşmeye başladı. Kendisini karşılıksız bırakmamak ve durum hakkında aydınlatmak amacıyla karşılıklı yazdık.

15. Kolordu Komutanı’nın, bir

bakıma Bizim 22 Eylül 1919 günlü telgrafımıza karşılık olan, 27 Eylül 1919 günlü bir telgrafını aldık.

Bunda, halkı önce aydınlatma ve uyarma görevini yaptığını, direnence görülürse onlara karşı da hak ettikleri işlemi yapmaktan başka bir şey olmayan ve görüp geçirdiklerinin sonucu olan ilkesini, olduğu gibi Trabzon çevresinde de uyguladığını açıkladıktan ve 9. Tümen Komutanı Rüştü Bey'i, kurmaylarıyla birlikte, 3. Tümen Komutanlığı vekilliği ile Trabzon'a gönderdiğini; Halit Bey'i Trabzon için uygun bulmadığını bildirdikten sonra: "İngilizlerle ilgili görüşe gelince; bana kalırsa, elden geldiği sürece açık ve elle tutulur bir çatışmadan kaçınmayı yeğ tutarım." kanısı belirtiliyordu.

Buna verdiğim 29 Eylül 1919 günlü özel ve kişisel karşılıklı şunları yazdım:

"Trabzon ili kamuoyunun ne olduğu buraca da tam olarak bilinmemektedir. Trabzon merkezi dışında, bütün ilçe ve sancaklarıyla haberleşilmektedir.

Merkezdeki durum da Valinin tutuklanıp uzaklaştırılmasından sonra ortadan kalkmıştır. (Valiyi tutuklayarak Erzurum'a gönderen, buyruğum üzerine, Halit Bey'dir)."

Kazım Karabekir Paşa Kendince Direniyor!

Rüştü Bey'in 3. Tümen Komutanlığı vekilliği ile Trabzon'a gön-

derilmesi konusunda ilgili aklıma gelen bütün hususları bildireceğim.

Birincisi; Valiyi tutuklayan Halit Bey'dir. Birkaç gün sonra Rüştü Bey'in bölgeye gönderilmesi Halit Bey'in davranışını oradaki art niyetli kişilere karşı yermek gibi olabilir.

İkincisi; Halit Bey, önemli du-

Mustafa Kemal Paşa ve Kazım Karabekir

rumlarda tümeninin başına geçmeyi beklerken, bugün geçirmekte olduğumuz önemli ve tarihsel anlarda, başka bir kimsenin kendisinin yerine geldiğini görmekten üzülebilir. Bu tutumdan vazgeçilmesini rica ederim. Bununla birlikte kolor-dunuzun askeri işlerine karışmak istemem.

Kazım Karabekir Paşa, 2 Ekim 1919 günlü telgrafında, bu işlemin Halit Bey'in isteği üzerine yapıldığını ve kendisine durumu gereği gibi anlatmak için Erzurum'a

çağrıldığını bildirdi.

Oysa 1 Ekim 1919 günü 3. Tümen Emir Subayı Üsteğmen Tarık imzasıyla, Başyaverim Cevat Abbas Bey'e gelen özel bir telgrafın son cümleleri şöyleydi:

“Son günlerde Komutan Bey, 3. Tümen'in bugünkü komuta durumunun değiştirilmesini Kolordu'dan istedi. Eğer Kolordu bu öneriyi kabul etmez ve yerine getirmezse, buyruk almadan komutayı ele alacağımı ve önceki karar gereğince Kolordu'dan ayrılarak doğrudan doğruya Kongre'nin buyruğuna gireceğimi bildiririm. Paşa Hazretlerine gereği gibi bilgi veriniz efendim.”

Bu tarihten on beş gün sonra. Kazım Karabekir Paşa'dan 17 Ekim 1919 günlü şu telgrafı aldım:

“Bölgemde ulusal isteğin gerçekleştirilmesi ve yerine getirilmesi için son noktaya değin askerlikten ve komuta zincirine uymaktan kimsenin ayrılmamasını, geleceğin sıkı düzeni için de çok gerekli görüyorum.

Gözü peklikle sağduyunun bağdaştırılmadığı yerlerde ve işlerde, sonuç pek parlak da olsa, çabucak tersine döndüğü ve değerden düştüğü yaşanmış örnekleriyle anlaşılmıştır. Özellikle İngiliz ve Fransız temsilcilerinin bulunduğu Trabzon

çevresinde, komuta zincirinin çok güzel görünmesine ve sağduyuyla iş yapmaya pek çok gereklilik vardır.

Ne yazık ki, verdiğim açık talimatlara uymayarak Halit Bey'in, kendi eliyle ve asker kılığı ile valiyi tutuklamak gibi yadırganır işleri dillere destan olmuştur. (Oysa Halit Bey'e bu işi yaptırmanın kim olduğunu önceden bildirmiştim).

Seçimlerde de böyle davranırsa, kendisi için İngilizlerin bir çıkış daha yapmaları ve güç durumunu

belirmesi önlenemez (Seçimlerin çabuklaştırılması ve ulusal isteğe uygun olarak yaptırılması için, Halit Bey'e ve başka gereken birçok kişilere, çalışmalarını, özellikle rica edilmişti. Bir de, İngiliz girişiminin önlenemez ne gibi bir durum yaratabileceğini, kendi durumumu göz önüne getirerek, bir türlü anlayamamış olduğumu açıklamalıyım).

Bunun için, adı geçen kişilerle yazışma yapılmayarak yüksek isteklerinizin uygulanmasında beni aracı kılmanızı çok rica ederim. Onun kişisel durumu söz götürmez sayılıyorsa herhangi bölgeden milletvekili seçilmesi üzerindeki yüksek düşüncelerinizin bildirilmesini dilerim.” •

cengizonalbd@gmail.com

Gelecek Ay: Damat Ferit Paşa Kastamonu Valisi'ni Değiştiriyor!

“Ne yazık ki, verdiğim açık talimatlara uymayarak Halit Bey'in, kendi eliyle ve asker kılığı ile valiyi tutuklamak gibi yadırganır işleri dillere destan olmuştur.”

Hakimiyeti Milliye

Buğdayın Uluslararası Etkisi

Buğday üretimi, sadece ekonomik değil, aynı zamanda sosyal bir sorun olarak anlaşılmaktadır. Köylü ve çiftçiye mutlu bir yaşam sağlayarak, onları toprağa bağlamak, son zamanların sosyal yenilikleri arasında önemli bir yer tutmaktadır. Köylü, sosyal yapının temel taşıdır. Onun yıpranmamasına ve yurdunu bırakarak biçim değiştirmemesine çalışmak, devletin en önemli görevlerindedir.

Zamanımızın yaşam şekli, buğday sorununu sadece ulusal alanla sınırlamaktadır. Milletler arasında gittikçe artan ilişki ve gidiş-gelişlerin, bu soruna da uluslararası bir nitelik vereceği doğaldır.

Ulusal buğday üretimiyle, dünya buğday üretimi arasında çok sıkı bir bağ vardır. Buğday üretiminin bir

ülkenin ekonomisine yararlı olabilmesi için sadece üretim miktarının artması yeterli değildir. Buğdayın fiyatının da bir taraftan tüketicileri

ezmeyecek ve diğer taraftan da üreticilerin çalışmasını mükâfatalandıracak bir oranda olması şarttır.

Fiyat konusu, dünya üretimi ve bununla beraber buğday konusunun uluslararası yönüyle de ilgili bir husustur. Bu itibarla buğday konusunda sadece ulusal değil,

uluslararası önlemlere de gerek duyulmaktadır.

Buğdayın sahip olduğu uluslararası önemi, Avrupa Birliği için önemli bir dayanak notası yapmak isteyenler pek de az değildir. Briand'ın sözünü ettiği federal bağı, ekonomik alanda arayanlar, buğday konusunu da öne sürmekten geri

kalmıyorlar.

Özellikle Fransızlar, Avrupa devletlerinin buğday siyasetinde ortak bir cephe oluşturmaları konusunda başarılı olacaklarına inanmaktadırlar. Rusya hariç olmak üzere, Avrupa buğday açığını kapatmak için her yıl deniz aşırı ülkelerden yirmi dört milyar franklık buğday satın almıyormuş.

Avrupa'nın bu buğday gereksinmesine karşın, bazı ülkelerde buğday fiyatı, buğday tarımını özendiricek, destekleyecek

düzeyde değildir. Çünkü sadece bir ülke içindeki üretim ve tüketim oranları, fiyatı esaslı bir şekilde belirleyemiyor. Fransızlar bu yıl buğday ürününün bereketinden memnundurlar.

Fakat buğdayın fiyatı bu bereketten fazlaca etkilenirse, üreticilerin gelecek yıl aynı şevk ve gayretle buğday tarımına sarılmayacaklarından korkuyorlar.

Çare nedir?

Buğdaya gereksinimi olan komşu milletlerin de tüketimlerini sağlamaktır. Bunun için de doğal olarak, uluslararası uzlaşmalara gereksinim vardır.

Ancak ulusal yönü çok önemli olan sorunları, uluslararası önlemlerle çözüme kavuşturmak pek zordur. Yiyecek konusunda bağımsız olabilmek, milletler için derhal çözülmesi gereken önemli bir husustur.

Her devlet, buğday konusunda,

başkalarının yardımına, olabildiğince, gereksinim duymamaya çalışmaktadır. İtalya bu yiyecek siyasetinde büyük adımlarla yürüyor. Son istatistiklere göre İtalya'nın bu yıllık buğday ithali, geçen yıla göre yüzde doksan azalmış...

Bir süre sonra İtalya yabancı buğdayına hiç gereksinim duymayacaktır. Şu halde uluslararası bir buğday siyasetinin izlenmesine uygun bir ortam nasıl oluşturulabilecektir?

Dünyanın barışı ve mutluluğu için, her millet hangi oranda bir özveride bulunmayı kabul edebilecektir?

Çeşitli çıkarların karşılanabilmesi için kesinlikle karşılıklı özverilerde bulunmak gerekir. Ulusal yaşamda çoğunlukla kişisel çıkarlar, genel çıkar uğrunda yardımcı olmak zorundadır. Uluslararası yaşamda bu ilke

henüz kendine yer bulamamıştır.

Ulusal çıkar, diğer milletlerin çıkarlarından daha üstün olarak algılanmaktadır. Esasen ister buğday konusunda, isterse de diğer uluslararası konularda olsun, bütün barış ve uzlaşma girişimlerinin en önemli noktası buradadır:

Dünyanın barışı ve mutluluğu için, her millet hangi oranda bir özveride bulunmayı kabul edebilecektir?

Barış çevresi içinde de başka şekillerde savaş yapıldığını gören milletler, bu konuda kesin kararını vermekten çekinmemektedirler. •

Hâkimiyeti Milliye Gazetesi

24 Ekim 1929

Çağdaş Düşünce

Dr. Ögüt Yazman

Atatürk'ün Ekonomi Politikası

Önceki iki yazımızda çok tartışılan konulardan biri olan gelir ve servet dağılımının tarihi süreç içinde başlıca aşamaları özetlenmişti.^(*) Başlıca eleştiriler ile gelir ve servet dağılımı eşitsizliklerindeki artışın, sayısal sonuçları ile insanlığın kaderini kontrolden çıkaracağı açıklanmıştı. »

20. YÜZYIL AVRUPASI

20. yüzyıl başlarken eskinin liderleri “ merdivenin üst basamaklarındaki yerini koruyordu.” Batı Avrupa, 19. Yüzyıl boyunca sömürgecilikten de yararlanıp gelir düzeyini üç kat arttırarak dünya ekonomisinde egemen durumdaydı. Bu sonuçlara yüz yılı aşan bir zamanda ulaşılmıştı.

Kurulan yeni Türk Devleti, harap bir ülkeyi devraldı. Yetersiz alt yapı tesisleri de harap olmuştu. Türkiye’de sanayi denilebilecek tesisler yoktu.

1920’LERDE TÜRKİYE EKONOMİSİ

Birinci Dünya Savaşı 1918 yılında bittiği halde Türkiye 1922 yılı sonlarına kadar yokluklar içinde bir istiklal savaşı yaşamıştı.

Gazi’ye Meclis üç ay süreyle Başkumandanlık ve kararname (kanun) çıkarma yetkisi verdiğiğinde Tekalifi Milliyeye Emirleri (Ulusal Yükümlülük Emirleri) çıkarmıştı. Sakarya Savaşı öncesi 10 maddelik emirlerde halktan ordu için evlerden çarık, iç çamaşır, çorap, istenirken, tüccardan bedeli sonra ödenmek üzere çamaşırılık bez, amerikan patiska, mamul veya yarı mamul

çarık, fotin, demir kundura çivisi, kundura, nal, nal yapımında kullanılan demir, yem torbası, mih, yular, belleme, kolan, kaşağı, gebre, semer ve organların yüzde kırkı istenmişti.

Kurulan yeni Türk Devleti, harap bir ülkeyi devraldı. Yetersiz alt yapı tesisleri de harap olmuştu. Türkiye’de sanayi denilebilecek tesisler yoktu. Bir kaç fabrika enkaz halindeydi; sanayi denilemezdi.

KİREMİT VE TOPLU İĞNE

Yolları kışın çok defa çamurdan geçit vermiyordu. Demiryolları 3.756 kilometre tamamı yabancı şirketlere aitti. Ticaret Filosu 96 bin tonilatoydu. Adapazarı’ndan İstanbul’a gönderilen patates, Marsilya’dan ithal edilip İstanbul’a gelen patatesten daha

pahalı oluyordu. Kiremitten toplu iğneye kadar akla gelebilecek bütün sanayi ürünleri ithal ediliyordu.

Bankacılık, Dış Ticaret, Demir-yollarının tamamı ve Sanayi işyerlerinin sermaye ve emek olarak % 85’i yabancıların elindeydi. Kapitülasyonlar, sanayinin kurulup gelişmesine engeldi.

Kurtuluş Savaşı sonrası nüfusun %90’ı okuma yazma bilmiyordu. İhtiyacı karşılayacak elemanları yetiştirecek okullar yoktu. Okur yazar gençlerin çoğu da savaşlarda yitirilmişti.

Tarım, ilk çağ metotlarıyla yürütülüyordu.

GAZİ MUSTAFA KEMAL, TBMM'DE

"Tanzimatın açtığı serbest ticaret devri, Avrupa rekabetine karşı kendini müdafaa edemeyen iktisadımızı bir de kapitülasyon zincirine bağladı(...) Bütün ekonomimize, (...)kesin egemen olmuşlardı.

(...) Rakiplerimiz (...) gelişmemizin önüne geçtiler."
(1 Mart 1922) diyordu.

Başka bir konuşmasında:
"Bir devlet ki kendi halkına koyduğu vergiyi ecnebilere koyamaz; bir devlet ki ecnebilere üzerinde yargı yetkisini tatbikten mahrumdur. O devlete müstakil denilemez."
(17.02.1923)

Türkiye, yaralı bir aslan gibi hasta sinasından bağımsız, zinde bir devlet çıkarmıştı ama bütün bu elverişsiz koşulları, kendisine

yardımcı olmayan bir çevre içinde tek başına yenmek zorunda kalmıştı.

ULUSAL EKONOMİNİN KURULUŞU

Ülkenin çağdaş uygarlık düzeyine yükseltilebilmesi için büyük bir iktisat kongresi toplanması kararlaştırıldı.

17 Şubat 1923 günü Çiftçi, Sanayici, Tüccar ve İşçi Temsilcilerinden oluşan 1135 delegenin katıldığı İzmir İktisat Kongresini, beş yüzü kadın olmak üzere üç binden fazla dinleyici izliyordu.

Açış konuşmasında Gazi, "Kongrenin Erzurum Kongresi kadar

önemli ve belirlenecek ilkelerin milletin kurtuluşunu sağlamaya yönelik temel taşları olacağını" belirtiyordu.

İktisat Bakanı Mahmut Esat (Bozkurt) kongredeki konuşmasında kapitalizm ve sosyalizm gibi iki ekonomik sistemin "*Hiçbirine bağlı olmamakla birlikte ülkenin ihtiyaçlarına göre bunlardan istifade etmeyi de ihmal etmeyeceğiz ve buna - Yeni Türkiye İktisat Sistemi- diyorum."*

"İktisadi teşebbüs kısmen devlet

Mahmut Esat Bozkurt

ve kısmen özel teşebbüs tarafından deruhte edilmelidir. Mesela büyük kredi müesseselerini, sanayi teşebbüslerini Devlet idare edecektir. Çünkü memleketimizin iktisadi vaziyeti bunu gerektiriyor.”

“Hülasa bazı konularda iktisadiyatımız devletleştirme usulünü takip edecek, bazı hususlarda iktisadi teşebbüslerini özel teşebbüslere terk edecektir.”

Lozan görüşmelerinin tartışmalarla kesildiği bir sırada Gazi

Mustafa Kemal yabancı devlet ve elçilerinin de dinleyici olarak katıldığı aynı toplantıda kapitülasyonlara sert eleştiriler yönelmiş ve “*Tam bağımsızlık için şu temel şart var: Milletın egemenliği, ekonomik egemenlik ile tamamlanmalıdır... Siyasi ve askeri zaferler ne kadar büyük olursa olsun iktisadi zaferlerle birleştirilmedikçe sonuç vermez ve kalıcı olamaz...*” demiştir.

Ve sonra zafer kazanmış bir kumandan olarak dostluk elini uza-

tarak şunları söylemişti:

“*Efendiler; İktisat alanında düşünür ve konuşurken zannolunmasın ki ecnebi sermayesine hasımız; hayır, bizim memleketimiz geniştir. Çok emek ve sermayeye ihtiyacımız var. Kanunlarımıza uymak şartıyla ecnebi sermayelerine gerekli teminatı vermeye her zaman hazırız. Ecnebi sermayesi bizim emeğimize eklen-sin ve bizim ile onlar için faydalı neticeler versin.*”

Türkiye Cumhuriyeti, özel, kamu ve yabancı sermaye ayrımı yapmaksızın ulusal bir ekonomi kurmak ve ülkenin ekonomik bütünlüğünü sağlamak amacına yönelmişti.

“Tam bağımsızlık için şu temel şart var: Milletın egemenliği, ekonomik egemenlik ile tamamlanmalıdır.”

KARMA EKONOMİDE BİR İLK

Çoğu sömürge ve bağımsızlığı olmayan az gelişmiş ülkeler dünyasında Karma Ekonomi bir ilktir.

1924’te John Maynard Keynes’in Oxford Üniversitesi’ndeki konferansında ve “Denetimli Piyasa Sistemi”ni savunduğu “The End of Laissez Fairé” (Laissez Fair’in sonu) başlıklı makalesinde liberalizmin gerilemesi yer almıştı.

Atatürk: “*Türkiye’nin mücade-*

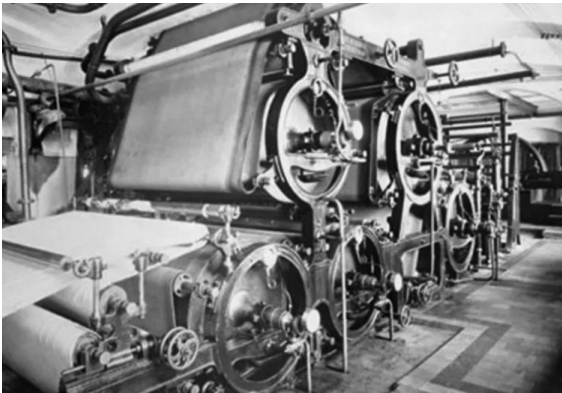
Alpullu Şeker Fabrikası (1926)

lesi yalnız kendi nam ve hesabına olsaydı, belki daha kısa, daha az kanlı olur ve çabuk bitebilirdi... Türkiye'nin savunduğu bütün mazlum milletlerin, bütün şarkın davasıdır. Bugün günün ağardığını nasıl görüyorsam uzaktan bütün Doğu Milletlerinin de uyanışını öyle görüyorum.” (1922)

Türkiye Cumhuriyeti, dünyada siyasal bağımsızlık hareketlerine olduğu gibi Karma Ekonomi sistemiyle de kalkınma gayretlerine

öncülük eden evrensel bir değer taşımaktadır.

İlk on beş yılda demiryolları, limanlar, İstanbul (su, elektrik, - telefon) İzmir (rıhtım ve telefon) yabancıardan döviz karşılığı satın alınarak millileştirilmiş, Atatürk'ün de katıldığı halka açık ulusal bir banka olarak İş Bankası kurulmuştur. Aşar vergisi kaldırılarak tarıma destek verilmiştir. Uçak, tekstil ve şeker fabrikaları, Sümerbank kurulmuş ve Sümerbank Selülöz Kağıt

İzmit Kağıt Karton Fabrikası (1934)

Sanayii (İzmit-Se-ka) açılmıştır. 1929 Dünya ekonomik krizini de kapsayan o dönemde yıllık ortalama yüzde 9,8 gibi bir kalkınma hızına ulaşılmıştı.

Türkiye'nin günümüz ekonomik görünümüne bakarak benim de katıldığım birçok eleştiriler yöneltile-

İstanbul Paşabahçe Şişe Cam Fabrikası (1934)

bilir. Ne var ki bu eleştiriler, kuruluştaki felsefenin dayanakları ile ilgili değildir. Sistem, dünyadaki ekonomik gelişmelere ve konjonktüre uyum sağlayacak bir esnekliğe sahiptir. Ama geçen seksen yılda değişen iktidarların elinde zaman zaman yanlış uygulanmış ve kötü kullanılmış olabilir.

Ankara Çubuk Barajı (1936)

Atatürk, yokluklar içinde kurtuluş savaşını kazanmış, gelişmelere açık sağlam temelli bir yeni Cumhuriyet kurmuştur. 1930'ların dünyasında İtalya, Almanya, İspanya, Portekiz ve Japonya'da diktatörlüklerin en kötü rüzgârları eserken; O, zaferlerle dolu geçmişle ile durmasını ve duracağı yeri bilmiştir.

Bugün de engin ileri görüşlülükle nasıl büyük bir deha olduğu,

çağımızın en büyük devlet adamı olarak yolumuza ışık tuttuğu görülüyor. 100. yılına yaklaşan Cumhuriyetimiz ve onun aramızdan ayrılışının 81. yılında, Atatürk'e sahip bir ülke övüncünün, gönül borcu, saygı ve özlemle anıyoruz. •

ogutyazmanbd@gmail.com

(*)

1. "Dünya'da Gelir ve Servet Dağılımında Neler oluyor" Bütün Dünya , 1 Eylül 2019
2. "Demokrasi ve Serbest Piyasada Gelir Dağılımı" Bütün Dünya, 1 Ekim 2019

METE AKYOL'DAN YAZILAR

Mete Akyol'un Mevzuat Böyle Efendim adlı kitabından

Belediye Kendine İzin Verdi

Benzin ve mazot sıkıntısı, Esenler Belediye Başkanı Çetin Aksoy'un da canına tak dedirtmişti.

Belediye tankerini iki günde bir Petrol Ofisi'nin Ambarlı Dolum Tesisleri'ne gönderiyor, sonra bir gün, iki gün, bazen de üç gün, gözleri yolda, tankerin dönmesini bekliyordu.

Mazot ve benzin olmayınca belediye otobüsleri duruyor, belediye hizmet araçları işlemiyor, kentte belediye, "ha var, ha yok" duruma düşüyordu.

Başkan Çetin Aksoy, bu sıkıntıya bir son vermek için Esenler'de belediyeye ait bir dolum istasyonu kurulmasına karar verdi. Böyle bir istasyona

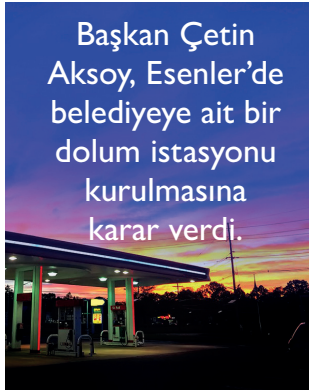
sahip olunca, belediye kendi hizmet araçları ve otobüsler için elinin altında her an yakıt bulundurabilecek, üstelik her ton başına aracıya ödediği 2000-2500 lirayı da, kazanç hanesine yazabilecekti.

Başkanın kişisel kararı, belediyenin gerekli organlarınca da uygun görüldükten sonra, resmi karar olarak uygulamaya konuldu.

Esenler Belediye Başkanlığı'nca,

Karayolları'na, Bölge Trafik Müdürlüğü'ne, Valilik makamına, İl Trafik Komisyonu'na ve Petrol Ofisi Genel Müdürlüğü'ne resmi yazılar yazıldı ve başvuru, mevzuatın tüm gerekleri eksiksiz yerine getirilerek yapıldı.

Bu kuruluşlar ile

Esenler Belediyesi arasında yapılan ve kalınca bir dosya doldurabilecek sayıdaki karşılıklı yazışmalar sonunda, “tünelin ucunda ışık görün-
dü.” Petrol Ofisi Genel Müdürlüğü dışındaki tüm kuruluşlar “olumlu” görüşlerini bildirmişlerdi.

Esenler Belediyesi, kendine ait bir benzin istasyonuna sahip olabilmek için şimdi sadece, Petrol Ofisi’nden gelecek “uygundur” yazısını bekliyordu.

Petrol Ofisi, bu isteğin yerine getirilebilmesi için belediyeden izin istiyordu.

Petrol Ofisi’nden beklenen yazı geldi ama, hiç de beklendiği gibi gelmedi.

Petrol Ofisi, bu isteğin yerine getirilebilmesi için belediyeden izin istiyordu.

Olacak şey değildi bu. Belediye sınırları içinde bir benzin istasyonu kurulabilmesine “olur” demeden önce, mevzuata göre, o benzin

istasyonunun kurulacağı yerin belediye başkanlığından “izin” almak zorunda olan Petrol Ofisi, Esenler Belediyesi’nin başvurusuna “olur” demeden önce şimdi, Esenler Belediyesi’nin “iznini” istiyordu.

Başkan Çetin Aksoy, başladı katıla katıla gülmeye.

Ve daktiloya bir kâğıt takıp, Petrol Ofisi’nin izin isteğine, kendi eliyle şöyle bir yanıt verdi:

“Belediyemiz tarafından, belediyemize ait bir benzin istasyonu kurulmasıyla ilgili başvurumuz üzerine, belediyemizden izin isteminiz olumlu karşılanmış olup, belediyemizin, belediyeye ait bir benzin istasyonu kurulmasıyla ilgili başvurusu nedeniyle Genel Müdürlüğünüzün belediyemizden istediği izin, belediyemiz tarafından verilmiştir.”

Esenler Belediye Başkanı Çetin Aksoy, şimdi, hem Ambarlı Dolun Tesisleri’ne gönderdiği belediye tankerinin, hem de Petrol Ofisi’nin “Belediyeniz izin verdi. İstasyonunuzu kurabileceğiz” yazısının yolunu gözlemek için, sabah akşam makamında, pencerenin önünden ayrılmıyor. •

(Mevzuat Böyle Efendim / Ekim 1981)

Newton'un Sözleri

- Aşk köprü kurmaktır. İnsanlar köprü kuracakları yerde, duvar ördükleri için yalnız kalırlar.
- Biz düşüncelerimiz değiliz, biz düşüncelerimizin düşüncesiyiz.
- Eğer diğer insanlardan benim için bir şeyler yapmasını bekleseydim hiçbir şey yapamazdım.
- Ben, benden öncekilerin omuzlarına tırmandığım için onlardan biraz daha ilerisini görebilirim.

Evrensel Bakış Açısı
Gürbüz Evren

Fatih Sultan Mehmet'i Taklit Eden Fransız Mareşal

Birinci Dünya Savaşı'ndan yenilmiş olarak çıkan Osmanlı Devleti, topraklarının işgal edilmesini büyük bir çaresizlik içinde izledi.

Osmanlı Başkenti İstanbul, önce 13 Kasım 1918, sonra 16 Mart 1920'de olmak üzere iki kez işgal edildi. İlk işgalde İstanbul'un önemli ve stratejik noktaları kontrol altına alındı. İkinci işgal ile de idareye el konuldu...

İtilaf Devletleri filosuyla İstanbul'a gelenler arasında İngiliz Yüksek Komiseri Amiral Somerset Arthur Gough Calthorpe, temsilcisi

Fransız Mareşal
Franchet d'Esperey

R. Webb, Fransız Yüksek Komiseri Amiral Jean François Charles Amet, İtalyan Yüksek Komiseri Conte Sforza ve yüksek rütbeli subaylar vardı.

ki müttefik İngiltere ile Fransa arasında ise İstanbul'da kim daha

etkin olacak çekişmesi yaşanıyordu. Bu çekişme ilk olarak İngiliz Amiral Calthorpe ile Fransız Amiral Amet arasında ortaya çıkmıştı. İngiliz Amiral, 13 Kasım 1918 tarihinde İstanbul'a gelişinde Osmanlı kabinesinin temsilcileri tarafından ziyaret edilmişti. Fransız Amiralin ziyaretine ise İstanbul'a gelmesinden 4 gün sonra gidilmişti. Osmanlı ile yüzyıllardır daha yakın ilişkiler içinde olan ve kapitülasyonlar sahibi Fransızlar açısından bu durum kabul edilebilir değildi. Bardağı taşıran damla ise İstanbul'daki işgal birliklerinin komutasının İngiliz General Milne'ye verilmesi oldu. Hemen harekete geçen Fransızlar, Milne'den daha kıdemli olan

Mareşal Allenby İstanbul'da azınlıklar tarafından törenle karşılandı (7 Şubat 1919)

Fransa Doğu Orduları Başkomutanı Mareşal Louis Franchet d'Esperey'i İstanbul'a gönderdi. Fransız Mareşal, 23 Kasım 1918 tarihinde bir zırlı ile geldiği İstanbul'da, Dolmabahçe'de düzenlenen törenle karşılandı. d'Esperey'in rütbesi, Milne'den daha kıdemli olduğu için

İngiliz Mareşal Edmund Allenby

kentteki işgal güçlerinin komutası da ona geçiyordu. Tarafına durumun bir sorunu dönüşmemesi için bir çözüm geliştirdi. Buna göre Milne Anadolu tarafındaki D'Esperey ise Avrupa tarafındaki güçlerin komutasını aldı. Bu çözüm pek fayda sağlamadı, çünkü İngilizler İstanbul'da etkinliklerini arttıran

çabalarına bir yenisini ekleyerek, polis ve sağlık teşkilatlarına el koyup denetimleri altına aldılar. Bundan rahatsız olan Fransızlar ise İstanbul'a özel polis gücü gön-

derdiler. Bu yeni durumun İngilizlerde yarattığı tedirginlik devam ederken, Mareşal d'Esperey'in İstanbul'a ikinci kez ve daha görkemli bir törenle giriş yapma hazırlığında olduğu haberi yayıldı. Ön almak isteyen İngilizler, d'Esperey ile aynı rütbede olan Suriye ve Kilikya'daki kuvvetlerin komutanı Mareşal Allenby'yi

İstanbul'a gönderdiler. Allenby, 7 Şubat 1919 tarihinde geldiği İstanbul'da İngilizlerin ve azınlıkların sevgi gösterileri ile karşılandı.

Bunun üzerine Fransızlar, Mareşal d'Esperey'in, 12 Şubat olarak planladıkları İstanbul'a gelişini hemen öne çektiler. d'Esperey, 8 Şubat'ta kente büyük bir törenle ikinci kez geldi.

Bu gizli çekişme ve yarış gizli belgelere de yansdı. İstanbul'daki Fransız istihbarat subayı Binbaşı Victor Duchateau'nun, Kara Kuvvetleri arşivlerinde yer alan 7 Şubat 1919 tarihli ve EOC.F 0219 sayılı raporunda, "*İngilizlerin Dünya Savaşı'nın tek galibi gibi davranmaları rahatsız edici boyutlara geldi. Fransa'yı Osmanlı Başkenti Constantinopolis (İstanbul'da) yok sayma girişimlerine her gün bir yenisi ekleniyor. İngiliz istihbaratı, Türkler arasında başlama ihtimali yüksek direniş hareketlerini*

Fransız Mareşal d'Esperey kortej eşliğinde Galata'dan Pera'ya (Şişhane'ye doğru) ilerliyor. (8 Şubat 1919)

izlemek yerine attığımız adımları ve Osmanlı yöneticileri ile yaptığımız görüşmeleri takibe almış durumda. Mareşal d'Esperey'in İstanbul'a gelme hazırlığı yaptığı yönündeki istihbaratları, İngilizlerin Mareşal Allenby'yi 7 Şubat'ta kente getirmelerine neden oldu..." demektedir.

Daha önce de belirttiğimiz gibi Fransız Mareşal d'Esperey, 12 Şubat yerine İngiliz Mareşal Allenby'den 1 gün sonra 8 Şubat'ta İstanbul'a çok özel tasarlanmış bir tören ile geldi. Salı Pazarı rıhtımında karaya çıkan Mareşal, buradan Beyoğlu'ndaki Fransız Elçiliği'ne kadar at üstünde gidecektir. Yol boyunca toplanmış Fransızlar, azınlıklar, özellikle de Rumlar ve Ermeniler d'Esperey'e bir fatih muamelesi yaparak büyük sevgi gösterilerinde bulundular. Güzergâhtaki tüm binalar Fransız

bayrakları ile donatılmıştı. Fransız Mareşal ise dizginsiz beyaz bir atın üstünde çevreyi selamlayarak ağır ağır ilerliyordu. Atı, Fransız askeri üniforması taşıyan Senegalli 2 siyahî çekiyordu. D'Esperey, Fatih Sultan Mehmet'i taklit ediyor, yüzyıllar sonra İstanbul'u Türklerden geri aldı mesajını veriyordu. Kendisini karşılamaya gelmiş azınlık okullarının öğrencileri, bir yandan ellerindeki Yunan ve Fransız bayraklarını

Napolyon gibi kibirli tarzda selam vermesiydi.

Tören ve kutlamalar daha sonraki günlerde de devam etti. Mareşal, gücünü göstermek için Osmanlı sadrazamı (Başbakan) dâhil olmak üzere birçok eski ve yeni devlet yöneticisini ayağına çağırıldı. Bununla da yetinmedi, hazırlattığı listede bulunan tanınmış birçok ismin de tutuklanmasını emretti.

İngilizler de, bu güç gösterisinin altında ezilmek için daha sert davranışlar sergilemeye başladılar. Mareşal Allenby, Osmanlı bakanlarını ayağına çağırıldı ve onların konuşmalarına, oturmalarına izin vermeden ayakta tutarak talimatlar verdi.

Evet,

İngiliz ve Fransız mareşallerin Türkleri aşağılayarak yaptıkları bu güç gösterisi Avrupa gazetelerinde de yer bulacaktı. Fransa'da yayımlanan La Croix gazetesinin İstanbul'a gönderdiği muhabiri, Paul Mercier, kentteki izlenimlerini aktardığı haberleri önemli tespitleri de içeriyordu. Mercier, 26 Şubat'ta yayımlanan bir yazısında, olası tehlikelere dikkati çekerek Fransız ve İngilizleri uyarıyordu. "*İstanbul'un fethini taklit etmek, müttefiklerin*

Fransız işgal gemisi bandosu ve denizciler Galata Köprüsü'nden geçerken

sallıyor, diğer yandan da Mareşal'e çiçek atıyordu. İşin tuhaf yanı Mareşal d'Esperey'i karşılamak üzere bir Osmanlı bandosu da hazır edilmişti. Ancak bandonun önünden geçişi sırasında d'Esperey'in atı ürktü. Düşecek gibi olan Fransız komutan bandonun susturulması emrini verdi. Saatler süren bu tören, Fransız Büyükelçiliği önünde son buldu. Yol boyunca Mareşal'in en çok dikkat çeken tavırlarından biri de, İmparator

başına çok işler açabilir” diyen Fransız gazeteci, “Mareşal d’Esperey, rıhtımdan Fransız Elçiliğine kadar sıralanmış Hristiyan halka bakarak, zafer kazandığını düşünebilir. Ancak bu görkemli tören, arka sokaklarda ve derin İstanbul’da bek-

leyen Türklerde büyük bir öfkeye yol açtı. Bu öfke olası direniş hareketlerine kaynak sağlayacaktır. Zafer sarhoşluğu ve İngilizler ile rekabet içindeki Mareşal bunu anladığında çok geç olabilir. Halk arasında, Osmanlı yöneticilerine uygulanan kötü muamele üstüne eklenerek anlatılıyor. Fransız istihbaratı İngilizleri izlemek yerine bu gerçekleri de görüp Mareşal d’Esperey’e uygun bir dille anlatmalıdır. Yoksa her şeyi yapabileceğine inanan d’Esperey, tüm sorunları çözmek için Türkleri Orta Asya’ya sürme düşüncesine bile kapılabilir...” demektedir.

Ama en çarpıcı değerlendirmeyi İstanbul’daki Fransız Katolik Misyonu’nda görevli rahibe Theresa Liebeaux yapmıştır. Rahibe Theresa, Mayıs 1913’te geldiği ve 11 yıl kalıp 1924’de ayrıldığı İstanbul’dan Paris’e döndüğünde yayımladığı anılarında, Mareşal d’Esperey’i eleştirmektedir. Fransız rahibe şöyle demektedir:

Mareşal Allenby ve d’Esperey İstanbul’da buluşuyorlar.

“Mareşal’e bir fetih töreni düzenleyenler, bunun İstanbul’daki Hristiyanları sevindirdiğini görüp iyi bir iş yaptıklarını sanabilirler. Oysa başkent in nüfusunun büyük bir bölümü Türklerden oluşuyor. D’Esperey’in azınlığı heyecanlandırmak yerine çoğunluğun da kalbini kazanacak bir tutum içinde olması gerekirdi. Türkler 1453’de İstanbul’u alırken aylarca uğraştılar, çok asker kaybettiler, kanlarını döktüler. Bizim Mareşal ise elini kolunu sallayarak kente çıktı. Hak edilmiş ne var ki? Bunca yıldır yaşadığım bu topraklarda tanıdığım Türkler, İstanbul’u gün gelir tekrar kontrol ederse bugün zafer sarhoşu olan Hristiyanların durumu nice olur?”

Bir başka yazıda ise işgal güçlerinin İstanbul’dan ayrılmadan önce yaşanan ilginç olayları yazacağım. •
gurbuzevrenbd@gmail.com

Otopsi
Cengiz Özakıncı

1876'dan
Günümüze
Böl ve Yönet
Politikası

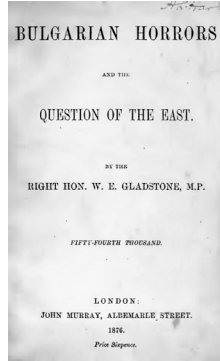
Etnik Temsil Tuzacı

Osmanlı devletinin
Balkanlarda
parçalanması -
1908 tarihli Le Petit Journal.

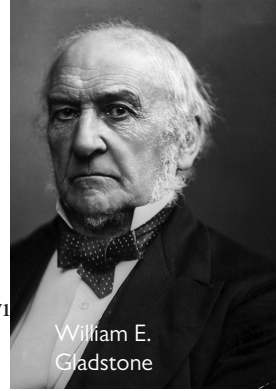
Bulgaristan Osmanlı eyaletiyken 21 Nisan 1876'da Osmanlı yönetimine karşı Bulgarlarca başlatılan "Nisan Ayaklanması"nda Osmanlıların çoğu kadın ve çocuk olmak üzere 5.000 Bulgar'ı katlettiği yalanı^[1] hızla Avrupa'ya yayılmış; eski İngiltere başbakanı Gladstone, Eylül 1876'da yayımladığı "Bulgar Vahşeti ve Doğu Sorunu" başlıklı yalan dolu kitabıyla Avrupa'da Türk karşıtlığını doruğa tırmandırmıştı.

Rusya'nın Osmanlı devletine saldırıya hazır olduğu bu ortamda, altı Avrupalı devletin Büyükelçileri, sözde Osmanlı devletinin Hıristiyan uyruklarını katliamdan korumaya yönelik önlemlerden oluşan bir tasarı hazırlamak üzere İstanbul'da bir araya geldiler. İngiltere'yi Lord Salisbury ve Sir Henry Elliot; Fransa'yı Kont Bourgoing ve Kont Chaudordy; Avusturya-Macaristan'ı Kont Zichy ve Baron Calice; Rusya'yı Ignatyef, İtalya'yı Kont Corti,

W.E.Gladstone'un 1876'da yayımlanan Türk nefretiyle yüklü kitabı: "Bulgar Vahşeti ve Doğu Sorunu"

Almanya'yı Baron Werther ve Osmanlı Devleti'ni Hâriciye Nâzırı Saffet Mehmed Esad Paşa ile Berlin Elçiliği'nden Şûrâ-yı Devlet reisliğine getirilen İbrâhim Edhem Paşa'nın temsil edeceği konferans başlamadan üç gün önce, büyükelçiler aralarında görüşerek aldıkları kararları, 3,5 ay önce tahta oturmuş olan yeni padişah II. Abdülhamid'e sunacaklardı. Tam yetkili İngiltere Büyükelçisi (Ambassador

Plenipotentiary) Lord Salisbury'nin 20 Aralık 1876'da bir mektupla II.Abdülhamid'e ilettiği kararlar^[2] şöyleydi:

"1)- Padişah Bosna'da ve halkı Bulgar olan vilayetlerde, yargıçları kanun bilir kişilerden oluşacak; altı devletin büyükelçilerinin onayıyla seçilecek; ve yaşam boyu koşuluyla atanacak olan istinaf (üst yargı) mahkemeleri kuracaktır.

2)- Buralara gönderilecek valiler, büyükelçilerin oy / görüş birliğiyle seçilecek; beş yıl süreyle görev yapacak; ve oranın istinaf mahkemelerince suçları sabit olmadıkça bu beş yıl içinde görevden alınamayacaklardır.

3)- Bulgar vilayetlerinde Hristiyan halk çoğunlukta olduğundan bu vilayetlerin valileri Hristiyan olacaktır.

4)- Her bir kazada, üyeleri ne türden olursa olsun herhangi bir vergi veren halk tarafından serbestçe seçilen bir meclis olacaktır. Bu meclis, ülkede yollar, okullar açmak; bunları yönetmek ve merkezi yönetim adına vergi tevzi ve toplamakla görevli olacaktır.

5)- Vilayetlerde kaza meclislerinin seçeceği üyelerden oluşan meclisler bulunacak; ve bunlar vilayetin maliyesine, güvenliğine ve diğer işlere bakacaktır.

6)- Alkollü içki, tütün ve gümrük vergileri tümüyle ve diğer vergilerin

de yaklaşık üçte biri padişah hazinesine verilecek; kalanı vilayetin mülkiye ve güvenlik görevlilerine, 'Millet Askeri'ne ve yörenin bayındırlık işlerine harcanacaktır.

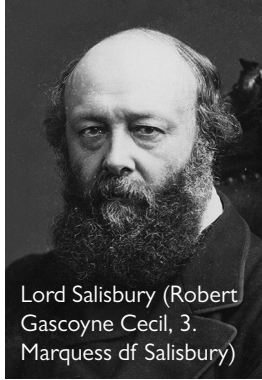
7)- Aşar vergisi kaldırılıp yerine toprak vergisi alınacaktır.

8)- Sultan Abdülmecid, Hristiyanların askere alınacağını vaad etmişse de bunun Hristiyanları aşagılayıp alçaltmaksızın uygulanamayacağı padişahça (II.Abdülhamid) bilinmektedir. Bundan dolayı saltanatı ve ülkeyi koruyacak askerlerin şimdiki gibi Müslümanlardan olması önerilir. Ancak, **Padişahın askerleri** (asakir-i şahane) başlıca şehirlerde ve kalelerde oturarak valilerce gerek görülmesi üzerine başka yere gönderilmedikçe bu yöreden ayrılmayacak; ve Müslüman ve Hristiyan nüfusları oranında bir '**Millet Askeri**' kurulacaktır. Subayları valinin seçimiyle Müslüman ya da Hristiyan atanacak; büyük rütbeye sahip subaylarsa Padişahça atanacaktır. İşbu '**Millet Askeri**' vilayeti asla terk etmeyecektir.

9)- Bedelli askerlik parası, Hristiyanların yalnızca sağlıklı olanlarından ve '**Millet Askeri**'ne katılmayanlarından alınacaktır.

10)- Belediye zabıtası, Müslüman ve Hristiyan halkın nüfus oranına göre oluşturulacaktır.

11)- Mahkemelerde görevli

Lord Salisbury (Robert Gascoyne Cecil, 3. Marquess of Salisbury)

THE EUROPEAN CONFERENCE AT CONSTANTINOPLE.

SEC. TO CONFERENCE. CALICE, Austria. SALISBURY, } England. IGNATIEFF, CHAUDORDY, France. ZICHY, COPYRIGHT.
CORTI, Italy. BOURGING, France. ELLIOTT, } Russia. WERTHER, Germany. Austria.

İstanbul'da Avrupalı Konferansına katılan 6 devletin delegeleri.

hakimler, vali tarafından genel meclisin oy birliğiyle ve yaşam boyu koşuluyla atanacaktır.

12)- (Bulgaristan, Bosna vs.) memleketin dili, mahkemelerde Osmanlı diliyle birlikte eşit haklara sahip olacaktır."

Lord Salisbury, II. Abdülhamid'e ilettiği mektubu şöyle sürdürüyor:

Dr. Bull (İngiliz emperyalizminin simgesi John Bull): "Bu küçük hapı bir defada yutmanız gerektiği konusunda hepimiz anlaştık, yoksa ne olabileceğini bilemezsiniz!"
(Punch, 21 Ekim 1876.)

"Söz konusu düzenlemenin özeti şu oluyor ki işbu vilayetlerin halkı, padişahın yönetimi altında kaldığı halde, kendi belediye işlerini yönetmekte özerk olacaktır.

II. Abdülhamid

Yürürlüğe konulacak işbu sürekli değişikliklerle birlikte, kimi önlemler daha vardır ki, bunların hükmü geçicidir.

Garantör devletlerin vekillerinden oluşan bir karma komisyon anılan düzenlemenin uygulanmasını bir yıl süreyle gözlemleyecek olup, vilayetlerin öfkeli durumda bulunmasından dolayı, bu komisyonun beşbin Belçikalıdan oluşan bir Avrupa Askeri'nin koruması altında bulunmasına devletlerce kesinkes karar verilmiştir. Belçika salt Katolik devletidir ve dolayısıyla Osmanlı devletinin dostudur ve bundan başka İngiltere ve Fransa'nın da çok özel müttefikidir. Anılan komisyonu korumak için bu askerin görevlendirilmesi Devlet-i aliyenin (Osmanlı Devleti'nin) bağımsızlığını ve bütünlüğünü çiğnemez; Sultan Mecid Han Hazretlerinin Varna'da

Fransa ve İngiltere askerlerinin yerleşmesine izin vermiş olmaları, buna bir örnektir.

(...) Eğer padişah bu kararlara uymazsa kesinkes savaş çıkacaktır ki bu savaşta Rusya devleti ve belki daha başka düşmanları ile mütefiksiz olarak savaşmak zorunda kalacak olup bunun da tahtlarını ve vatanlarını yenilmiş bir ülke gibi tehlikeye koyacağına kuşku yoktur. 20 Aralık 1876."

Sonuçta Osmanlı devleti bu tasarıyı reddetmiş; Rusya, Osmanlı devletine savaş açmış; 1877-78 savaşında Osmanlı devleti ağır bir yenilgi almıştı. İngiltere'nin başını çektiği emperyalist devletlerin, Osmanlı imparatorluğuna "etnik özerklik", "etnik temsil" önerileri, gerçekte "etnik ayrılıkçılığın ilk adımı"ndan başka bir şey değildi; fakat devletler bunu Osmanlı devletini parçalanmaktan kurtaracak biricik yol olarak sunuyorlardı. Öyle ki, İttihad ve Terakki cemiyeti, 1890'larda, eğer Anayasa yürürlüğe konur ve seçimle oluşacak mecliste her etnik topluluk kendi nüfusu oranında kendi milletvekillerince temsil edilirse; ülkede etnik ayrılıkçılığın sona ereceğine ve ülkenin parçalanmaktan ancak bu yolla, etnik temsil yoluyla kurtulacağına inanıyordu. 1908'de II. Meşrutiyet'in ilanından sonra yapılan ilk seçimlerde de her etnik topluluğun mecliste kendi nüfusu oranında temsil edilmesiyle toplumsal birliğin sağlanacağı düşünülüyordu. Ancak

öyle olmadı. Çünkü "*Etnik Temsil*" yani toplumun etnik kökenlerine göre öbeklenmesi ve mecliste etnik olarak temsil edilmesi; ülkeyi etnik bölünmeden koruyabilecek olan "yurttaşlık" kavram ve bilincinin oluşmasını önleyen en büyük engellerden biriydi.

Etnik temsil anlayışıyla, "*İttihad-ı Anasırı*" (Etnik toplulukların birliği) özlemiyle oluşturulan meclislerde, etnik topluluklar kendilerine ayrıcalıklar isteyerek devlet içinde devlet oluşturma amaçlarını terketmediler; tersine, meclisi etnik ayrılıkçılığı savunma kürsüsü olarak kullanmaya yöneldiler. 1876'da altı devletin II. Abdülhamid'e dayattığı nüfus oranında etnik temsil kararı, 1913 Doğu Anadolu Islahat

Tasarısında karşımıza çıktığı gibi, ABD Başkanı Wilson'un 1918 tarihli 14 Madde bildirgesi de "*Büyük Ermenistan*"ı amaçlayan etnik ayrılıkçı bir tasarıydı. Galip Devletler Haziran 1919 bildirgelerinde Türk olmayanları Türklerin yönetimi altında bırakmayacaklarını söyleyerek Osmanlı İmparatorluğu'nu etnik parçalamayla yıkacaklarını dünyaya duyurmuşlardı. Nitekim 1920 Sevr

Antlaşma Tasarısında, etnik parçalama amaçları bir kez daha gözler önüne serilmiştir.

"*Etnik Temsil*" yani toplumun etnik kökenlere göre ayrı kümeler biçiminde örgütlenmesi ve ülkenin her etnik topluluğun nüfusu oranında etnik temsilcilerinden oluşan bir meclis aracılığıyla yönetilmesi, emperyalist ülkelerin kendi sömürgeleleri için uygun gördükleri bir yönetim biçimidir. Bu, etnik topluluklar arası

uzlaşmazlıkların küçük kıskırtmalarla büyük çatışmalara dönüştürülebileceği, emperyalistlerin böl ve yönet politikasına elverişli kırılğan bir yapıdır.

Osmanlı devletin dağılması ve yıkılmasına neden olan "*Etnik Temsil*" anlayışının Türkiye Cumhuriyeti'nde uygulanması,

cumhuriyetimizin de tıpkı Osmanlı imparatorluğu gibi parçalanmasına yol açacak bir tuzaktır. 1876'da İngiltere tarafından Osmanlı devletine dayatılan Etnik Temsil düzeninin, son yıllarda ülkemizde etnik ayrılıkçı terör örgütleri ve yasal görünümlü uzantıları tarafından hemen hemen aynı maddelerle "*Halkların Demokrasisi*"(!) adı altında savunulması; dahası benzer maddelerin par-

"Etnik Temsil" ülkeyi etnik bölünmeden koruyabilecek olan "yurttaşlık" kavram ve bilincinin oluşmasını önleyen en büyük engellerden biriydi.

çalanma eşliğine sürüklenen Suriye vs. Ortadoğu ülkelerine dayatılması, son kertede ilginç ve anlamlı bir durumdur.

Ülkemizin ve bölgemizin esenliği, kişilerin din, mezhep, etnik köken ayrımı yapılmaksızın eşit olduğu çağcıl laik demokratik cumhuriyete, uygar yurttaşlığa bağlıdır. •

cengizozakincibd@gmail.com

[1] "Bulgar iftirası yalan çıktı", Hürriyet, 26.04.2007.

[2] II. Abdülhamid'in İlk Mâbeyn Ferikî Eğinli Said Paşa'nın Hâtıratı I-II (1876-1880), Hz. Davud Erkan, Bengi vs., 1.bs., Mart 2011, s.104-109.

1) - Zât-ı hazret-i padişahi Bosna'da ve ahâlisi Bulgar olan vilâyetlerde mehâkim-i istinâf te'sîs edeceklendir ki bu mahkemelerin hâkimleri kanûnşinâsî âdemler olacak ve süferâ-yı sittenin rızalarıyla intihâb ve kayd-ı hayât şartıyla nasb edileceklendir.

2) - Onlara gönderilecek vâfler süferânın inzîmâm-ı re'yiyle intihâb olunacak ve beş sene müddet[le] vâflîk edeceklendir. İstînâf mahkemeleri nezdinde töhmetleri sâbit olmadıkça bu beş sene içinde azlolunmayacaklardır.

3) - Bulgar vilâyetlerinde Hristiyan ahâli kesret üzere bulunduğundan bu vilâyetlerin vâfleri Hristiyan olacaktır.

4) - Her bir kazâda bir meclis olup a'zâsı ne güne olur ise olsun bir vergi veren ahâli tarafından serbestçe intihâb olunacaklardır. Bu meclis, memlekette te'sîs-i turuk u mesâlik ile mektebler ihdâsına ve bunların idâresine ve idâre-i merkeziye hesâbına olarak verginin tevzi' ve tahsiline me'mûr olacaklardır.

5) - Vilâyetlerde kazâ meclislerinin intihâb edeceği a'zâdan mürekkeb meclisler bulunacak ve bunlar vilâyetin mâliye ve zâbitasına ve sâr işlere bakacaktır.

6) - Zecriye ve duhan ve gümrük rûsumu kâmilen ve diğer rûsumâtın dâhi bir kısmı yani tâkrîben bir sülûsü hazîne-i celliye verilerek bâkîsi vilâyetin mülkiye ve zâbita me'mûrlarına ve *millet askerine* ve emr-i i'âmârina sarf olunacaktır.

7) - A'şâr lağv olunup yerine arâzi üzerine vergi alınacaktır.

8) - Cennet-mekân Sultan Abdülmecîd Hân Hazretleri,

Hristiyanların askere alınacağını va'd etmiş ise de bunun icrâsı Hristiyanları düçâr-ı hakâret ü mezellet etmeksizin mümkün olmayacağı devletlerin ma'lûmudur. Binâenaleyh saltanat-ı seniyyeyi ve memleketi vikâye edecek asâkirin şimdiki gibi Müslümânlardan mürekkeb olması teklif olunur. Lakin asâkir-i şâhâne başlıca şehirlerde ve klâ'da ikamet ederek vâlî tarafından görülecek lüzûm üzerine başka tarafa sevk edilmedikçe bu mahallerden ayrılmayacak ve Müslümân ve Hristiyanın mîkkâr-ı nüfûs nisbetinde bir *millet askeri* te'sîs kılınacaktır. Zâbitânın vâlînin intihâbıyla Müslümân veyahud Hristiyanın ta'yîn olunacak ve büyük rütbeyi hâ'iz zâbitler taraf-ı eşref-i şâhânedan nasb buyurulacaktır. İşbu *millet askeri* vilâyeti aslâ terk etmeyecektir.

9) - Bedelât-ı askerîye Hristiyanların sâhîhü'l-bünye olanlarından ve *millet askerine* dahil olmayanlarından tahsil kılınacaktır.

10) - Zâbita-i belediye Müslümân ve Hristiyan ahâlînin nüfûs nisbetine göre teşkil edilecektir.

11) - Mahkemelere me'mûr hâkimleri vâlî tarafından meclis-i umûminin inzîmâm-ı re'yiyle ve kayd-ı hayât ile nasb olunacaktır.

12) - Memleketin lisânı, mahkemelerce lisân-ı Osmâniyle beraber hukûk-ı mütesâviyeye mazhar olacaktır.

İslâhât-i mebhûsenin hulâsası şu oluyor ki işbu vilâyetler ahâlîsi, zât-ı hazret-i şâhânenin taht-ı hükûmetinde kaldığı hâlde, kendi mesâlih-i belediyelerini idârede muhtâr olacaktır.

Sûret-i dâimede mevki'-i icrâya konulacak işbu ta'gayyürât ile beraber bazı tedâbir-i ihtiyâtiye dâhi vardır ki bunların hükmü muvakkattir.

(...) Düvel-i zâminenin vekillerinden mürekkeb bir muhtelit komisyonun bir sene müddet[le] islâhât-i mezkûrenin icrâsına nezâret etmesi ve vilâyetlerin hâl-i heycânda bulunmasından nâşi bu komisyonun beş bin Belçikalıdan mürekkeb bir Avrupa askerinin taht-ı muhâfazasına bulunması lüzûmuna devletere kat'iyen cezm ü yakîn hâsıl olmuştur. Belçika sırf bir Katolik devleti ve binâen-aleyh Devlet-i aliyye'nin dostudur ve bundan başka İngiltere ve Fransa'nın gâyet husûsî müttefikidir. Zikrolunan komisyonu himâye etmek için bu askerî istihdâmı Devlet-i aliyye'nin tamâmiyet ve istiklâliyetini ihlâl etmez ve Sultan Mecîd Hân Hazretleri'nin Varna'da Fransa ve İngiltere asâkirinin ikâmetine müsâ'ade etmiş olmaları buna bir misâldir.

(...) Şâyed zât-ı hazret-i Müllükâne bunda muvâfakat buyurmadıkları takdirde mutlakâ bir muhârebe zuhûr edecektir ki bunda müttefiksiz, Rusya devleti ve belke daha başka hasımları ile harb etmeye mecbûr olacaklardır. Bunun ise taht-ı hümâyûnlarını hâl-i tehlikeye ve vatanlarını mağlûb olmuş memleket gibi bir tehlikeye koyacağında şübhe yoktur.

Fi 20 Kânûn-ı evvel sene 1876

“Tam bağımsızlık benildiği zaman, elbette siyasi, malî, iktisadî, adlî, askerî, kültürel ve benzeri her hususta tam bağımsızlık ve tam serbestlik demektir. Bu saydıklarımın herhangi birinde bağımsızlıktan mahrumiyet, millet ve memleketin gerçek mânâsıyla bütün bağımsızlığından mahrumiyeti demektir. Biz, Abdü temin etmeden barış ve sükûna erişeceğimiz inancında değiliz.”

1921 (Nutuk II, S. 623-624)

Mustafa Kemal Atatürk

Promete
Necdet Pamir

Doğu Akdeniz Enerji Jeopolitiğinde Son Gelişmeler

Sevgili Mete Akyol ağabeyime adadığım “Pro-Mete” başlıklı kōřemizde, Dođu Akdeniz ve Kıbrıs eksenindeki gelişmelerin enerji jeopolitiği boyutunu, zaman zaman sizlerle paylaşmaya gayret ediyorum. Bir yandan okurları sıkmamak, ama diğer yandan da son derece hızlı gelişen süreci gūncellemek kaygısı arasında gidip, geliyorum. Bu ayki yazımızı da bu çerçevede, gene bu yaşamsal konuya ayırıyorum. »

Önceki Gelişmelerinin Özeti

Yunanistan ve GKRY, Kıbrıs adasını GKRY'nin bir başına temsil ettiği dayatması ile ve hakkaniyet ilkesine aykırı olarak; kısmi sınırlandırma verilebilecek ya da sadece karasuları olabilecek Kıbrıs adasına (Türkiye'nin açık denize ulaşımını kesemez), Akdeniz'e 1577 km. kıyısı olan Türkiye ile eşit Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) tanımaya kalkışmaktadır. Böylece de Türkiye'yi İskenderun Körfezi'ne sıkıştırmaya kalkışmaktadır. Kaldı ki adanın tek sahibinin GKRY olması, mümkün değildir ve uluslararası hukuka aykırı bir fiili durumdan öte anlam taşımamaktadır.

GKRY, bu hukuksuzluğa dayalı fiili durumu; yaptığı 3 ayrı uluslararası ihale ve verdiği ruhsatlar ile perçinlemeye çalışmaktadır ve adanın çevresindeki potansiyel hidrokarbon rezervlerinin aranma-

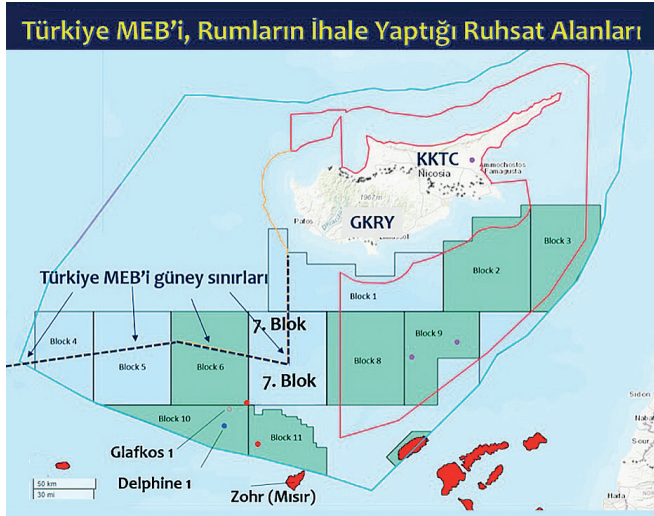
sına yönelik, 3 tur uluslararası ihale gerçekleştirmiştir. Bu doğrultuda da adanın çevresini, haritada görülen 13 adet arama bloğuna (Blocks 1-13) ayırdığını ilan etmiştir.

“Bu eylemler, KKTC'nin haklı tepkisine yol açmış ve KKTC, Türkiye Cumhuriyeti ile 21 Eylül 2011'de Kıta Sahanlığı Sınırlandırma Anlaşması imzalamıştır. KKTC bunun ardından da 22 Eylül 2011'de adanın kuzeyi, doğusu ve güneyinde, hak iddia ettiği tüm bölgelerde, Türkiye Petrolleri (TPAO) ile ruhsat anlaşması imzalamıştır.”¹⁷ Daha sonra da 24 Eylül 2011'de şu önerileri yapmıştır:

“Ya her iki taraf ta Kıbrıs sorununa çözüm bulunana kadar, bu faaliyetleri durdursun; ya da KKTC ile GKRY bir araya gelsin; BM'den de katılımı, tüm hidrokarbon faaliyetlerine yönelik bir ortak özel komite kuralım ve faaliyetleri birlikte yürütelim.”

Rumlar ise her iki teklifi de reddederek, fiili durum yaratmayı sürdürmektedirler.

Oysa adada ve çevresindeki denizel alandaki tüm zenginlikler, her iki topluma aittir

(1960 Kıbrıs Cumhuriyeti, 1959 Zürih ve Londra Anlaşmaları ve bunlara dayanarak oluşturulan Kıbrıs Cumhuriyeti 1960 Anayasası).

Türkiye de Rum fiili uygulamalarına tepki olarak, TPAO'ya kendi kabul ettiği MEB içinde ruhsatlar vermiştir. Nitekim Yavuz ve Fatih derin su sondaj gemilerimiz, halen Türkiye Cumhuriyeti'nin MEB kabul ettiği bölgenin içinde (Güzelyurt 1 ve Finike 1 kuyuları) faaliyet göstermektedirler. Bizim MEB'imiz, Rumların ihaleye çıkardığı bloklardan 1, 4, 5, 6 ve 7 numaralı bloklarla kısmen çakışmaktadır. Yavuz gemimizin delegeği Güzelyurt

Bu arada KKTC de TPAO'na, 22 Eylül 2011'de ada çevresinde (eşit hak sahibi vatandaşlık haklarına dayalı olarak), lisans vermiştir (A-G). KKTC 22 Eylül 2011'de TPAO'ya arama lisansı verdi.

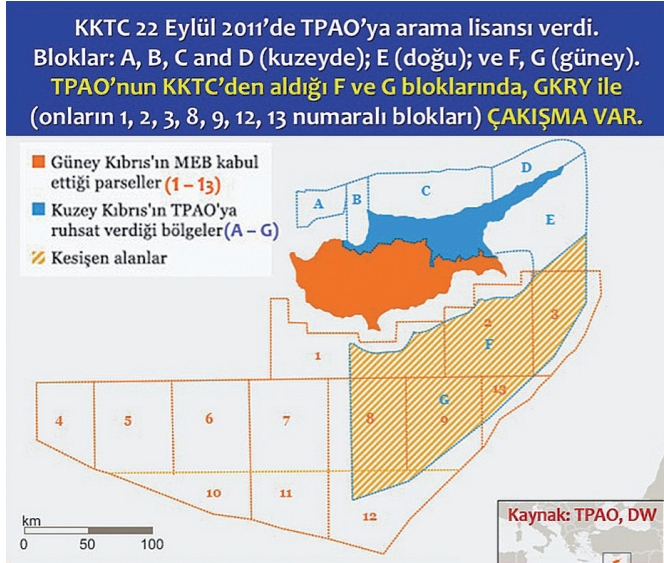
Haritada görülen bloklar: A, B, C and D (kuzeyde);

Yavuz ve Fatih derin su sondaj gemilerimiz, halen Türkiye Cumhuriyeti'nin MEB kabul ettiği bölgenin içinde faaliyet göstermektedirler.

E (doğu); ve F, G (güney). TPAO'nun KKTC'den aldığı F ve G bloklarında, GKRY ile Rumların ihaleye çıkardığı bloklar arasında çakışmalar söz konusu (onların 1, 2, 3, 8, 9, 12, 13 numaralı blokları)...

Son gelişmeler

Türkiye ve KKTC, son dönemde, daha "pro-aktif" bir politika

çerçevesinde; TPAO'nun satın aldığı ve takviye ettiği Barbaros Hayrettin Paşa sismik gemisi, Fatih ve Yavuz Derin Su Sondaja Gemileri ile Türkiye'nin güneyinde ve adanın çevresinde yoğun faaliyetlere girişti. Bu çabalara MTA, Türk tersanelerinde inşa edilen ve en son arama teknolojileri ile donatılan Oruç Reis sismik arama gemisi ile katkı veriyor. Barbaros'un faaliyetleri, ağırlıklı olarak; Doğu Akdeniz'de Messinyen yaşlı tuz biriminin altında kalan, Miyosen ve daha yaşlı birimlerin hidrokarbon potansiyelini değerlendirilmek amacı ile yoğun biçimde sürdürülüyor. Fatih'in Baf'ın 70 km. kadar batısındaki Finike 1 kuyusu sondajı yakında tamamlanacak. Yavuz ise şu anda Rumların 7. Blok olarak tanımladığı ve kısmen bizim MEB'imiz içinde kalan bölgede, Güzelyurt 1 sondajını yapmak üzere bölgede...

Rumlar çok kısa bir süre önce söz konusu "7. Blok" içinde arama yapmak üzere, İtalyan ENI ve Fransız TOTAL şirketlerinin oluşturduğu konsorsiyuma lisans vermişlerdi. Bu 2 şirket, daha önce de sözde 6 ve 11. Bloklarda lisans almışlar; ENI ayrıca 2, 3, 8 ve 9. Bloklarda yetkilendirilmişti. KKTC'nin TPAO'ya verdiği F bloğu ile Rumlar'ın sözde 3. Bloğu çıkışmış ve bu bölgede sondaj yapmaya çalışan İtalyan Saipem 12000 gemisi, Şubat 2018'de Türk Donanması'nın NAVTEX ilanı sonrasında, bölgeyi terk etmek zorunda kalmıştı.

Bu gelişmeleri özetledikten sonra, altını çizmekte yarar olan husus şudur: Yavuz'un sondaj yapacağı koordinatlar, Türkiye Cumhuriyeti'nin MEB'i içindedir ve bu sondajın yapılması, tamamen yasaldir. Rumların ihaleye çıkardıkları ve lisans verdikleri tüm bloklarda ise, eşit hak sahibi vatandaşlık haklarına dayalı olarak Türk tarafının da hakları vardır. Yavuz'un daha önce sondaj yaptığı Karpaz 1 kuyusu ise, farklı olarak, KKTC'nin TPAO'ya verdiği ruhsat alanı içindedir.

Karpaz 1, hedef seviyesine ulaştıktan sonra, bu lokasyondan ayrılan Yavuz, şimdi Güzelyurt kuyusunu açmak üzere, önceden belirlenen yeni koordinatlarında yerini almış durumdadır. Bu kuyu, Rumların 7. Blok olarak ilan ettikleri ve belli bir bölümü, Türkiye'nin Münhasır Ekonomik Bölgesi (MEB) içinde yer almaktadır. Kısa bir süre önce Rumlar, Fransız Total ve İtalyan ENI şirketlerine 7. Bloкта ruhsat verdiklerini ve burada sondaja başlanacağını açıklamışlardı. Yavuz ise, hemen bu alanın üzerinde pozisyon almış durumdadır ve Türk Donanması'nın da desteği ile faaliyetlerini sürdürmektedir.

Nitekim İtalyan ENI şirketinin Üst Yöneticisi Claudio Descalzi, "Doğu Akdeniz'de çalışma yaptıkları sahalarla, Türk veya Rum tarafının savaş gemilerini göndermesi halinde faaliyetlerine devam etmeyeceklerini" açıkladı. Descalzi, "Endişeli değilim ancak birileri savaş gemileri ile gelirse kuyuları açmayacağız.

Kesinlikle kuyular için savaş başlatmak istemiyoruz." dedi.

Aslında zaten, ilgili taraflar arasında MEB konusunda ihtilaf sürdüğü müddetçe, tarafların arama ve sondaj yapmaması esastır. Ancak Türkiye ve KKTC'nin protestolarını ve/veya birlikte çalışma önerilerini görmezden gelen Rum tarafı, 2007'den beri fiili olarak 3 tur ihale kapsamında, çok sayıda sondaj yapmayı sürdürmektedir. Dolayısıyla ile Türkiye ve KKTC'nin son dönem faaliyetleri, bu hukuksuz ve sorumsuz faaliyetlere "mütekabiliyet" çerçevesinde bir yanıt olarak değerlendirilmelidir.

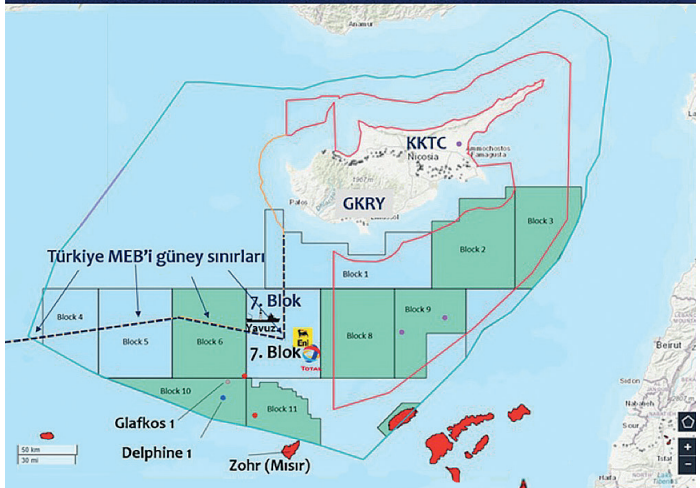
AB ve ABD'nin Rumların yanında saf tutan açıklamalarının bir yenisi, ABD Dışişleri Bakanı Pompeo'dan gelmiştir. Pompeo, 5 Ekim 2019'da "Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki sondaj faaliyetleri yasa dışı; hiçbir ülke Avrupa'yı rehlin alamaz."

açıklamasını yapmıştır. ABD'nin daha önceki benzer açıklamalarının hukuki dayanağı olsaydı, Türkiye Yavuz derin su sondaj

gemisini Güzelyurt lokasyonuna yollamazdı! Nitekim, İngiltere'nin AB Bakanı Alan Duncan, Mayıs 2019'da bu gerçeği açıkça ifade etmişti: "Kıbrıs'ın Münhasır Ekonomik Bölgesi (hak iddia ettiği bölge) ihtilafli bir alandır. BM Deniz Hukuku Konvansiyonu'na göre de hükümranlı konusunda ihtilaf olan bölgelerde arama sondajları yapılamaz."

ABD'ye daha önce Dışişleri Bakanlığımız aracılığı ile verilen yanıt, güncelliğini korumaktadır: "...GKRY'nin bölge ülkeleri ile bu tarihten (2007) itibaren yaptığı MEB sınırlandırma anlaşmalarının hem bizim, hem de Kıbrıs Türkleri için geçerli olmadığı; bunların bir tanesinin de ülkemizin Doğu Akdeniz'deki kıta sahanlığı haklarını ihlal ettiği, zamanında ilgili ülkelerin ve uluslararası toplumun dikkatine getirilmişti. Aynı şekilde

Yavuz, Türkiye MEB'inde yer alan Güzelyurt 1 lokasyonunda

Türkiye bölgedeki Kıta Sahanlığını da uluslararası topluma duyurmuş ve BM nezdinde de kayda geçirmiş-tir. Bölgede, tüm ilgili kıyıdaşlar arasında uluslararası hukuk kuralları uyarınca hakkaniyete dayalı sınırlandırma anlaşmaları henüz tamamlanmamıştır. Hal böyle iken, üçüncü tarafların kendilerini adeta uluslararası mahkeme yerine koyarak deniz sınırlarının nereden geçeceğini tayin etmeye çalışmaları kabul edilemez. Bu anlamda, ABD'nin Rumların "hak iddia ettiğini söylediği" bir alana yönelik geçerli sınırlandırma anlaşması varmış gibi Türkiye'ye çağrıda bulunması, ne yapıcı ne de uluslararası hukuka uygun bir yaklaşımdır. Sondaj ve sismik gemilerimizin, kıta sahanlığımızda, Hükümetimizin 2009 ve 2012 yıllarında TP'ye verdiği ruhsatlarında arama ve sondaj faaliyetleri kararlılıkla devam edecektir. ..."

Bu arada, Rumlar ve onlara destek veren AB ve ABD gibi aktörler, uluslararası medya aracılığı ile biraz moral bozmak, biraz da aba altından sopa göstermek taktikleri ile sürekli propaganda yapmaktadırlar. Türkiye'ye ambargo uygulanmaya başlandığı ve sondaj için gerekli olan kimyasalların ve malzemenin verilmediği haberleri, bunlardan biri... Yavuz'un gerek bu nedenle ve gerekse Rumlarla varılan mutabakat nedeniyle, Karpaz 1'den ayrıldığı da öne sürüldü. Kimyasallar ve diğer gerekli malzeme konusunda bir sorun olsaydı, Yavuz

bu defa da Güzelyurt lokasyonuna gitmezdi. İhtilafı alana (Türkiye MEB'i ve Rumların 7. Blok tanımlaması) gittiğine göre de, Rumlarla mutabakat iddiasının da inandırıcı olmadığı görülmektedir.

Bir diğer iddia, ya da beklenti ise, Türkiye'nin mevcut ekonomik darboğazda, her biri 200 milyon dolardan fazla harcama gerektiren derin kuyular kuru çıkarsa, bu sürecin duracağı beklentisi... İngilizler buna "wishful thinking" diyorlar; bizdeki karşılığı daha hoş: HüsniKuruntu! Birincisi; dileyelim ki kuyular ekonomik değerinde hidrokarbon keşfi ile sonuçlansın. Tabi bunun ön koşulu, bu konuda yetkili kuruluşlarımız olan TPAO (arama, sondaj, üretim) ve MTA'nın (sismik), ulusal çıkarlarımız doğrultusunda, çalışmalarının, yetkin uzmanlarla yürütmeleri ve ulusal olduğu kadar bilimsel olarak da doğru adımları atmaları halinde mümkün olacağı açıktır.

İkincisi ise kara mizah olacak ama dış borcumuz 450 milyar dolar olmuş; 5 kuyu daha açsak 451 milyar dolar olur... Bu beklentide olanlar için yazdım; sakın bu borç yükünü hafife aldığım yorumu yapılınsın.

Bu haklı mücadelede, tüm emeği geçenlere, "Denizleriniz Sakin, Pruvanız Neta, Ufkunuz Açık Olsun..." diyoruz... •

necdetpamirbd@gmail.com

1- "Can Hydrocarbons Catalyze New Out of the Box Thinking on Cyprus? A Turkish Cypriot Perspective", Dr. Ergün Olgun, Istituto Affari Internazionali, 2019

Yazan: BARBAROS ENEÇ

Gerçekten mi? Sahiden mi? Ciddan mi? Esas mı?

Bu soruları gördüklerimizle beynimiz arasında uyumsuzluk olduğunda dile getiriyoruz. Ayrıca bu tür sözel alışkanlıklar, birbirimizi ne kadar düzenli aldattığımızın da bir ölçüsüdür.

Hız ve bilgi bombardımanı çağında olgularla algılar arasındaki sınır iyice bulanıklaştı. Hakikat sonrası yerine hakikat ötesini tercih etmeme rağmen, yazında yaygın olarak hakikat

Artık dünyaya kâr/fayda ve zarar gözlükleri ile bakıyoruz.

sonrası kullanıldığı için bu çizgiyi devam ettiriyorum. Sonrası ifadesi bir zamansallık, takip eden durumları ifade ediyor. Ama aslında hakikatın gözden düşmesi, göreceselleşmesi söz konusu. »

Neoliberalizm 1980'lerden bu yana, tüm insani faaliyetleri ekonomiyeye indirgedi. Artık dünyaya kâr / fayda ve zarar gözlükleri ile bakıyoruz.

Hakikat artık fayda için feda edilmiştir. En fazla kâr için hakikat çerçevenemekte ve kendisi ile alâkası bile olmayan bir durum ortaya çıkmaktadır. Bir önceki yazıda hakikat sonrasına arz tarafından yaklaşmıştık. Bilim düşmanlığı, evrim teorisini, iklim değişikliği üzerine devam eden tartışmalar bunun örnekleridir. İşin bir de talep tarafı var.

Hakikat Sonrası Nasıl İşler

Hakikat sonrası "gerçeklik" olarak sunulan olguların mutlak şekilde doğrulanabilir bilgileri olmadığını, bireylere "gerçek" olarak hissettiren olgulardan oluştuğunu savunmaktadır. Bu düşünceye göre gerçeklik zamanla önemsizleştirilen bir forma dönüşmüştür. Uydurma haber basitçe yalan

haber değildir, kasıtlı olarak yanlış yapılan haberdir. Bir amaç için imâl edilmiştir. Yaratıcı veri manipülasyonu ve olgu icat etmek, tek bir doğrunun dünyasından, anlatsal gerçeğin dünyasına taşır.

Hakikat sonrasına ivme ve yaygınlık kazandıran şey iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ve buna dayalı olarak sosyal medyanın tüm kamusal alanı kapsamak için çabalamasıdır. Hakikat sonrası ile ilgili yeni olan şey, insanların yalanları kabul ediş tarzı ve haber üreticilerinin kontrol edilemezliğidir. Bugün internete erişimi olan ve okuma yazma bilen herkes, herhangi bir konu hakkında yalan haber yazabilir, bunu yayabilir, binlerce kişinin buna inanmasını sağlayabilir. Yeni iletişim teknolojileri ve sosyal medya kullanımındaki

Grup kutuplaşması, aynı görüş ve fikirdeki insanların bir araya geldiklerinde görüş ve fikirlerinin daha keskin bir hale bürünmesidir.

hızlı artış, bu tarz yalan haber üretimi ve yayılımını hızlandırmaktadır.

Sosyal medya kaynaklı enformasyonun güvenilirliğinin sorgulanmaması kelimenin popülerli-

ğini daha da artırmaktadır. Sosyal medya kullanımındaki artış bu mecradaki grupların artmasına neden olmaktadır ve ortak değerlerle bir araya gelen sosyal medya grupları, grup kutuplaşmasının etkisiyle ortak değerlerine daha çok inanmaya başlamaktadır.

Bugünlerde daha önce hiç olmadığı kadar, etrafımızı halihazırda bizimle hemfikir olan kişilerle doldurma olanağına sahibiz. Kutuplaşma, hakikat sonrası sosyal medya dünyasının giderek büyümesine neden olmaktadır. Grup kutuplaşması, aynı görüş ve fikirdeki insanların bir araya geldiklerinde görüş ve fikirlerinin daha keskin bir hale bürünmesidir.

Bunun temelinde iki sebebi vardır. Birincisi ortak görüş ve fikirlere sahip insanlarla bir araya geldiğinden grup içindeki bireyler bilgi alışverişi yaparak inandıkları ortak değerlere daha fazla inanmaya başlarlar. İkincisi ise grupta kabul görmek için inanılan değerlere daha radikal bir bakış açışı geliştirmele-

rinden kaynaklanmaktadır. Kutuplaşmanın olduğu yerde de rasyonel-akılcı zemini olmayan medya içerikleri var olmakta ve her bir kutup da birbirleri hakkında hakikat sonrası gerçekliğe sahip olmaktadır.

Kutuplaşma, sosyal medyada hakikat sonrası bilginin oluşmasını sağlayan temel faktörlerden biridir. Kutuplaşan gruplar dış görüşlere karşı körleşir, kutuplaşan gruplar asılsız iddialar üretir ve bunlara inanır. Kutuplaşan gruplar kararlarında rasyonel değil; duygusaldır. Sosyal paylaşım sitelerinde kendisine yakın insanları takip edenlerin içine düştükleri durum eko odası önyargısı diye adlandırılıyor. Farklı düşünsel pozisyonlar almış bireylerin hesaplarını takip etmemek, bu anlamda tek ve kendimize yakın bir sesi duymamıza

neden oluyor.

Söylemlerin yetersizleştiği, söylenme şekillerinin önem kazandığı hakikat sonrası kavramı ancak bir şekilde mümkün olabilir: Öfke. Kavram, ancak planlı ve programlı öfke ile sahneye çıkar, dalgalan-

**Söylemlerin yetersizleştiği,
söylenme şekillerinin
önem kazandığı hakikat
sonrası kavramı ancak bir
şekilde mümkün olabilir:**

Öfke

ma yaratır. Burada ışık tutulması gereken nokta, öfke nöbetleriyle tasarlanan öfkeyi karıştırmamak gerektiğidir. 21.yüzyıl hem sağdan hem soldan liberal demokrasiyi yetersiz/ kendilerine ilgisiz gören ve içinde buldukları mağduriyetlerin kaynağı olarak neoliberalizmi gören kitlelerin öfkelerine kanal ve ses olan populist liderler ve hareketlerle doğdu.

Hakikat sonrası kavramının; manipüle edilen bilginin üzerine yaratılmış sahte gerçek olması, elbette kitlelerle ilişkili olan bir durum. Burada amaç söylenenin sorgulanması değil, kitleleri iki dudak arasında çöştürabilmektir. Bu da teatral bir şovun gerekliliğini gösterir.

Sosyal paylaşım sitelerinde ortaya çıkan “troll” müessesesi de gerçekliğin çarpıtılmasında etkenidir. Bir duyguyu, düşüncüyü, söylemi gerçekliğinden koparıp kaos

yaratarak söylenen şeyin salt anlamı yitirilebilir ve hatta söylem sahibi söylemediklerinin sorumlusu olabilir. Bu bakımdan, “troll” dediğimiz kişiler de hakikat sonrası kavramının içinde önemli bir yere sahip.

Asıl sorun, birilerinin savunduğu belli ve korkunç kanaatler değil, kişinin neyin doğru olmasını istediğine bağlı olarak bazı olguların diğerlerinden daha önemli olabileceğine dair fikrin yaygınlaşmasıdır. İnkârcılar, inanmak istemedikleri

Sosyal paylaşım sitelerinde ortaya çıkan “troll” müessesesi de gerçekliğin çarpıtılmasında etken.

olgulara karşı şüpheye dayalı katı bir ölçüt kullanırken, kendi görüşlerine uyan her bir olguya sorgusuz sualsiz inanmayı alışkanlık haline getirmiş durumdalar. Temel ölçüt, inançlarını en çok hangi olgunun desteklediğidir. Bazı şeylerin onlar hakkında ne hissederek hissedelim doğru olabileceği ve bunları bulup çıkarmaya çalışmanın da herkesin menfaatine hizmet edeceği idealinin altı oyulur.

Peki neden ortaya çıktı?

İnançlar “münasebetsiz bir olgu” nedeni ile tehlikeye girdiği zaman,

olgunun kendisini hiçe saymak tercih edilebilir hale gelebilir. Asıl önemli olan olgularla kurulan bu türden bir hakikat sonrası ilişkisinin ancak ve ancak bizim için hakikatten daha önemli olan bir şeyi savunmak istediğimiz zaman ortaya çıkıyor oluşudur. Böylece bu durum bir tür ideolojik üstünlük anlamına gelir.

Bu durumun kökleri, bilimin otoritesine saldırmak için kullanılan, nesnel hakikatin imkânsız olduğuna dair süregelen akademik tartışmalarda yatmaktadır. Hakikat sonrası taktiklerini, iklim değişikliği, aşılardan ve evrim teorisi gibi konularda bilimin inkâr edilmişinde görebiliriz.

Bilimin elde ettiği sonuçların kendi kişisel ideolojik inançlarıyla ihtilaf içinde olduğunu düşünen kişiler bu türden iddiaları düzenli olarak yaymaktadır. Bilim insanı olamayanlar, bilim insanlarının saiklerini ve yeterliliklerini sorgulamanın kendi menfaatlerine olacağı hissine kapılır. Bilimsel sonuçlardan hoşlanmayan kişilerin başvurduğu en yaygın iddialardan biride, bu sonuçlara ulaşan bilim insanlarının etki altında kalmış olduklarıdır. Diğer bazı eleştirmenlerse daha kurnaz davranıp, kimi bilim insanlarının sahipsiz bilimsel standartlara sadık kalmadığını, dar bakışlı ve kendi menfaatlerine karşı kör olduklarını ileri sürüyorlar.

Bilim inkarcılığı ekonomik yada ideolojik bir nedenden ortaya çıkabilir. En yaygın haliyle kaybe-

decek bir şeyleri olanlar tarafından başlatılıp sonrasında onları yürüt-tüğü yanlış bilgilendirmeye dayalı kampanyalara kapılan kişilerce sürdürülür.

Davranış Bilimlerinin Bulguları

Hakikat sonrası, 1945 - 1967 arası doğanların kuşağının bir yapımıdır. Teknolojik gelişmelere paralel bir dönem olmasının yanında, bazı ortak noktaları hakikatin

I 1945-1967 arası kuşağının bir önceki kuşakla en çok farklılaştıkları nokta, duygusal açıkyüreklilikti. Hissettiklerinizi paylaşmak, dürüstlükten önce geliyordu.

ötesine geçilmesine yardımcı oldu. Bir kere her şeyin değişti bir dönemdi: savaş-savaş karşıtlığı, yurttaşlık hakları, cinsel devrim gibi. Bir önceki kuşakla en çok farklılaştıkları nokta, duygusal açıkyüreklilikti. Hissettiklerinizi paylaşmak, dürüstlükten önce geliyordu. İşte bu hakikati eğip bükmeye giden kapıyı araladı. Gerçeklerden ziyade duygulara dair dürüstlük ön plana çıktı. Kültür ortamı ise özgünlüğe

prim veriyordu.

Hakikat sonrasının en derin köklerinden biri, kişisel önyargılardır. İnanıldığınız bir şeyin doğru olmadığını söyleyen bir bilgi ile karşılaşınca, psikolojik gerilim yaşarsınız. Bu gerilim çoğu kez kişinin inançlarını değiştirmesiyle çözülür. İnsanların akıl yürütürken sıklıkla yaptığı bir hata, doğrulama sapmasıdır. Başka bir deyişle, bir olguyu irdeleyecek fikir yürütmek yerine, olguyu destekleyecek / tasdik edecek öneriler getirilmesidir.

Davranış bilimciler yaptıkları deneylerde, kendilerine siyasi olarak faydası dokunan inançlarından birinin yanlış olduğu yönünde bir kanıt sunulduğunda partizanların kanıtı reddedip hatalı inançlarına daha da inatla sarıldıklarını keşfettiler. Daha da kötüsü bazı vakalarda çürütücü kanıtların sunulması, deneklerin hatalı inançlarını daha da pekiştirmesine yol açmıştır.

Düşük kabiliyetli öznelerin kendi liyakatsızlıklarının farkına varmaktan nasıl aciz olduklarına ilişkin bilişsel önyargıya Dunning-Kruger etkisi adı verilir. Yani aptal olduğunun farkına varamayacak kadar aptal olma durumu. İnsan olarak, bu etkiye şu yada bu ölçüde hepimiz teşneyizdir.

Nietzsche diğerlerini aldatma becerisinin iyi liderliğin temeli olduğunu düşünüyordu. Yapılan

çalışmalar da bu ön görüşü doğru lamıştır. Onlar için “işe yarar mı?” sözü, “doğru mu” sözünden daha yaygındır. Bu, sanki yalan söylemiş gibi yalan söyleyebilen bir kafa yapısına işaret eder. Günümüzde politikacılar birer şöhret haline geldiler, cazibe katsayıları siyasetlerinin önüne geçti.

Hakikat sonrası politika çok tehlikeli bir yol. Uydurma haberler ve alternatif olgular, toplumları kolayca otoriter siyasetin yoluna sürükleyebilir. Sosyal medyanın bir haber kaynağı olarak yükselişi, haber ile kanaat arasındaki çizgiyi muğlaklaştırdı. Bu ise, güdülenmiş akıl yürütme haline uyum sağlayarak partizanlığa kayışı hızlandırıyor. Hatalı inanç başkalarının da paylaşıldığında, en akıl almaz yanlışlar bile rasyonalize edilebilir. Kanaatler akılcılığın ve olguların önüne geçtiğinde 20. yüzyılın ilk yarısında yaşadığımız trajediyi hatırlamamızda büyük yarar vardır. •

barbarosenc@gmail.com

Organik Düşünceler

Necef Uğurlu

Korkutarak
Yöneten Krallar,
Krallıklar

Tarihin Karanlık Dehlizleri

Krallıklar, kraliyet ailelerini, yani hanedanları düşününce akla ilk neler gelir?

Güzel prensler, prensesler gösterişli yaşamları, mücevherleri yaşam biçimleri, karşılama törenleri, pahalı arabaları, safarilerde ölmüş avları fil, aslan kaplan cesedi önünde elde tüfek çektirdikleri hatıra fotoğrafları, eşleriyle gezileri, düğünleri, ne giydikleri, taşları, mücevherleri, davetleri, aşkları, ilişkileri, sömürge ziyaretlerinde yerli halkın sevgi gösterileri, (ki bunu anlamak mümkün değil) velhasıl bunlarla hep gündemdedirler. »

Ve daima görünürdüler.

İngiltere Kraliçesi bu durumu “Gerçek olduğumu kanıtlamak için görünür olmalıyım” diye esprili bir şekilde açıklıyor.

Hele modern zaman hanedanları yaşamlarıyla halkı memnun etmek, bu masalı devam ettirmek için PR numaralarından ibaretlermiş gibi geliyor. Öyle değiller elbette işin ciddi maddi manevi bağlantı ve derinlikleri var dünya siyasetinde ve ekonomisinde ama artık sanki onlar da çağın “magazin” ruhuna uygun davranmaya başladılar. Haklarında kaynana gelin kavgaları, ehtiler arasında atışma, o tacı giydin bunu çıkardın, seks skandalları haberleri eksik değil tabloidlerde. Halk ne yapıyor veya yaptırılıyor onlarda da bakın “Ey tebam ben de sizdenim, benim de kabahatlerim sizlerle aynı” dercesine karşılığı var. Aile içi, artık doğru veya oyalama yalanı bilinmez itiş kakışlarla malzeme olmaları da ayrıca bitmiyor. Ve güya artık “demokratik” krallıklar var.

En son İsveç kraliyet ailesinin emclis tarafından harcamaları raptı zapta alınmaya kalkılınca masraflar düşün diye İsveç Kralı Gustav 5 çocuk torununu kraliyet statü ve görevlerinden aldı. Çocuklar 1 ile 5 yaş arasında. Prens Carl Philip ve Prenses Madeleine ve

saygıdeğer eşlerinden olan torunlar diye geçiyorlar haberlerde. Böylece torunlar taht doğrultusunda sıralarını da kaybetmiş oldular. Beş çocuk da yine kraliyet ailesinin üyeleri olacaklar ancak kendilerine “Ekselansları, Majesteleri” anlamına gelen “His veya Her Royal Highness” diye hitap edilmeyecek ve vergi verenlerin fonlarından istifade edemeyecekler.

Prens Carl Philip, Prenses Madeleine ve kraliyet haklarından mahrum olan çocukları.

Ne mahrumiyet!.. “Majesteleri” yerine, “Hey sen, buraya baksana!” veya “Hemşerim senin adın ne?” filan denilebilecek. Anneleri Prenses Madeleine bu durumdan çocukları için memnuniyetini ifade etmiş. Eşi ABD ve İngiltere vatandaşı ve çok zengin bir adamla tanışmaları da prensesin annesi kraliçe Slyvia’nın vakfına büyük bir bağış yapması vesilesi ile oluyor zaten. Para sorunları yok. Esasen Florida, Miami’de oturuyorlar.

İsveç Parlamentosu ‘Riksdag’ böylece hanedanın masraflarını 5 çocuk üzerinden kısmış olmuşt!

Durumu şekillerle şöyle izah ediyorlar: Alem bir krallık yahu.

İngiliz Hanedanının ise gündem olduğu bir başka alan esprileri.

Prens Charles:
**“Torunlarım
 olduğu için
 çok mutluyum
 çünkü anne
 babalarına iade
 edebiliyorsunuz.”**

Hanedan üyelerinde esprinin bini bir para artık doğru-yalan Prens Charles torunları olmasından dolayı mutluluğunu anlatmak için “Torunlarım olduğu için çok mutluyum çünkü anne babalarına iade edebiliyorsunuz” demiş.

Sosyal bir etkinlik kapsamında okul gezisinde çocuklara sarayı gezdiren Velihaht Prens William ise okul çocuklarına koridorda karşılmasına aniden Kraliçe çıkarsa paniğe kapılmamalarını, korkmamalarını Kraliçenin kendilerine de bunu sıkça yaptığını söylemiş.

Çocukluğumda öğrendim ki “Anneanne ile şaka olmaz.” sözlerinde Velihaht Prens’e ait.

Prens Philip ise ev yemeği yiyemediğinden önüne habire süslü şeyler getirildiğinden şikayetçi ve İtalya ziyaretinde şarap ikramından bunalıp “Bana bira getirin, markası ne olursa olsun razıyım” dediği dillerde. Prens Charles’a kraliyet görevlerini nasıl öğrendiği sorulduğunda “Aynı maymunlar gibi, anne babama bakarak öğrendim.” sözleri ise efsane.

Prens Ann ise golf sporundan hoşlanmadığını “Çok meşakkatli bir yürüyüşe çıkma şekli, köpek gezdirmeyi tercih ederim.” sözleriyle belli ettiğini bilmeyen yok. Bu çağda insanlara; bunca yoksulluğun savaşların ortasında masal kahramanları gibi masal dünyası sunmaya devam etmeleri, espriler yapmaları takdire şayan. Çünkü tarih boyunca bu masalların gerçeğinde büyük büyük babalarının, büyük büyük anelerinin yani eski zamanın kralları, kraliçelerinin, krallıklarının korku salarak insanları yönettiğiydi. Tarihte kayıtlı bu... Yenileri esprili çocuklar hiç olmazsa. Şu anda görüntü farklı olsa da “özde değişen bir şey var mı”nın cevabını siyasetçilere, sosyologlara bırakalım ve biz tarihin merhametsiz dehlizlerine korkmadan dalıp sinirimizi fazla bozmadan neler olduğuna göz atalım.

Tarih hükmetmişlerin bazılarının gerçek olmayan hikayelerdeki kötülerden daha beter ve gerçekten

kötü olduklarını anlatıyor. Hani Kambur, kocaman üstünde düğme olan kanca burunlu cadılar, caniler bunların yanında hiç kalıyor.

Bu tuhaf, kötü “asiller” bu güdülerle mi doğdular yoksa içinde buldukları koşullar mı onları bu hale getirdi bilemem, ama doğru olmayan, korku salan işler yaptıklarını tarih kaydetmiş. Asil, kral, kraliçe olmak kolay değil oldukça karmaşık bir iş. Hükmettikleri para ve güç insanı çürütür cinsten.

Lakin bazıları da kuşku götürmez şekilde ruh hastası olmalarına rağmen krallıkları yönetmişler. Hükümdarlar halklarının yararına olan işlere karar vermek yerine kendi sapkın ruhlarına göre yönettiklerinde halkların başına gelmedik felaket kalmamış. Yalnız halk mı, en yakınlarındakiler de zaman içinde paylarına düşen zulümden kaçamamışlar. Bazı Osmanlı padişahlarının devlet uğruna kardeş hatta evlat, ana-baba katili olması çok konuşulur. Tasvip edilecek yanı yok tamam da dünyada bu tür vahşetin tek öznesi onlar değil.

Bu yazıda tarihte akraba katili olan krallar, ülkeleri idare eden

manyaklar arasında korkmadan şöyle bir gezinelim.

Kleopatra babası ölünce yeni Firavun Ptolemy XIII, yani erkek kardeşi Kleoptara'nın hirsından

Kleopatra'nın tahtı geri aldıktan sonra küçük erkek kardeşini zehirlediği tahmin ediliyor.

çok korktuğundan zamanın adeti kız kardeşiyle evlenmek yerine saraydan sürgün etmeyi tercih edince çok öfkelenen Kleopatra Julius Caesar ile ittifak yapıp diğer küçük erkek kardeşi ile tahtı geri almış. Daha sonra küçük erkek kardeşi de zehirlediği tahmin ediliyor, Kendisinden küçük kız kardeşi Arsione IV'ü ise zaten daha önce zehirlemiş. MÖ aynı soydan çiftleşirme adeti taht kavgalarında kardeşlerin birbirlerini öldürmesiyle sonuçlanmış hep.

Aile felaketlerine neden olan bir başka durum ise hükümdarların çok eşliliği.

Eşlerinin hepsi kendi çocuklarının tahta geçmesi için doğal olarak ellerinden geleni yapıyorlar; hayat memat meselesi.

Makedonya Karmaşası denilen olay Büyük İskender'in babası Makedonyalı Philip'in Büyük İskender'in annesi Olympias dahil 7

eşi olmasından ileri geliyor. Olympias'ın işi şansa bırakmayıp Philip'i korumasına öldürttüğü rivayet edilse de bir başka rivayet korumanın Philip'in eski sevgilisi olduğu ve yeni sevgiliyi kıskandığı için intihara sürüklediği, bunun üzerine üvey amcanın devreye girip korumaya tasallut ettiği ve daha sonra Philip'i öldürmeye azmettirdiği yönünde. Tarihi Cleitarchus tarihi mi paparazzi mi belli değil. Ne olmuş olursa olsun işlevsel olmayan bu ailenin (dysfunction) Philip'in ölümü ile son bulmadığı... İskender kendisine tahta tehdit oluşturacak herkesi öldürtürken annesi Olympias Philip'in son eşi ve çocuklarını öldürtüyor.

Büyük İskender'in ölümünden sonra geride hamile bir eş bırakan İskender'in annesi sakat olan İskenderin üvey kardeşi Arrhidaeus'un annesi Eurydice tarafından tahtın varisi ilan edilmesi üzerine önce oğulu öldürtüyor annesini de intihara zorluyor. Peki sonra ne mi oluyor, taht kavgası devam ederken öldürülme emrini verdiği insanların yakınları tarafından taşlanarak öldürülüyor.

Harem tutkusu Ramses III'ün de sonunu getiriyor. Ensesine yediği darbe ile hemen oracıkta ölmüş olduğu arkeologlar tarafından söylenen. Tiye adlı eşlerinden biri oğlu Pentaweret'ı tahta geçirmek için Ramses'i halletmiş ancak daha sonra bu komploya dahil olan herkes Pentaweret dahil ölüm cezası ile

cezalandırılmış.

Mumya 2012'de bulunduğu da yüzünde büyük ızdırap ifadesi, ciğerlerde boğulmadan mütevelli "overinflated" (fazla şişmiş) durum saptanmış. Kendisinin yastıkla ya da elle boğulmak suretiyle öldürülmüş olabileceği de ihtimal dahilinde. Hatta diri diri gömüldüğü de rivayetler arasında!

1527'de İnka Kralı Huayna Capac öldüğünde krallığını Atahualpa ve Huascar adlı iki oğluna bırakıyor. İki kardeş farklı annelerden, İnka Hükümdarları çok eşli. İki kardeş geçinemiyorlar ve aralarında savaş çıkıyor. Atahualpa Huascar'ın

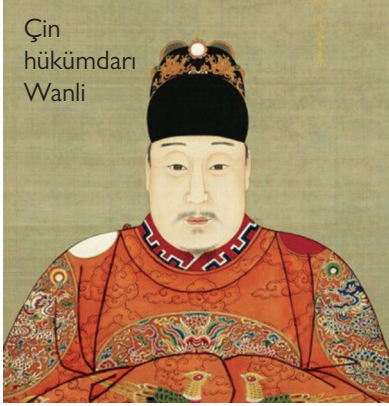
İnka medeniyeti çok sert bir ceza sistemine sahip

generallerinden birinin kafatasından içki kadehi yapıyor. İnka medeniyeti de bu! İki kardeş arasında başlayan savaş İnka imparatorluğunun çöküşünü de hızlandırıyor. Atahualpa tam zaferini ilan edecekken kendisi İspanyol istilacılarca rehin alınıyor.

Halka kardeşini öldürmelerini emrediyor, ama kendisi de öldürttüğü kardeşinin ardından 1533’de İspanyol’lar tarafından infaz ediliyor.

Çin’in Ming hanedanında ise aile problemleri kardeşlerin

kıskançlığına dayanıyor. İmparator Wanli’nin iki resmi eşi ve pek çok odalıkları var. En gözde odalığı Lady Zheng’dan olan oğlu babasından sonra tahta geçmek istiyor. Bakanları ise bu çocuğu uygun bulmuyorlar. Wanli veliaht olarak ilk eşinden olan oğlunu ilan etmek zorunda kalıyor. Bundan sonra olanlar ise çok tuhaf. Adeta hayata küsen bir zamanların çok güçlü, iç isyanlarını bastırılmış, Japon istila- larını durdurmuş hükümdarı Wanli her şeyden vaz geçiyor, çalışmıyor, hiçbir şeyi umursamıyor. Toplantılara katılmıyor, diğer devlet görevlerini yapmayarak adeta kendini sabote ederken bir nevi pasif-saldırgan protesto gerçekleştiriyor ve hanedanın 1644’de dağılmasının ilk adımlarını atmış oluyor.

İngiltere’nin ilk Norman kralı Fatih namlı William’ın da 4 oğlu var. Oğlun mu var derdin var misali biri gözünün önünde ölünce kral- lığını sağ kalan oğulları arasında bölüştürüyor. Ölümünden sonra Normandiya’yı Robert’e, İngiliz tahtını William’a veriyor, Henry’ye bir şey kalmıyor. Ne var ki Willi- am kardeşi Robert seferdeyken bir av kazasında ölünce Henry fırsatı değerlendirerek kendisini İngiltere Kralı I. Henry ilan ediyor. Robert bu işe razı olmasa da İngiltere’yi ken- disine bağlama teşebbüsü başarısız oluyor, Henry kardeşini püskürt- mekle kalmıyor Normandiya’yı da alıyor ve kardeşini yakalayıp ömür boyu hapse mahkûm ediyor.

Son Plantagenet Kralı III. Ri- chard nasıl tahta geçiyor bir başka hikaye; Kral Edward ölünce arkada en büyüğü 12 yaşında iki oğlan çocuğu kalıyor. Richard çocuğun naibi, koruyucusu ilan ediliyor. 68 gün sonra iki çocuk Londra Kule- si’ne gönderiliyorlar. Şu ana kadar kendilerinden haber alınmamış; Richard III tahta geçiyor .

Henry VIII’in ölen kardeşinden dul kalan Aragon’lu Catherin ile evlendikten sonra 6 defa daha evle- nerek toplam 7 eşinden ikisinin ka- falarını, onlardan boşanmak yerine kafalarını vurdurmasıyla biliniyor. Henry’nin çok istediği erkek çocuğu olmuyor ama kızı, hem de başını vurdurduğu Ann Boleyn’dan olan kızı Elisabeth tahta çıktığında ulusal bayram ilan ediliyor. Kralın yaptık- larından dolayı genetik bozukluğu

VIII. Henry

olduğu tahmin ediliyor.

Roma İmparatoru Claudius'u sevgili eşi Agrippina'nın ziyafette mantarla zehirlediği kayda geçmiş. Tahta tehlikeli addedilen akraba, eş dost kim varsa öldürülmüş, gerekçe bu kadar basit ve net.

Bunların ruh hastası olmadığı sadece politik sebeplerden adam öldürmeyi adet haline gettiklerini ve gelenekselleştirdiklerini görüyoruz. Caligula gibi bir anomali filan yok. Tamamen siyaseten doğru olanın kendilerine tehlike arz edenlerin öldürülmesi olduğuna inanmışlar!

Korkutarak yönetmişler.

Kanuni Sultan Süleyman'ın hem de "Kanuni" unvanı ile gözünü kırpmadan oğlunu öldürmesi çok da tuhaf gelmemeli; öldürmek, korkutmak hükmetmenin bir parçası olmuş yüzyıllarca.

Cumhuriyet rejimi; yurttaşlık hakları, demokrasi, korkusuzca hür yaşamak demek. Bu Cumhuriyeti kurmak için uğruna can verenle-

ri, başta Atatürk'ümüz, silah arkadaşları ve onlarla birlikte bu uğurda savaşan değerli, aziz halkı rahmetle anarken başımızın tacı "mavi gözlü cumhuriyetimiz" bir kere daha dilerim ki ilelebed payidar kalacaktır. Krallarla işimiz olmaz; her birimiz eşit ve cumhuriyetin gözbebeği yurttaşlarıyız, hamdolsun.

Tarihin karanlık dehlizlerinden çıkmışız bir kere aydınlıklara, karanlıklara dönüşümüz yok bizim.

Saygıyla efendim... •

necefugurlu@gmail.com

Yüzde Bir Hata İle Başımıza Neler Geliyor?

Tüm yapılan hataların %1'lik kısmını aldığımızda bakın neler başımıza geliyor.

- Her gün doğan bebeklerin 12'si yanlış aileye veriliyor.
- Her yıl 114.500 ayakkabı yanlış çiftleniyor.
- Her saat 18.322 parça yanlış adrese postalanıyor.
- Her saat 16.000 mektup kayboluyor.
- Her yıl 2.5 milyon kitaba yanlış kapak basılıyor.
- Her gün 2 uçak Chicago havaalanına tehlikeli iniş yapıyor.
- Webster sözlüğünde 315 açıklama yanlış başlık altında yer alıyor.
- Ortalama her yıl 20.000 yanlış ilaç prospektüsü yazılıyor.
- 880.000 kredi kartı yanlış hesaptan işlem görüyor.
- Her saat 22.000 çek yanlış hesaba işleniyor.
- Her yıl 103.260 gelir vergisi yanlış hesaplanıyor.
- Her hafta 500 yanlış ameliyat yapılıyor.

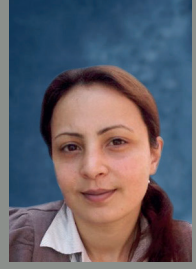
Gözün Sözü

Cemal Tahsin

Dünya Döndükçe

Sabriye Aşır

“Karanlık Maden Ocaklarından Uzayın
Derinliklerine Bir Zonguldak Hikâyesi”

GRIZU 263 UZAY TAKIMI, TÜRKİYE’NİN İLK KÜP UYDUSUNU GELİŞTİRİYOR

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi (BEÜ)

Mühendislik Fakültesi öğrencilerinden oluşan Grizu 263 Uzay Takımı, model uyduları yarışmalarındaki iki dünya ikinciliği ve bir Türkiye birinciliği derecelerinin ardından, bu kez de Türkiye'nin ilk cep uydusunu uzaya fırlatmaya hazırlanıyor. »

Grizu 263 Uzay Takımı, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi'ndeki (BEÜ) farklı mühendislik disiplinlerinden uzay çalışmaları yapmak üzere bir araya gelen gençlerden oluşuyor. Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi (NASA) ile ABD Deniz Kuvvetleri Araştırma Laboratuvarı'nın düzenlediği, dünyanın en saygın uydu çalışmalarından biri olarak bilinen CanSat Competition Model Uydu Yarışması'nda 2018 ve 2019 yıllarında iki kez üst üste dünya ikincisi olan takım, son olarak Eylül ayında da Türksat'ın düzenlediği Havacılık, Uzay ve Teknoloji Festivali'nde (Teknofest) Türkiye birinciliğini göğüsledi.

Onların ifadesiyle "Karanlık maden ocaklarından uzayın derinliklerine uzanan bir Zonguldak hikâyesi" onlarınki... Bilim tutkusuyla dolu ve kısa bir sürede ülkemizi uluslararası alanda gururlandıran başarılarla koşan bu öğrenci topluluğunun

Takım Kaptanlarından Çağla Aytaç Dursun, Bütün Dünya'nın sorularını yanıtladı...

● **Grizu 263 Uzay Takımı ne zaman, nasıl ve hangi amaçla kuruldu? Başta takımın adı olmak üzere, kuruluş öykünüzü ve takımınızı anlatabilir misiniz?**

Grizu 263 Uzay Takımı 2016 yılında Mühendislik Fakültesi öğrencileri tarafından kuruldu. Biz Muzaffer Duysal ile beraber NASA JPL'de çalışan Dr. Umut Yıldız'la bir telekonferans düzenledik. O telekonferansın sonunda hocamıza çeşitli sorular sorduk. Yani biz burada elektrikli otomobillerle uğraşyoruz; Amerika'da, dünyada öğrenciler hangi trendler üzerinde çalışıyor diye sorduk. O da bize elektrikli otomobillerin artık orada çok yaygın olmadığından, öğrencilerin uzaya yöneldiğinden bahsetti. Biz de bunun üzerine Grizu 263 Uzay Takımımızı kurduk. Başta

Bülent Ecevit Üniversitesi
(BEÜ) **Rektör Yardımcısı**
Prof. Dr. V. Haktan Özçakmak:

“Grizu 263 Takımımız son üç yıldır imkânları zorlayarak, büyük bir hayal gücüyle ve emek sarf ederek hem üniversitemiz hem de ülkemiz adına büyük başarılarımıza imza atıyorlar. Gerçekten hayal sınırlarını zorluyorlar. Kısıtlı imkânlarla, öğrenciliklerinin yükümlülükleri bir yana yoğun tempo içinde çalışıyorlar. Böyle üstün, büyük başarılarla ülkemizin ve üniversitemizin adını duyurdular için onlara müteşekkirimiz. Her

daim yanlarındayız. Rektörümüz Sayın Prof. Dr. Mustafa Çufalı adına da arkadaşlarımızı tekrar tekrar kutluyorum. Umarım bu emekleri diğer gençlerimize de bir motivasyon kaynağı olacaktır.”

sekiz öğrenciden oluşuyordu.

İsmimizi de -biz hiçbirimiz Zonguldaklı değiliz ama Zonguldak'ta yaşıyoruz, burada okuyoruz- Zonguldak'a da dokunmak istedik açıkçası. Ve 3 Mart 1992 Kozlu'da meydana gelen maden faciasında hayatını kaybeden 263 maden şehidimizin adını yaşatmak için takımımıza Grizu 263 adını koyduk. Mottomuz da “Karanlık maden ocaklarından uzayın derinliklerine uzanan bir Zonguldak hikâyesi.” Bu şekilde takımımız 2016 yılında çalışmalarına başladı.

● **Model uydular yarışmalarına katıldınız. Bu başarılarınıza geçmeden önce, model uydular yarış-**

ması deyince neden söz ediyoruz, bununla başlayabilir miyiz?

Model uydular dediğimizde bu yarışmaların amacı, öğrencilerin uzay ve havacılık alanına bir adım

Takım Kaptanlarından
Çağla Aytaç Dursun

atmasını sağlamak. Oraya yetişmiş insan gücünü daha kolay bir şekilde adapte edebilmek aslında. Küçük boyutlarda, NASA'nın belirlediği bir görevi yapabilen bir model uydular tasarlıyoruz.

Amerika Birleşik Devletleri'nde bu roket yardımıyla gökyüzüne çıkıyor ve orada

NASA'nın belirlediği görevler üzerinden puanlaması yapılıyor. Burada çeşitli aşamalardan geçiyoruz. Bu aşamalar, NASA'nın kendi

**Bülent Ecevit
Üniversitesi (BEÜ)
Makine Mühendisliği
Bölümü Öğretim
Üyesi Prof. Dr. Bülent Ekmekçi:**

“Üç yıl önce heyecanlı, meraklı ve hayal eden arkadaşlarımız, ekibimizin üyeleri kaptanları Çağla ve Muzaffer’in öncülüğünde bu hikâyeye başladılar. Hayalleri vardı; bu hayalleri için ne yapabileceklerini araştırdılar. Öğrencilerimin hepsi kendilerinin önemli olduğunu, bilimin bir heyecan işi olduğunu ve bu bilim tutkusuyla birlikte bu yüksek düzeyde başarıları elde edebileceklerini kanıtladılar. Her şey hayal etmekle başlıyor. Hayal ederken gerçeklerimizi de çok iyi anlamamız gerekiyor. Eğer gerçeklerinizi doğru bir şekilde konumlandır-

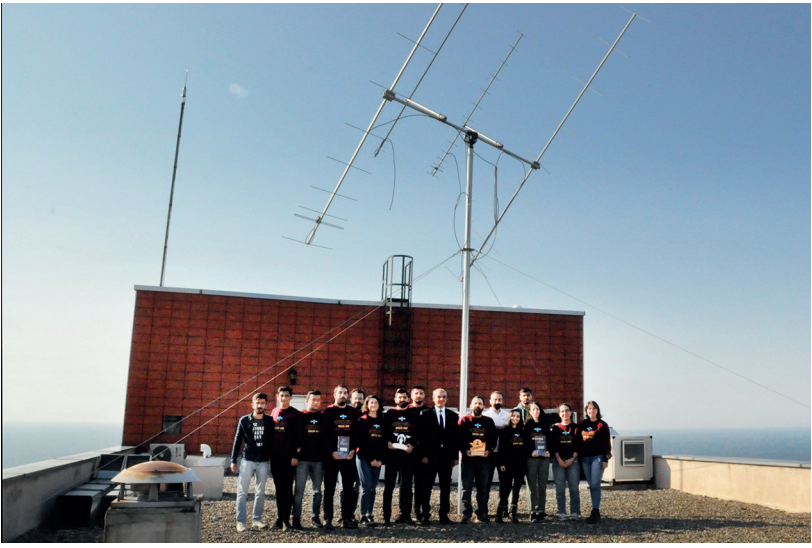
dınız ve anladıysanız, o hayallerinizle arasında bir yol olduğunu mutlaka fark edeceksiniz. Bu yol bilim tutkusudur diyebiliriz. O bize ışık tutacaktır ve o yolun var olduğunu bize gösterecektir. Hayal ettiler, gerçeklerini anladılar,

hayalleriyle gerçekler arasında bir yol buldular ve başardılar. Hikayemiz daha yeni başladı. Bundan sonra daha büyük başarılarla yollarına devam edecekler. Bu yapı içerisindeki en önemli unsurun ekip olma anlayışından kaynaklandığını düşünüyorum. Ekip ruhuyla bir hedef etrafında kenetlenmenin başarıda rolü olduğunu düşünüyorum. Hayal edin ve hayallerinizle gerçekleriniz arasında mutlaka bir yol olduğuna inanın. O yolda yürürken de ekip olmaya çalışın.”

projelerinde yaptığı aşamalarla birebir. PDR dediğimiz ön tasarım raporu, CDR dediğimiz kritik tasarım ve onun sonrasında uçuş raporlaması vesaire gerçekleşiyor. Bu, NASA'nın projeyi yürütürken yaptığı aşamalarla birebir örtüşüyor. Yani teknik raporlama kısmında NASA'nın mühendisleri ne yapıyorsa buradaki öğrenciler de birebir aynısını yapıyor. Bu da öğrencilerin uzay ve havacılık alanına kolay bir şekilde adapte olmasını sağlıyor. Yani bir nevi yetişmiş insan gücü sağlıyoruz diyebiliriz.

● **Yarışmalar da bu anlamda teşvik edici bir rol oynuyor...**

Evet kesinlikle. Yarışmalar bu alanda teşvik edici bir rol oynuyor. Öğrencilerin buraya motivasyonunu sağlıyor. Bu yarışmalar bir yıllık bir süreç oluyor. Bu bir yıllık sürecin sonunda da Amerika Birleşik Devletleri'nde yarışmanın uçuş kısmı gerçekleşiyor. Biz de üç yıldır bu yarışmaya katılıyoruz. İlk katıldığımızda dünya 22.'si olarak sonuçlandı. Ondan sonra takımımızı büyütme aşamasına gittik, kurumsallaşma çalışmalarını yürüttük. Artık başarı-

Grizu 263 ekibinin hazırladığı PocketQube standardındaki cep uydusunun fırlatılmasından sonra yörüngeye oturtulması, sinyal alışverişinin sağlanması ve uydunun takip edilebilmesi için BEÜ Farabi Kampüsü'nde Yer İstasyonu da kuruldu. Bülent Ecevit Üniversitesi (BEÜ) Makine Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Bülent Ekmekçi, bu sayede alçak yörünge uydularını dinleme yeteneğini de kazanacaklarını, Yer İstasyonu'nun kurulum sürecinin de son aşamada olduğunu söyledi.

larımızı internet üzerinden ve çeşitli aşamalardan geçerek öğrencileri kabul ediyoruz. İkinci yılımızda 15 kişiye çıktı; şu anda da 35 kişiyle yolumuza devam ediyoruz.

● **Üç yıl gibi kısa denilebilecek bir sürede çok değerli başarılarla imza attınız, çok değerli ödüller aldınız. Bu ekip bu uyumu nasıl yakaladı?**

Çeşitli yarışmalara katıldık. Amerika Birleşik Devletleri'nde düzenlenen NASA sponsorluğunda CanSat Competition'da ilk sene dünya 22.'liği elde ettik. Daha sonraki yıllarda iki ikinciliğimiz var. Art arda dünya ikinciliğimiz oldu. Son olarak da bu sene Teknofest model uydü kategorisinde Türkiye şampiyonu olarak yolumuza devam ediyoruz.

Bu noktada bu başarıların yani 35 kişi dediğimizde çok büyük bir ekip. Bunu bir arada tutmak gerçekten zor oluyor. Ama burada bütün öğrencilerin, takım arkadaşlarımızın tek bir motivasyonu var: Bilim üretmek. Tek bir motivasyonun çatısı altında toplanılınca herkes verilen görevleri yapıyor. İşini yaptığı sürece herhangi bir ayrışma olmadan bu görevi tamamlamaya odaklanıyoruz. Bu sayede başarı elde ediyoruz.

● **Türkiye'nin ilk cep uydusu (PocketQube) projesi üzerinde çalışıyorsunuz. Çalışmanız hangi aşamada, ne zaman bitecek ve ne zaman fırlatılacak? Bu uydunun görevi ne olacak?**

Cep uydusuna biz geçen yıl başlamaya karar verdik. Bir noktaya

kadar model uydusuyla deneyim kazandı ve bu deneyimimizi kendi ölçüğümüzde ilerletmek istiyorduk. Bu da PocketQube standardında Türkiye'nin ilk küp uydusu olacak. Şu aşamada tasarımı süreçlerimiz tamamlandı, üretime geçme aşamasındayız. 2020

yılında Haziran ayından sonra gökyüzü ile buluşacak. 500 kilometre dediğimiz alçak dünya yörüngesine yerleşecek ve üç yıl aktif bir şekilde görev yapmasını planlıyoruz. Başarabilirsek görüntü

alma amacımız var, asıl hedefimiz o. Ama burada da şöyle bir nokta var; bu boyutlarda herhangi bir küp uydudan şu ana kadar görüntü aktarımı tamamlanmış değil. Yani kendimize çok zor bir hedef koyduk. Bunu başarmak için çabalıyoruz. Ama uydudan çeşitli veriler

aldığımızda dahi biz kendimizi başarılı olduk sayacağız. Çünkü teknolojiyi küçültme yoluna gidiyoruz. Uzun çalışmalarında da en büyük maliyeti fırlatma giderleri oluşturuyor. Bizim uydumuz beş santimetre beş santim boyutlarında bir küpten

NASA'nın mühendisleri ne yapıyorsa buradaki öğrenciler de birebir aynısını yapıyor.

oluşuyor. Yaklaşık ağırlığı 250 gram. Yani bu noktada bu küçüklükte bir uydudan görüntü aktarımı gerçekten zor bir görev. Ama biz kendimize bunu hedef koyduk ve bunun üzerinde çalışıyoruz.

● Önümüzdeki süreç için diğer hedefleriniz nelerdir?

Biz Grizu 263'ü okul olarak görüyoruz. Mühendislik Fakültesi'nde aldığımız teorik eğitimi pratiğe dönüştürme amacımız var burada. Bu noktada şu anda takımımıza 250 öğrenci başvurusu var. Bun-

Grizu 263 Uzun Takımı'na geçen yıl katılan BEÜ Elektrik Elektronik Mühendisliği yüksek lisans öğrencisi **Gizem Kübra Yaman** da, bu başarıların takım üyelerinin disiplinli ve fedakârca çalışmalarının bir sonucu olduğunu dile getiriyor ve ekliyor: "Hayal ettiğimiz şeylerin peşinden gitmemiz gerektiğini düşünüyorum. Türk gençlerinin yalnızca

hayalde kalan projelerin olması gerçekten üzücü. Aslında burada bu kırılma noktasını aştığımızı ve gençlere biraz da örnek olabildiğimizi düşünüyorum. Ve bu beni çok sevindiriyor. Biz mezun olup okuldan gittiğimizde inanıyorum ki arkamızdan gelecek arkadaşlarımız da çok güzel başarılarla imza atacaklardır."

11-14 Haziran 2019 tarihlerinde ABD'de düzenlenen CanSat Competition-2019'da tüm takımlara verilen "autogyro sisteminin faydalı yükte kullanılması" görevini kendi tasarladıkları ve ürettikleri minyatür uydu ile yüz üzerinden 96.355'lik puanla tamamlayan Grizu-263, yarışmada ikinci kez dünya ikinciliği derecesini ülkemize kazandırdı.

lar arasında çeşitli insanları yine takıma dâhil edeceğiz ve takımımızı genişleteceğiz. Ülkemiz için uzay ve havacılık alanına yetişmiş insan gücü sağlamak niyetindeyiz. Küp uydumuzun fırlatma anlaşması tamamlandı, onu Haziran ayında planlıyoruz. Tekrar model uydu yarışmalarına da katılacağız. Bunun dışında yeni projelerimiz de olacak.

● **Siz yarışmalar sebebiyle yurtdışı gezilerinde diğer ülkelerin takımlarını da görme olanağı buldunuz. Bu anlamda ülkemizde uydu teknolojisi alanındaki durum nedir? Uydu geliştirme çalışmalarını bakımından ülke olarak hangi noktadayız?**

Biraz geç kalmışlık var ülkemizde. Ama son yıllarda ileri atılımlar gerçekleşiyor. Şu anda Türksat-6a uydusu yapılıyor mesela. Türksat'ın TAI ile birlikte yürüttüğü bir proje.

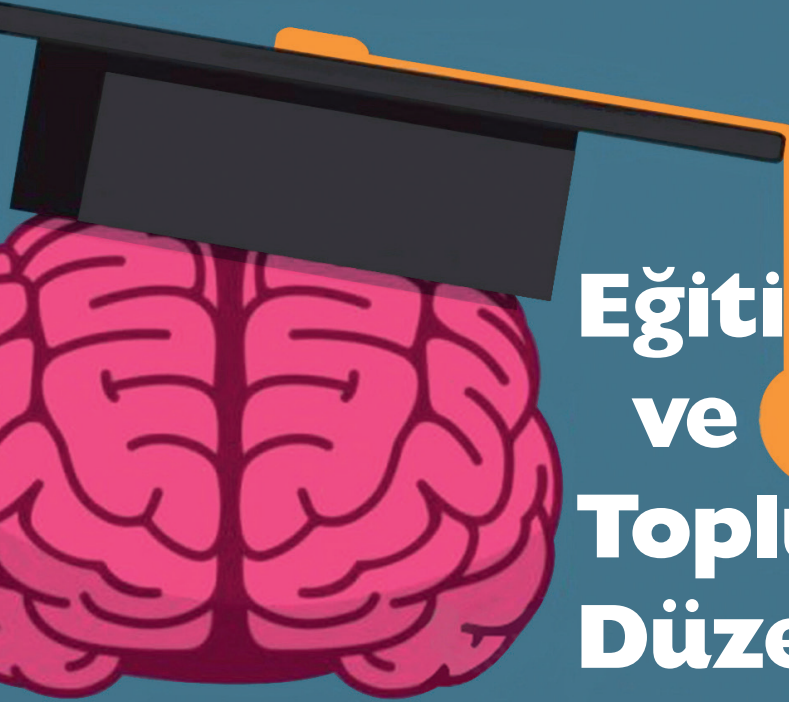
Orada bütün aşamaları yerli olarak gerçekleştiriyor. Üniversiteler bakımından da Türk üniversitelerinin bu alanda ilgisi çok fazla. Öğrenciler bu alana ilgi gösteriyor ve bunun için çabalıyorlar. Yani şöyle söyleyebilirim; biz de küp uydular konusunda, PocketQube konusunda öncü olmak istiyoruz. Bu şu anda yeni geliştirilen bir standart. Biz buraya tam zamanında adım attık. Ve kendimize koyduğumuz hedefleri başarabilirsek dünyada da bir ilk olacağız.

Yarışmalara katılmak amacıyla bir finansman sorunumuz ortaya çıkıyordu. Bunu da biz dünya ikinciliklerinden sonra Zonguldak bölgesinin hatta Türkiye'nin en büyük firmalarından biri olan Erdemir'le bir sponsorluk anlaşması yaparak tamamladık. Küp uydumuzun bütün fırlatma maliyetlerini kendileri karşılıyorlar, onlara da teşekkür ederiz. •

Kültür ve Sanat Dünyasından

Dr. Tekin Özertem

Eğitim ve Toplum Düzeni

Eğitim ve toplum ilişkisine dair geride kalan gençlik yıllarımda ilk okuduğum kitap Bertrand Russell'in^[1] Eğitim ve Toplum Düzeni adlı eseri idi.

Eğitimin iyi bir birey mi yoksa iyi bir vatandaş mı yaratmayı; çocuğun doğal gelişiminin önündeki engelleri kaldırmakla yetinmeyip bireyin özgürlüğünü göz ardı edip etmemesini; çocuğa ahlâki değerleri ve bilgiyi dayatıp dayatmamasını sorgulayan bir eseri Eğitim ve Toplum Düzeni. Örgün eğitim ile aile ve toplumsal çevre arasında nasıl

bir denge kurulması gerektiği, iyi bir toplum düzeninin oluşumunda eğitimin yeri ve niteliği üzerine o yıllarda başlamıştım düşünmeye.

Eğitim sözcüğünün sözlüklerde iki karşılığı var: Biri belli bir bilim dalında, belli bir konuda bilgi ve beceri kazandırma, yetiştirme ve geliştirme işi. Diğeri de yeni kuşakların toplum yaşamında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları edinmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine katkıda bulunmak. Topluma yeni katılmış bireylere belli bir bilim dalında, belli bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak, yetiştirmek ve geliştirmelerini sağlamak örgün eğitimin görevi. İçinde yer aldıkları toplumların kültürlerine / yaşam biçimlerine uyum sağlamaları, toplum içinde saygın kişiler olabilmeleri için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları öğrenmelerine; kişiliklerini geliştirmelerine yardımcı olmak da aileden başlayan ve örgün eğitimle bütünlünen bir süreç. Eğitimin amacı da en geniş tanımla ile bireylere arzulanan davranış değişikliklerini kazandırmaktır.

Birlikte, topluluklar halinde yaşamak zorunda olan insanların ilk çağlardan başlayarak sürdürdükleri bir çaba eğitim. Örf, adet, inanç ve toplumsal kuralların doğumlarından başlayarak topluma

katılan bireylere aşılmasının nedeni de toplumların düzenini ve devamlılığını sağlamak. Okulların amacı da mevcut bilgi birikimini yeni kuşaklara aktararak toplumların gelişimine katkıda bulunmak. Okullaşmanın geçmişine ise Sümerlerde örgün eğitimin varlığından söz edebildiğimize göre yazının icadına kadar uzanan bir süreç.

Bilim insanları, eğitimin tarihini, MÖ 4-3. yüzyıl ile MS 3-4. yüzyılları kapsayan Antik dönemden başlatmaktan yana.

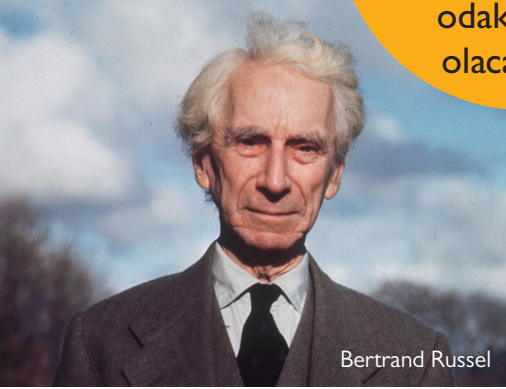

Antik dönem Roma okulu

Fakat konunun uzmanı bilim insanları eğitimin tarihini, daha eski dönemler yerine MÖ 4-3. yüzyıl ile MS 3-4. yüzyılları kapsayan Antik dönemden

başlatmaktan yana. Çünkü eğitim bu dönemde önemli bir tartışma konusu olarak ele alınmış. Doğu ve Batı'da uygar devletlerin eğitime yaklaşımları esas alınarak incelenmiş. Sokrat, Aristo, Eflatun başka olmak üzere birçok düşünür de eğitimin ne olduğu ve nasıl yapılması gerektiği konusunda önemli düşünceler ileri sürmüştür. Eğitimin ne olduğu ve nasıl

“Başkalarının kurmaya çalıştığı otoriteleri hoş görmeyin, çünkü her zaman farklı otorite odakları var olacaktır.”

Bertrand Russel

olması gerektiği, gelişmiş ülkelerde günümüzde de üzerinde düşünülüp tartışılan bir konu olmayı sürdürüyor.

Bertrand Russel, yakın geçmişte eğitimin ne olduğu ve nasıl olması gerektiği üzerinde duran, toplumda yarışmacı düzeni körükleyerek sürdüren ve yarışmacı eğitim anlayışına karşı bireyi önceleyen bir öncü. Eğitim ile ilgili görüşünü de şöyle sıralamış:

1. Hiçbir şeyden hiçbir zaman

emin olmayın.

2. Ortada olan gerçekleri gizleyerek bir yere varacağınızı sanmayın, hakikat er ya da geç ortaya çıkacaktır.

3. Başarılı olmak için asla düşünenin önüne geçmeye çalışmayın.

4. Farklı fikirler karşısında, bu fikirler en yakınınızdan geliyor bile olsa, bu fikirlere karşı otorite kurmaya değil argümanlar üretmeye çalışın.

Çünkü otorite kurarak kazanılan zaferler aldatıcı ve geçicidir.

5. Başkalarının kurmaya çalıştığı otoriteleri hoş görmeyin, çünkü her zaman farklı otorite odakları var olacaktır.

6. Zararlı olduğunu düşündüğünüz fikirleri güç yoluyla bastırmayı düşünmeyin, bunu fikirler zaten sizin yerinize yapacaktır.

7. Sıra dışı fikirlerden korkmayın, bugün genel kabul görmüş birçok fikir vaktiyle sıra dışı görülüyordu.

8. Pasif tartışmalar yerine entelektüel düşüncenin hazzına varmaya çalışın, düşünceye değer verdiğinizde, düşüncelerle tartıştığınızda daha kolay ve daha iyi anlaşılırsınız.

9. Doğrular sizin yararınıza olmasa dahi, her zaman dürüst olmaya azami ölçüde dikkat edin, hakikatin üstünü örtmek size daha

fazla zarar verir.

10. Sahte bir cennette yaşayanların mutluluğuna gıpta etmeyin, bunun gerçek mutluluk olduğuna sadece aptallar inanır.

Bu öneriler çağdaş bir eğitimin ön koşulları. Fakat gelişmiş kimi ülkelerde bile henüz tam anlamı ile benimsendiğini söylemek mümkün değil. Eğitimi “mış” gibi sürdüren az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler de bu anlayıştan oldukça uzak. Bu ülkelerin çocuk ve gençlerinin çağın gerektirdiği bilgi birikimini edinmeleri ve kişiliklerini bu doğrultuda oluşturmaları da istisnalar dışında ne yazık ki çok zor. Bilim ve sanatta oldukları yerde sayıp durmaya devam etmeleri de bu yüzden. Sadece bilim ve sanatta değil insani değerler bakımından da bu böyle.

Ülkemizde de durum pek farklı değil. Örgün eğitim de ilkokul düzeyinden üniversite düzeyine kadar yarım yüzyılı aşkın bir süredir gerçek amacını yitirip yazboz tahtasına, çocuk ve gençlerimiz de yarışlarda kazanılan kupaların pek bir işe yaramadığı yarış atlarına dönmüş durumda. Devletin halkın vergileri ile sağladığı eğitim harcamalarının ülkeye ve halkımıza katkısı pek umurlarda değil. Üniversiteler, özellikle eğitim fakülteleri de üzerlerine düşen yükümlülükleri yerine getirmek, toplumu bu konuda bilgilendirmek ve çözüm üretmek konusunda acz içindedir.

Bu durumdan kurtulabilmek, çağın gereklerine uygun, bireyin kişilik gelişimini önceleyen örgün eğitim düzenini çağdaşlaştırabilmek için halk eğitimini de öncelemek gerek. Gereğince eğitilmemiş bir toplumun bu sorunu aşabilmesinin yolu çağdaş halk eğitiminden geçmekte. Cumhuriyetin kuruluş yıllarında; 22 Mart 1926 tarihinde Köy Öğretmen Okulları, Ocak 1929 tarihinde Millet Mektepleri, 1 Şubat 1932 tarihinde Halkevleri, 1 Ekim 1937 tarihinde Köy Enstitüleri ile başlatılan örgün ve halkevleri ile

Çağın gereklerine uygun, bireyin kişilik gelişimini önceleyen örgün eğitim düzenini çağdaşlaştırabilmek için halk eğitimini öncelemek gerek.

sürdürülen yaygın eğitim seferberliği ne yazık ki göz göre göre katledildi. Millet Mekteplerinin işlevi okul çağlarını geride bırakan vatandaşlara 1 Kasım 1928 tarihinde kabul edilen yeni Türk alfabesi ile okuyup yazmayı öğretmek, Halkevlerinin kuruluş amacı örgün eğitimden yararlanamayan halkımızı bilgilendirip eğiterek laik ve çağdaş bir toplum oluşturmak; Köy Enstitülerinin amacı da bu okullardan mezun köy çocuklarının katkıları ile köyü ve köylüyü bilinçlendirip kalkındırmaktı. Ülkemizin her köşesin-

de hizmet veren 478 Halkevi ile 4322 Halkodası 1952 yılında; 1946 yılında Köy Enstitüleri de Köy Öğretmen Okullarına dönüştürüldükten sonra 1954 yılında Cumhuriyet okullarından yetişmiş sözde aydınlar tarafından kapatıldı. Neden kapatıldıkları da başka bir yazının konusu.

1 Kasım 2019 günü yeni Türk alfabesinin kabulünün 91. yıl dönümü. Bu alfabe sayesinde ülkemizde yazmayı ve okumayı çok daha kolay öğrenme olanağına kavuştuk. Kavuştuk ama alfabemizdeki sessiz harflerin E ünlüsü ile seslendirildiğini bilmeyenler; K'yi Ka, H'yi Ha diye okuyanlar giderek çoğalmakta.

Eğitim sorununu tartışırken

Köy Enstitülerinin amacı bu okullardan mezun köy çocuklarının katkıları ile köyü ve köylüyü bilinçlendirip kalkındırmaktı.

Fuzuli'nin şu sözlerini hatırlamakta da her zaman yarar var:

Mey biter saki kalır.

Her renk solar haki kalır: /

İlim insanın cehlini alsa da,

hamurunda varsa eşeklik;

baki kalır. •

tekinozertembd@gmail.com

[1] Bertrand Arthur William Russell (1872 - 1970), Britanyalı filozof, matematikçi, tarihçi ve toplum eleştirmeni.

Köy Enstitüleri Hakkında Söylenmiş Sözler

"Dünyanın hiçbir yerinde böylesine yararlı ve anlamlı eğitim kurumları görmedim."

Georges Duhamel

"Köy Enstitüleri deneyimi, bize şunu da öğretmiştir ki memlekette hükümetle halk arasındaki en verimli ilişki biçimi tatlı söz, eşitlik ve işbirliğidir..."

Ahmet Emin Yalman

"Bütün askeri ve siyasi hayatımdaki vazifelerin hiçbirini kaale almadan diyebilirim ki, öldüğüm zaman Türk milletine iki eser bırakmış olacağım.

Biri Köy Enstitüleri, öbürü çok partili hayattır."

İsmet İnönü

Kurtuluş Savaşından

Zeki Sarıhan

Mütarekede Öğretmen Maaşları

Tanzimat'tan beri, ülkenin modernleşmesi, halkın aydınlatılması konusunda bel bağlanan öğretmenlik, 1918 yenilgisinden sonra o güne kadar görülmeyen bir bunalımın içine düşmüştür.

Bunun nedeni iflas noktasına gelen maliyenin zaten yetersiz olan maaşları düzenli ödeyemeyişidir.

Özel okulları saymazsak, yüksek öğretim ve ortaöğretimde çalışan öğretmenler, öteki memurlarla birlikte genel bütçeden maaş alırken, ilkokul öğretmenleri ile öğretmen okulu öğretmenleri valiliklere bağlı özel idare saymanlıklarından maaş almaktadırlar. »

Devlet bütçesinin savaşta iyice sarsılmasından ötürü bu maaş rejimlerinin ikisi de tehlikeye girmiştir. Fakat genel bütçeden maaş alanlar, ilkokul öğretmenlerinin yanında neredeye imrenilecek durumdadır.

Savaş Bitti, Devlet Maaşları Ödeyemiyor

Savaştan çıkan Türkiye, bitkin bir haldedir. Savaş sırasında yapılan Alman yardımları da durmuştur. Devlet, maaşları ödemekte zorlanmakta, memurlar dört gözle maaşın ödeneceği günü beklemektedir. İl özel idarelerine bağlı özel muhasebeden maaş alan öğretmenlerin durumu, daha da kötüdür. Hadisat gazetesinin 10 Aralık 1918 tarihli sayısında Giresun öğretmenlerine altı aydan beri maaş verilemediği ve öğretmenlerin işe (yiyecek) yardımından da hiçbir biçimde yardım alamadıkları anlatılarak “Acınacak bir halde bulunan ilim ve maarif işçilerinin” tevhin (ucuzluk) ihtiyacı konusunda Maarif Nezaretinin dikkati çekilmektedir.

Saraya çok, öğretmene az!

Devletin artık maaşları ödeyemeyeceği söylentileri bile vardır. Neyse ki bu söylenti yalanlanmıştır. 1918 daireler bütçesine 1.286.699 lira olağanüstü bir ödenek de konuşmuştur. 1918 yılı mali yılı sonuna kadar (28 Şubat 1919) olağanüstü ödenek eskisi gibi ödenecektir. Bunda Maarif Nezaretine düşen pay 54.536 liradır. Bunun

yaklaşık yarısına yakını bir tutar (23.463 lira) Sultanlığa ayrılmıştır! Memurlar Ekim ayından başlayarak olağanüstü ödeneklerini almaya 2 Aralık'ta başlamışlardır.

1919 yılı Ocak ayının maaşlarının 30 Ocak'ta ödenmeye başlanacağı yazılmışsa da Beşiktaş İttihat ve Terakki Sultanisi öğretmenlerinin Ekim ayı sonundan beri maaş alamadıkları ve büyük bir sefalet içinde buldukları Vakit gazetesine haber verilmiştir.

Gaz dağıtımı nasıl yapılmış?

Bu sıralarda öğretmenlere gaz verilmediği ile bir şikâyet ortaya

Mesuliyet gazetesinin 5 Eylül 1919 tarihli 10. Sayısında karikatür:

Muallimler Arasında: “Azizim maaşlardan haber var mı?”

“Var... Muhasebeci bey söyledi.

Maaş senenin on üçüncü ayının beşinci haftasının onuncu günü saat altıdan sonra ödenecek.”

çıkıştır. Gazete haberlerine göre Harbiye Nezareti, memurlara dağıtılmak üzere merkez dairelerine gaz vermiş, Maarif Nezareti kendi hesabına aldığı gazları, birer teneke olmak üzere yalnız merkez memurlarına dağıtmıştır. Bütün memurları bu açık haklarından yoksun bırakmıştır. Gazete “Hayatlarını vatan evlatlarının tahsil ve terbiyesine adayan, geceleri ders hazırlamakla uğraşan öğretmenlerin gaz dağıtımından ayrı tutulmalarına sebep ve hikmet nedir anlayışlamıyor. Her halde bu haksız hareket düzeltilmelidir” diye yazmaktadır.

Söz, 1500 kilo petrolden kendilerine verilmeyen öğretmenlerin Maarif Nezaretine giderek kendileri için petrol istediğini fakat olumlu bir cevap alamadıklarını, Rıza Tefvik Bey’in nezareti döneminde bu gibi işlerin olmaması gerektiğini yazmıştır.

Başka bir habere göre Maarif Nezareti, öğretmenlere gaz verilmesi için Harbiye Nezaretine başvurmuştur. Maarif Müsteşarı’nın telefonla verdiği bilgiye göre, Harbiye Nezaretinden alınan petrol yalnız memurlara yetmiş, öğretmenler için ise istekte bulunulmamıştır.

Harbiye Nezaretinin yeni gaz isteğini karşılayamayacağı anlaşılmıştır.

Şeker ve patates dağıtımı

28 Şubat tarihli bir habere göre ise mart ayı maaşlarından kesilmek üzere bütün memurlara şeker ve patates dağıtılacaktır. İaşe Genel Müdürlüğü, memurlara çürük patates dağıtıldığını saptayarak çürük patateslerin bir kurul tarafından ayıklanarak denize dökülmesine, memurlara iyi patates verilmesine karar vermiştir.

İaşe Müdürlüğünden alınan bilgiye göre memurlara verilmekte olan şeker, bakla ve patlıcandan oluşan erzakın ancak iki ay daha verilmesine devam edilebilecektir.

Buğday Zammı

Mali yılbaşının başladığı 1 Mart 1919’dan itibaren memurlara verilmekte olan erzak yerine, bunun bedelinin verilmesi kararlaştırılmıştır. Bu karar bütün illerin dairelerine bildirilmiştir. İaşe Müdürlüğünden alınan

bilgiye göre memurlara verilmekte olan şeker, bakla ve patlıcandan oluşan erzakın ancak iki ay daha verilmesine devam edilebilecektir. Buğday zammı olarak verilecek zam konusunda yanlış yayınları düzeltme gereği duyan Söz gazetesi, buğday fiyatlarına bağlı olarak bu zammın bazı aylar yüzde 25 derecesinde kalmasının, bazı aylar yüzde yüz veya yüz elliye tadar çıkmasının muhtemel olduğunu Tercümanı Hakikat gazetesinden aktarmaktadır.

Mart ayı başlarında hükümetçe kabul edilen buğday zammı

açıklanmıştır. Bununla ilgili haberlerden memurların eline geçecek net maaşı da öğrenmiş bulunuyoruz. Buna göre İstanbul'da buğday 35 kuruş kabul edilecektir. 500 kuruş maaş alan bir memura 30 kilo buğday bedeli ödeneceğinden bu memurların eline ayda 1.550 kuruş (15.5 Lira) geçecektir. 1900 kuruş maaşlı bir memur 50 kilo buğday bedeli alacak, böylece zamla birlikte eline 3.950 kuruş geçecektir. 1000 kuruş maaş alan bir memurun maaşına, önce iki misli zam yapılacaktır, ikinci olarak şahsı için 1.000 kuruş, üçüncü olarak varsa karısı için 500, dördüncü olarak üç çocuğu varsa 700 kuruş zam daha olacaktır. Bu memurların eline 5.250 kuruş geçecektir. Tevfik Paşa Hükümetinin bu kararını 4 Mart 1919'da ilk hükümetini kuran Damat Ferit Paşa Hükümeti de kabul etmiş, yalnız zam miktarlarında bazı değişiklikler yapmıştır. Buna göre her 100 kuruş maaş için 2 kilo buğday bedeli zam, 500 kuruş maaş için 10 kilo, 1000 kuruş maaşlar için 300 kilo buğday bedeli verilecektir. Diğer zamlar kaldırılmıştır. Gazeteler hangi maaş derecesinde kimlerin ne alacağını çizelgeler halinde anlatmışlardır.

500 kuruşa kadar 30 kilo, 10.000 kuruştan yukarısı 250 kilo buğday bedeli olacaktır ki maaş kademeleri arasında büyük bir fark olduğu görülmektedir.

Hükümet üyelerinin ayrıcalığı!

Hükümet üyeleri için yeni bir

ayrıcalık olarak 300 kilo buğday bedeli verilecektir. Şubat ayında bir kilo buğday 26 kuruş olarak tespit edilmiştir. Onların yalnız buğday zammından alacakları 75 liradır.

Öğretmen atamalarında genellikle en alt basamak 600 kuruştur. Bu duruma göre onların alacağı 780 kuruşluk buğday zammıyla birlikte ellerine geçecek aylık maaşın 13 lira 80 kuruş olacağı anlaşılmaktadır. Yaklaşık 1200 kuruş maaş alan bir okul müdürü veya kıdemli öğretmenin eline ise zamla birlikte 25 lira para geçecek demektir.

Bu tarihlerde bazı malların hükümetçe tespit edilmiş fiyatları (okkası kuruş olarak) şöyledir:

Kır domatesi: 1.5-2, Yeşil domates: 1-2, Asma kabak (adet): 3-15, Dolmalık biber: 4-9, Ayşe Kadın fasulye: 10-12, Soğan: 2-3, Bursa pirinci: 50-82, Ankara pirinci: 45-46, Mercimek: 35-40, Zeytin: 40-55 Gaz yağı (tenekesi): 230-240, Anadolu peyniri: 85-100, İncir (sandıkta): 30-35

Bu tarihte İstanbul'daki 1 kilo ve kuruş hesabı üzerinden ekmek fiyatları, İaşe Müdürlüğüne göre şöyledir:

Birinci cins, birinci nevi ekmek: 24, Baston francala.25.5, Amerikan-Anadolu unlarının karışımı: 18.5 Makarna: 35.

Maaşın satın alma gücü

Buna göre 1.380 kuruş maaş olan bir öğretmen bu gelirle

ortalama 65 kuruştan 21 okka (27 kg) pirinç, ortalama 92 kuruştan 15 okka (19 kg) peynir, 24 kilo ekmek, 2500 kuruş maaşı olan kıdemli bir memur veya okul müdürü 38 okka (49 kg) pirinç, 27 okka (35 kg) peynir, 104 kilo ekmek satın alabilecektir.

Günümüz alım gücüyle karşılaştırıldığında bunun ne büyük bir sefalet olduğu kolayca anlaşılabilir.

Aynı yıllarda kıtlıktan yararlanan “harp zengini” karaborsacıların nasıl lüks içinde yaşadıkları, gelir dağılımında büyük bir adaletsizlik olduğu bilinen bir gerçektir.

19Mart 1919 tarihli gazeteler 12 maddelik kararnameye dayanarak genel bütçeden maaş alan mülkiye ve askeriye memurlarıyla Âyan üyeleri de içinde olmak üzere özel memuriyet veya rütbe maaşlarından başka, pahalılık zammı adı altında buğday fiyatlarının rayicine göre özel zam verileceğini yazmıştır. Buğday fiyatları mart, haziran, eylül, aralık aylarının ilk yarısında son bir aylık rayici itibarıyla belirlenecektir. Nitekim eylül, ekim, kasım ayları için buğday fiyatları 22 kuruş kabul edilmiştir. Kasım 1919’da buğday zammının 30 kuruş olması isteği Maliye Nezareti tarafından geri çevrilmiştir. Resmî daireler memurları ile vilayet memurları tarafından Dâhiliye Nezaretine dilekçeler gönderilmekte, İstanbul Vilayeti, maaşları az olan memurların sefalete düşüklerini anlatarak Dâhiliye Nezaretinin

Aynı yıllarda kıtlıktan yararlanan “harp zengini” karaborsacıların nasıl lüks içinde yaşadıkları, gelir dağılımında büyük bir adaletsizlik olduğu bilinen bir gerçektir.

dikkatini çekmektedir.

Padişah ödeneklerine yüzde doksan oranında, hanedan mensuplarının maaşlarının ise yüzde 35 oranında pahalılık zammı verilecektir. Buğdayın kilosunun üç kuruştan pahalı olmayan yerlerde pahalılık zammı verilmeyecektir. Pahalılık zammından kesinti yapılmayacaktır.

Mart sonlarında pahalılık zammı tertibinden buğdayın kilosu 26 kuruştan hesaplanarak zamlı mart maaşının birkaç gün içinde ödenmesine başlanacağı yazılmıştır.

Bütün bu çetrefil hesaplamalar, maaş bordrolarını düzenleyen saymanların bile altından kalkamayacağı bir özellik kazanmıştır. •

zekisarihan@gmail.com

Kaynak: Hadisat, Söz, Hukuku Beşer, Vakıt, İstiklal, İkdam, Zaman, Türk Dünyası gazetelerinden derlenmiştir.

İlk Dersimiz: Türkçe

Bu ay köşemizi dilimizde yer etmiş yabancı sözcüklerin karşılıklarına ayırdık. Bilginizi sınavın.

1 Obje (Fr.)
a-Deniz tuzu
b-Nesne
c-Gezegen
d-Silmetaş

2 Fatura (İta.)
a-Ölçüt
b-İyileştirme
c-Hesap pusulası
d-Denetim

3 Ofis (Fr.)
a-Büro
b-Kopça
c-Eğilim
d-Ayrıntı

4 Rantiye (Fr.)
a-Korkunç
b-Süzgeç
c-Yönelteç
d-Getirimci

5 Simetri (Fr.)
a-Arınık
b-Devingen
c-Bakışım
d-Kargaşa

6 Meridyen (Fr.)
a-Boylam
b-Gösterge
c-Kuşak, nesil
d-Dayatmak

7 Episot (Fr.)
a-Nefes, soluk
b-Mütecaviz
c-Doğaçlama
d-Dilim

8 Sinerji (Fr.)
a-Artı güç
b-Çok özel
c-Karşılaşma
d-Zamanlama

9 Banal (Fr.)
a-Şikayetçi
b-Sıradan
c-Bölüm
d-Beğenilen

10 Minimum (Fr.)
a-Baskı
b-Duyuru
c-Asgari
d-El aynası

11 Avans (Fr.)
a-Öznel
b-Mevsim
c-Gerçeklik
d-Öndelik

12 Şık (Fr.)
a-Zarif, güzel
b-Taklit
c-Cana yakın
d-Hileci

13 Fay (Fr.)
a-Yer kırığı
b-Kümelenece
c-Kırık çizgi
d-Edilgen

14 Kask (Fr.)
a-Kıştırtıcı
b-Onarım
c-Sağlam başlık
d-Kabul töreni

15 Kasa (İta.)
a-Anahtar
b-Çelik dolap
c-Dolu, tam
d-Sunum

Rus Dili ve Edebiyatı'nın
Yaşayan En Büyük Değerlerinden

Profesör Irwin Weil ile Kırk Yıllık Dost Oldum

“Okuyucunun biraz ısınması gerekir.

Rus romanı 1000. sayfadan sonra başlar.” Irwin Weil

19. yy'ın ikinci yarısında öyle bir yirmi yıllık zaman dilimi vardır ki; bugün dünya edebiyatının klasikleri arasında baş sırada yer alan - çok ünlü, çok okunan ve kuşaklar boyu okunmaya devam eden

ve edecek olan - beş roman; bu 20 yıl içinde yazılmıştır. “Karamazov Kardeşler”, “Suç ve Ceza”, “Anna Karenina”, “Savaş ve Barış”, “Babalar ve Oğulları” gibi dev eserler, 1860 -1880 yılları arasında, adeta

birbirleri ile yarışmasına, okuyucu ile buluştu.

İnsanı, insan yapan edebiyat sanatının bu en güzel örneklerine olan sevgim gün geçtikçe arttı. Okudukça, hayran kaldım. Kendimi yetiştirebilmek ve daha iyi anlayabilmek için, konunun uzmanları ile tanıştım, konferanslara katıldım. Öğrendikçe ne kadar az bildiğimi anladım. Satırların arasındaki ipuçlarını keşfettikçe, bu yazarlara olan gönül bağım arttı.

Görüştiğim uzman kişiler arasında çok önem verdiğim, bana büyük yakınlık gösteren, her soruma titizlikle ve sabırla yanıt veren, bana her zaman vakit ayırabilen kişi Prof. Irwin Weil'dir.

Prof. Irwin Weil bugün dünyada, Rus dili ve edebiyatı konusunda, yaşayan en değerli öğretim görevlilerinden birisidir. 91 yaşında, pırıl pırıl zekâsı ve bilgi birikimi ile seyahatlere çıkmakta, konferanslara katılmakta ve bizleri aydınlatmaya devam etmektedir.

Prof. Irwin Weil ile tanışmayı ve yüz yüze sohbet etmeyi çok uzun zamandır arzuluyordum. Sonunda, bu yılın şubat ve mart aylarında Amerika'ya yapacağım seyahati fırsat bilip, ikimize de uygun bir tarih olan Hilton Orrington Oteli'nin lobisinde buluşmak üzere randevulaştık.

Prof. Irwin Weil'a önce bu görüşme imkânını bana sağladığı için teşekkür ettim.

“Çok uzaklardan bir Türk'ün,

Dostoevsky ile ilgilenmesi beni çok etkiledi” dedi, ve devam etti:

“Dostoevsky insan ruhunun kaşifidir. Onun kadar insanı iyi tanıyan, insan psikolojisini derinine inceleyebilen ve eserin karakterini bize olduğu gibi, her yönü ile; içindeki melek ve şeytan ile beraber yaşatabilen, anlatabilen başka bir yazar yoktur. Bu yönü ile Dostoevsky emsalsiz bir yazardır.” dedi.

“Bana Irwin diye hitap et Demir, profesöre gerek yok” sözlerinden sonra sohbet adeta iki arkadaşı arasında Irwin ile Demir olarak gerçekleşti.

“Irwin, senin Rus Dili ve Edebiyatına olan merakın nasıl oluştu?”

“Dostoevsky yüzünden oldu” dedi ve devam etti:

“Şikago Üniversitesi'nde ilk haftalarındaydım. Şikago'nun en kötü Ocak aylarından biriydi. Kardan ortalık Sibirya gibiydi. Ve, kadere bak; benim elimde ders kitabım olarak Sibirya'ya sürgüne yollanmış genç bir yazarın, Karanmozov ailesi ve çocukları ile ilgili bir kitabı vardı. Daha evvel klasik roman okumuş olmama karşın, bu roman çok etkileyici ve duygusaldı. İfadeler çok güçlü ve farklıydı. Sürgünde zincire vurulmuş bu adamın adını ilk defa duyuyordum: Fyodor Mikhailovich Dostoevsky! Arkadaşlarıma ‘Bu kim?’ dedim. Bana, Rus bir yazar olduğunu eğer beğendiysen, sen hele bir ‘Suç ve Ceza’yı oku dediler... Üniversite kitaplığında Suç ve Ceza'yı buldum.

Bu kez Roskolnikov Sibirya'da hapisteydi. Bu saatler ve Dostoevsky okumam benim hayatımı değiştirdi. İçimden bir ses, bana bu yazarı mutlaka kendi dilinden okumam gerektiğini syllüyordu. Böyle bir eser, Dostoevsky; mutlak surette, arada tercüman olmaksızın, direk Rusça okunmalıydı. Rusça ğrenmeye o haftasonu karar verdim.

Dostoevsky 1917'den çok önce, devrimi adeta 'Suç ve Ceza' romanında yapmıştır derler. Roman'ın kahramanı, bazı çağdaşlarının toplumsal ahlâk değerlerinin üstündeki insanlar hakkındaki fikirlerini kapmış, daha iyi bir toplumu yaratmak için gereken herhangi bir suç işleme hakkına sahip olmayı ele

Dostoevsky 1917'den çok önce, devrimi adeta 'Suç ve Ceza' romanında yapmıştır derler.

almıştır. Bir nevi "ahlâk spermen"i gibi davranmak diyebilirsiniz. Kahramanımız cinayet işlediğinde, müthiş ızdırap çekiyor, bu Dostoevsky'ye insanoğlunun ruh derinliklerini incelemek için fırsat veriyor. Baş kahramanın etrafındaki olağanüstü ilginç tüm karakterler bu ana fikre

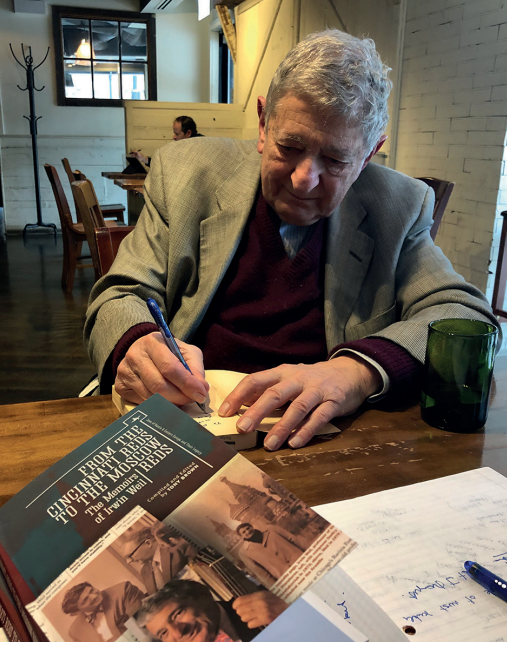
Tolstoy'un torunu Ilya Tolstoy ve Irwin Weil

hizmet ediyor. Gerçi, Dostoevsky romanın sonunda bu rasyonel kararın nasıl bir ruh sefaletine dönüştüğünü ve ibrenin bambaşka bir yöne, maneviyata evrildiğini çok güzel paylaşır."

Konu Suç ve Ceza'ya gelmişken daha evvel kendisine sormam gereken sorular listesinden hemen St. Petersburg yol haritaları konusuna değindim.

"Irwin, Dostoevsky romanlarında dikkatli okuyucu için, arka planda, çok katmanlı dşnlmş detaylar var. Prof. Schmid'te geçtiğimiz yıllarda böyle bir detayı bize "Suç ve Ceza" romanındaki gizli kalmış topografinin anlamında açıkladı. Ona göre, Roskolnikov'un St. Petersburg sokaklarında dolaştığı ve planladığı yolları mercek altına yatırmak lazım. Yaşlı tefeci kadını öldürmeye gitmek için planladığı yol (rasyonel bir karar) "Batı" yönünde. Yolun

üzerindeki önemli mekânlar, Rusya'nın Batılılaşma sürecini işaret eden Batı sanatının mimari eserleri. Cinayetten sonra panik içinde izlediği yol ise "Doğu" yönünde ve yolun üzerinde ise; Ortodoks Kiliseleri - manevi dünya sıralanmıştır! İnsan hayatına

Irwin Weil Demir Aytaç'a kitabını imzalarken

son veren bir adamın pişmanlık duygusu içerisinde yürüdüğü yol artık ruhani. Irwin, sence Dostoevsky, romanın kurgusunda bunu bilinçli mi yaptı? Bu denli detayı kurgulamış olabilir mi?"

“Öyle bir deha ve öyle inanılmaz detaycı bir zekâ ile karşı karşıyayız ki, pekâlâ romanın katmanlarında

bu kurguyu örmüş olabilir. Dostoevsky roman kurgusunu inşa ederken, arka plan ve detaylara çok önem verir. Okuyucu bu detaylar arasında kurabildiği bağlantılar arasında, eserin etkisi altına girer. Kadını öldürdüğü satırları düşün. O sahne, o kadar canlıdır ki; okuyucu ister istemez Dostoevsky gerçek yaşamında acaba cinayet işlemiş midir diye düşünmekten kendini alıkoyamaz. Bunu yaratabilen, yaşatabilen yazar, pek ala gidiş yolunu rasyonel mimari, dönüş yolunu manevi değerler ile bilinçli kurgulamış olabilir. Hiç şaşırmadım!”

91 yaşında, yaşama bu denli bağlı ve üretmeye devam ediyor olabilmenin sırrını Irwin Weil'in “hayata karşı tavrı” olarak yorumluyorum.

“Haftanın 6 günü sabahları 06:30 da spor yapıyorum. Sebep üniversitenin spor merkezinin Pazar günleri geç açılması. Erken yattığım için, sabahları çok erken kalkarım ve spor salonuna giderim. (Irwin kendisi araba kullanıyor, ancak plâkada yaş almış kişilere mahsus işareti var, özel yerlere park edebiliyor.) Salonda, bir saat çeşitli aletlerde belirli sayılı setlere uyarak kaslarımı çalıştırıyorum. Sonra eve dönüyorum. Duş aldıktan sonra kahvaltımı hazırlıyorum. Her sabah mutlaka bir adet muz yerim. Bunun kalp krizi riskini azalttığımı Harvard Sağlık Bülteni'nden biliyorum. Kardiyoloğuma sordum: ‘Madem ki seviyorsun, devam et’ dedi. Saat 10 gibi ofisime gidiyorum. Ara-

ba kullanmak, park etmek, ofise gitmek dönüŖte mutfak alışveriŖi yapmak bunlar hep benim için hareket etmek demek. Unutma hayat hareket demektir!.. Ofiste, yazılarımı yazıyorum, e-posta mesajlarına cevap veriyorum. Bu arada, 25 ve 26 Nisan tarihlerinde, Moskova’da olacağım. Ernest Hemingway’in doğumunun 120. Yılı dolayısı ile Rus Amerikan AraŖtırma Merkezi’nin konferansında konuşmacıyım. Moskova İstanbul’a yakın, seni bu konferansa davet etmek isterim. (Nisan ayında, Irwin ile Moskova’da buluŖtum ve söz konusu konferansa katıldım.) Öğleden sonra eve gelirim, kitap okurum, basit işlerle meŖgöl olurum, akŖamüstü bir şeyler yer, gece saat 21:00 civarı yatarım. Bana 2 öğün yemek artık yetiyor.”

Kendisini tebrik ediyorum ve ondan öğreneceğim çok şey olduğunu söylüyorum.

“Bildieğim yabancı dillerin tamamını, Lehçe hariç, iyi muhafaza ediyorum. Lehçe lisanına çözüm olarak, haftada bir bana yardıma gelen bayanın Polonyalı olması gibi pratik bir çözüm buldum. Belli bir yaŖtan sonra, insan pratik çözümlerde hüner sahibi oluyor!”

“Irwin, Harvard yıllarından başlamak üzere defalarca Rusya’ya gitmiŖsin. Toplumdaki deđiŖimi, insanları yakinen tanıdın. Rusya’ya kaç kere gittin? Hatırlıyor musun?”

“İlk defa 1960’da gittim. 12 yıl Rusça çalıŖmıŖ biri olarak, Moskova

sokaklarında ilk Rusça konuşmam çok heyecan vericiydi. Bugüne kadar, 100’den fazla Rusya seyahatim olmuŖtur. Çok değerli dostluklar edindim. Tolstoy’un yaŖamıŖ olduğu şehri ve mezarını ziyaretim beni çok etkilemiŖti. O yıllarda Gorky üzerine çalıŖıyordum. Harvard’ta Kornei Chukovsky’nin 20. yy baŖında yazdığı kitapları okumuŖtum. Chukovsky daha yüzyılın baŖında, adeta Gorky’nin yaŖayacađı dönemde olacakları görmüŖtü. Moskova Yazarlar Birliği’ni ziyaret ettiğimde;

“12 yıl Rusça çalıŖmıŖ biri olarak, Moskova sokaklarında ilk Rusça konuşmam çok heyecan vericiydi.”

‘Chukovsky kimdi?’ diye sordum. GeçmiŖten bahsetmemi yadırgadılar, ‘Git kendisi ile tanış’ dediler. Yıl 1960, Chukovsky asrın baŖında yazardı, herhalde torunu ile karıŖtırdılar diye düŖündüm. Ancak, benim okuduğum yazarın hayatta olduğunu öğrendiğimde çok sevindim ve hemen tanışmak istedim. Chukovsky, Gorky’nin yakın arkadaŖıydı. Bana ısınması zaman aldı, ancak öyle bir dostluk kuruldu ki 6 ay boyunca her hafta sonu evine davet edildim. Ben gerçek Rusya’yı ve insanlarını orada tanıdım. Ayrıca, Gorky ile ilgili

araştırmamda da bana çok faydalı olmuştur. Gorky ölürlen, Chukovsky yanındadır. Tarihe bu denli tanıklık etmiş bir dost benim için çok değerli olmuştur. Bugün bile, Chukovsky rüyalarımda görürüm.”

Irwin bana yanımda getirdiğim Gorky kitabını imzaladı, kendisine teşekkür ettim.

Irwin'ın geçen sene piyasaya çıkan ve çok beğendiğim son kitabı: “From The Cincinnati Reds To The Moscow Reds” (Cincinnati Kızıl'larından Moskova Kızıl'larına Uzanan Bir Serüven)'i sordum.

“Demir; kitabımda, 20 nci yüzyılın en önemli insanların portelerini çizmeye çalıştım. Yüzyılın en önemli bestekârlarından Şostakoviç; Korn Çukovsky, SSCB'nin en sevilen şahsiyetlerden biri; saygın edebiyat uzmanı ve çağdaş İbranicenin en önemli şairinin yeğeni olan Boris Balık ve daha nice benzersiz, büyüleyici karakterler, bestekârları, yazarları, şairleri anlattım. Bu halkın mizah gücünü, folklorunu, müzik çalmak ve şarkı söylemekteki üstün yeteneğini, eğitim mücadelesini anlattım. Kitap mizah ve hüznün heyecan ve entelektüel mücadele ile dolu. Yeni tercüme edildi, yakın zamanda Çin'de piyasaya çıkacak.

23 Kasım 1958 yılında, Pasternak Nobel Edebiyat ödülünü Doktor Jivago ile aldı. Stockholm'e

törene katılacağını bildirdi. Ancak parti yönetimi ve Kurushev, yurt dışına gidebileceğini, arzu ederse Londra'da yaşamakta olan kızkardeşinin yanında da kalabileceğini, gittiği takdirde; Rusya'ya tekrar dönemeyeceğini bildirdi. Pasternak, ödül törenine gitmedi. Chukovsky ile Pasternak çok yakın arkadaştlar.

Yarın ofisime geldiğinde sana fotoğraflarını gösteririm.”

Irwin ile bir daha buluşabileceğimize ve ofisini ziyaret edeceğime çok sevindim.

“Ofisimin duvarında benim için çok değerli olan iki fotoğraf göreceksin. Birisi

Pushkin Ödülü'nü al-

dığım gece, ikincisi ise, Tolstoy'un torunu ile tanıştığım günün fotoğrafı. Torun Tolstoy, sohbetimizden sonra beni iki yanağımdan öpmüştü. Demir, biliyor musun; ben bir ay yüzümü yıkamadım!”

“Unutamadığım başka bir anı da ünlü müzisyen Shostakovich'in 1973 yılında fahri doktora almaya Northwestern Üniversitesi'ne geliş ve benim üniversitem adına kendisine ev sahipliği yapmamdır...”

Irwin ile ertesi gün öğle yemeğinde buluştuk. Uzun uzun sohbet etme imkânı buldum. Daha sonra ofisine gittim. Dört saat süren sohbetimizi, kendisini yakından tanımış olmayı, yaşamımın en değerli anıları arasında saklayacağım. •

demiraytacbd@gmail.com

İnsanlar Yaşadıkça
Mehmet Ünver

Genç İlkokul Öğretmenleri

Günümüzde öğretmen olarak atanmak için yalnızca ilgili okulu bitirmek yetmiyor. Kamu Personeli Seçme sınavına girmek ve ardından uzunca bir süre atanma beklemek gerekiyor.

Bunun nedeni, talebin çok buna karşın açılacak kadronun az oluşuyla ilgili elbette. Televizyon haberlerinde göreve atandığı için sevinçten havalara uçanların yanı sıra atanmadığı için gözyaşlarına boğulan genç öğretmen adaylarını izlemek bana hep karışık duygular verir.

Altmış yıllarda köylerin ihtiyacını karşılamak için açılmış İlk Öğretmen Okulları vardı.

Aklıma bir zamanlar öğretmen atanmalarının çok farklı bir şekilde yapıldığı altmışlı yıllar gelir.

Çocukluğumu yaşadığım altmışlı yıllarda özellikle köylerdeki ilkököl öğretmeni ihtiyacını karşılamak için açılmış İlk Öğretmen Okulları vardı. Bu okulların amacı; ortaokulu bitiren gençleri üç sene süren bir eğitimin ardından hiç beklemeden Anadolu'nun dört bucağındaki köylerde ilk okul öğretmeni olarak görevlendirmektir. O gençlerden biri de ablamdı. 1968 yazında ilkököl öğretmenliği belgesiyle okulundan mezun olan ablam, stajını bitirir bitirmez uzak bir Anadolu köyüne atandı. O zamanlar on sekiz yaşını bitirmek üzereydi.

Elli bir sene önceki ülkemizin şartları günümüzden çok daha farklıydı. Büyük kentler dışındaki bölgeler, özellikle de köyler birer mahrumiyet bölgesiydi. Açık söylemek gerekirse, çoğu köyde elektrik ve şebeke suyu olmadığı için kent merkezlerinde yaşamaya alışmış olan gençler, taşranın kuş uçmaz kervan geçmez yerlerinde görev yapmak için pek de istekli değillerdi. O yıllarda köyler ve kentler arasındaki sosyal yaşam farkı açısından büyük bir uçurum olması bu isteksizliğin en büyük nedeniydi. Devlet bu konuda bir ayırım yapılmasına engel olmak için tüm İlk Öğretmen Okulu mezunlarına üç senelik bir Anadolu hizmeti zorunluluğunu koymuştu. Ablamın üç senelik zorunlu Anadolu hizmetini onunla birlikte yaşadığım için

anlatmaya değer bulduğum anılarımı sizlerle paylaşmak istiyorum. Burada yazacaklarım ablam gibi Anadolu'ya dağılan on binlerce genç öğretmenin o mahrumiyet döneminde ne tür zorluklar yaşadığını sizlere anlatabilir.

Ablam, 1968 yılı yazına kadar İstanbul dışına hiç çıkmamıştı. Henüz çok genç ve tecrübesiz olduğu için hakkında hiçbir bilgimiz olmayan uzak bir diyara gidip orada kendine bir yaşam kurması doğal olarak aile içinde tartışılmaya başlandı. Sonunda en azından ilk senesinde yanında olup atandığı köye hep birlikte gitmemiz kararı alındı. O zamanlar şimdiki gibi otoyollar yoktu. Çoğunlukla kasabaların içinden geçen yollarla bugün yakın olarak kabul edilen kentlere bile gitmek uzun saatler alırdı. Bazı uzak bölgelereyse haftanın yalnızca bazı günleri otobüs kalkardı İstanbul'dan. Yola çıktığımız günü çok net anımsıyorum. On bir yaşındaydım. O güne kadar İstanbul dışına hiç çıkmadığımız için yaşamımızın gelecek üç senesini geçireceğimiz köyü ve insanlarını merak ediyor öte yandan İstanbul'dan ve sevdiklerimizden uzun bir süre uzak kalacağımız için büyük bir üzüntü duyuyorduk. Bu buruk duygu hepimizin yüzüne vurmuş gözlerimiz saklayamadığımız yaşlarla dolmuştu. Ayrılış günü gelip çatana kadar bir macera olarak gördüğümüz bu zorunlu göçe başlarken gurbete gitmenin ne denli güç bir durum olduğunu da anlamıştık.

Yanımıza alabileceğimiz tüm eşyalarımızı da yüklediğimiz otobüs saatler sonra bizi uzak bir kasabada bıraktığında vakit gece yarısını geçmiş, el ayak çekilmişti. Tek tük yanan soluk sokak aydınlatmalarıysa içinde bulunduğumuz durumun karamsarlığını daha da artıran koyu gölgeler yaratıyordu. O saatten sonra ablamın atandığı köye gidecek bir vasıta arasad da in cin top

oynayan sokaklarda hiç kimseyle karşılaşmadığımız için bu çabamız karşılıksız kaldı. Sonunda şans eseri karşımıza çıkan bir gece bekçisinden bir at arabası kiralamamız gerektiğini öğrendik. Hiç kimseyi tanımadığımız bir kasabada ve gecenin o saati at arabasını nereden bulacaktık? Neyse ki bekçi böyle birini tanıyordu. Bizi bavullarımızla birlikte otobüsten indiğimiz yerde bırakıp arabacıyı evinden getirdi.

Hep birlikte at arabasına bindik ve beş kilometre uzakta olan köye doğru yola çıktık. Kasabanın son evinden sonra her yer karanlığa gömülmüştü. Arabacı köyde elektrik olmadığını söylediğinde neye uğradığımızı şaşırдық. Gaz lambasıyla

***Hep birlikte
at arabasına
bindik ve
beş kilometre
uzakta olan
köye doğru
yola çıktık.***

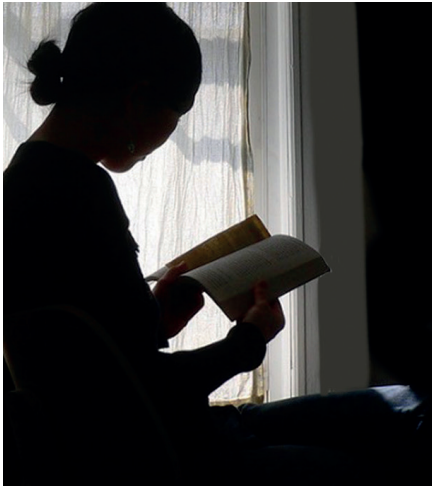
idare edecektik. Ayrıca evlerde su şebekesi de olmadığı için ihtiyacımızı köy çeşmesinden taşıyarak gidermekten başka çaremiz yoktu. Arabacımızın anlattıkları zaten buruk olan yüreğimizin iyice burulmasına yol açmıştı. En üzücü olansa, köyde yalnızca dört dershanelik küçük bir ilkokul'un bulunduğuydü. Eylül ayı ortalarında kardeşimle orta okula başlayacaktık. Bu durumda eğitimimizi nasıl sürdürebilirdik? Bölgenin eski bir yerlisi olan arabacı yalnızca at arabasının gidebildiği patika yol dışında köye başka bir ulaşımın olmadığını söylediğinde iyice umutsuzluğa kapıldık. Ona göre, kasaba orta okuluna yürüyerek gidip gelmemiz dışında bir seçene-

ğimiz yoktu. Tam üç sene boyunca haftanın altı günü, yağmur, sıcak, kar, kış demeden her gün toplam on kilometre yürüyeceğimiz anlamına geliyordu bu.

Köydeki ilk gecemizde muhtarın evinde kaldık. Ertesi gün önümüzdeki üç seneyi geçirecek kiralık bir ev aramaya başladık. Köyün en işlek yerindeki tek odalı ev dışında bir seçenek bulamayınca onu kiralamak zorunda kaldık. Beş kişilik bir aile olarak geceleri odanın tabanına yer yatakları sererek uyuyorduk. Sabah ezanında okula yürümek üzere evden çıktığımızda güneş henüz doğmamış olduğu için içimize ürküntüler dolardı. Gerek ortaokulda gerekse köy ilkokulunda ablam gibi ülkemizin çeşitli yerlerinden atanarak gelmiş çok sayıda genç öğretmen vardı. Hepsi de o genç yaşta yüklendikleri sorumlulukların gereğini yerine getirmeye

çalışıyor, çok az olanağı olan köy ve kasabalarda mesai saatleri dışında kalan zamanlarını geride bıraktıkları ailelerinin özlemleriyle geçiriyorlardı. Kasabalarda da fazla seçenek olmadığı için bazı bekâr öğretmenler bir araya gelerek bulabildikleri evleri ortaklaşa kiralamışlardı. Bu sayede en azından sevdiklerinden uzakta kalmanın verdiği yalnızlık duygusunu aşmaya çalışıyorlardı. Sinema dahil hiçbir sosyal etkinliğin olmadığı kasabalardaki tek şansları, meslektaşlarıyla bir araya gelebilecekleri birkaç masalık küçük memurlar lokaliydi.

Bizimki gibi köylerde yaşayan çok sayıda genç öğretmenin ve ailelerinin durumuyca kasabadakilerden çok daha zordu. Elektriğin olmayışı, karanlık bastıktan sonra insanın ruhunu daraltan bir ortamın içinde yaşamaya mahkûm kalışımız hayatımızı zorlaştırıyordu. Ablam ertesi gün vereceği derslere gaz lambası ışığında hazırlanmak zorundaydı. Radyo

Elektriğin olmayışı, insanın ruhunu daraltan bir ortamın içinde yaşamaya mahkûm kalışımız hayatımızı zorlaştırıyordu.

ve gazete olmadığı için oyalanacak hiçbir şey bulamıyor sıkıntı içinde erkenden yer yataklarımızı yapıp uyuyorduk. Şüphesiz ki aynı durum o sıralar ülkemizin tüm köylerinde görev yapan öğretmenler için de geçerliydi. Özellikle uzak köylerde yalnız başına yaşamak durumunda olan yeni mezun genç öğretmenlerin durumunun bizimkinden de zor olduğunun farkındaydık.

Ablamın öğretmen okulundan birlikte mezun olduğu bir kız arkadaşı bizim kasabanın uzak bir dağ köyüne atanmıştı. Kendisinden başka öğretmen olmadığı için ilkokulun bir odasını kendine ev olarak düzenlemiş yalnız başına orada yaşıyordu. O da yaşıtı genç öğretmenler gibi büyük fedakârlıklarla yürüttüğü görevinde zorluklarla karşılaşılıyor, içini dökerek bir dost aradığında hafta sonları kilometrelerce yürümeyi göze alarak bize

yatılı misafirliğe geliyordu.

Günümüzde şehirlerle köyler arasında yaşam kalitesi farkı kalmadı. Hatta köyler şehirlere kıyasla pek çok yönden daha da yaşanılabilir yerler oldu. Oysa bir zamanlar ellerinde tavullarıyla ülkelerine hizmet etmek için yollara düşen genç öğretmenler açısından mahrumiyet bölgeleriydi. Aradaki farkın kapanmasında o genç ve fedakâr köy öğretmenlerinin büyük emeği var elbette. Çocukluğumun üç senesi elektriği, suyu ve doğru düzgün bir yolu olmayan o köyde öğretmen olan ablamın yanında geçti. O günleri anımsadıkça ülkemizin bugünkü seviyesine gelmesinde payı olan genç ve idealist öğretmenleri minnetle anıyorum. Ülkemiz onlara çok şey borçludur. Sağolun varolun... •

mehmetunverbd@mail.com

ÇOBAN VE PROFESÖR

Emekli olan profesör artık stresten uzak bir yere yerleşmek ister ve sakin bir kasabaya yerleşir. Ancak bir sabah gürültüyle uyanır. Çıngırak sesleriyle koyunlarını otlatan çobanın buradan geçtiğini görür. Bu durum günlerce bu şekilde devam eder. Profesör çıngırak seslerinden artık çıldırmak üzeredir. Sonunda buna bir çare aramaya koyulur. Bir gün yine geçerken çobana; “Her sabah bu koyun sesleri ve doğal hava bana büyük bir keyif veriyor. Eğer her gün aynı saatte buradan geçersen kapının önüne senin için para bırakacağım.” der.

Çoban kabul eder ve sevinçle yoluna devam eder. Aradan birkaç gün geçer profesör durumunun artık iyi olmadığını söyler ve artık daha az para bırakacağım der. Bu durum çobanın hoşuna gitmez...

Birkaç gün daha geçtikten sonra profesörün hiç para koymadığını gören çoban sinirlenir “Ona inat bir daha bu yoldan geçmeyeceğim” der ve bir daha o yoldan hiç geçmez.

Gezdike Gördükçe
Özlen Şen Toker

Gökyüzüne
ıkan
teleferik:

Rausch

Ağustos ayının bulutlu bir gününde bindiğim teleferik, Rauschberg dağının tepesine doğru yükselirken kabinin camından aşağıya bakıyorum.

bergbahn

Sanki dev bir el, dağdan aşağıya süzlenen halatlarda küçük bir kibrit kutusu gibi duran kabini göğe doğru çekiyor. Vadideki istasyondan uzaklaştıkça önce ağaçların üzerine çıkıyoruz.

Sonrasında yükseldikçe manzaramız genişliyor; ağaçlara vadi ve dağlar ekleniyor. Dağdaki istasyona yaklaştığımızda Chiemsee Gölünü de görmeye başlıyor ve dik kayalık yamacın yanından %92'ya ulaşan bir eğimle yukarı devam ederek gökyüzüne çıkıyoruz. »

“Gökyüzü Tırmanıcısı” / Angerer der Jüngere

Almanya'nın Bavyera bölgesindeki Ruhpolding kentinde bulunan Rauschbergbahn, 1953 yılında açılmış, 2000 yılında modernize edilmiş, kabinleri 2009 yılında yenilenmiş. Saatte 32 km hızla ilerleyen kabinler, 6 dakikada vadideki

istasyondan 1650 metre yüksekliğindeki dağ istasyonuna varıyor. Bu yolculukta bize eşlik eden görevliye ek olarak 20 kişilik yolcu kapasitesi olan kabinin kapısı açılınca istasyonun terasına yürüyorum. Terasın önünde Bavyeralı sanatçı Angerer der Jüngere'nin “Gökyüzü Tırmanıcısı” adlı eseri sergileniyor. Bavyeralı dağcı Alexander Huber'i gösteren çelik heykele bu açıdan bakınca kolları ve bir ayağı havada olan Huber gerçekten de bulutlara tırmanıyor gibi görünüyor. Biri aşağı inerken diğeri yukarı çıkan teleferik kabinlerini izlerken yükseklik başımı döndürüyor ve çocukluktan beri dik yamaçlara başarıyla tırmanan Huber gibi dağcıların cesaretini takdir ediyorum.

Kabinde benimle birlikte yolculuk edenlerin bir kısmı en kısası 1 saat, en uzununu 1 gün süren farklı zorluktaki yürüyüş rotalarına devam ederken bir kısmı da Rauschberg Evi denilen ve Bavyera yemekleri, bira, çay ve kahve servis eden restorana giriyor. Terastan zirveye doğru

yürürken sağ tarafımda kalan arka arkaya sıralanmış Alp dağlarının manzarasına bakıyorum, uzaktaki dağların tepelerinde hâlâ biraz kar var. Patikanın etrafındaki çam ağaçlarının önünde pembe, beyaz, fuşya ve mor renkli birbirinden güzel yabani çiçekler açmış. Restorani geçip tepeye çıkan

patikadan devam edince Angerer der Jüngere'nin "Adem'in Eli" adlı eserine geliyorum. Yaklaşık 8 metre yüksekliğindeki bu çelik heykel doğaya özen göstermemiz gerektiğini hatırlatmak için yapılmış.

Dağlara bakan yamacın diğer tarafına geçtiğimde manzara değişiyor, bu kez vadiyi ve gölü görüyorum. Vadiyi kaplayan ağaçlar ve ekinlerin olduğu tarlalar, yeşil rengin farklı tonlarını taşıyan desenler oluşturuyor. Bulutlar gökyüzündeki beyaz köpüklü dalgalar gibi...

"Adem'in Eli" / Jüngere

Zaman zaman yamaç paraşütü ve delta kanatla uçuş yapılan ahşap platformun arkasından aşağıya bakınca vadi-deki evler neredeyse bir nokta kadar küçük görünüyor. Bulutlara bu kadar yakinken aslında dünyada ne kadar da küçük birer nokta olduğumuzu ve nerede olursak olalım gökyü-

zünün herkesi altında buluşturduğunu düşünüyorum. Yıldızları, güneşi ve ayı hepimize gösteren ve her gün değişik görünümlere bürünen gökyüzü hepimizin... Tıpkı Nazım Hikmet'in şu dizelerde yazdığı gibi:

Bir gün çok bunalırsan

Denizin dibinde

Yosunlara takılmış gibi

Soluksuz

Sakin unutma gökyüzüne bakmayı

Gökyüzü senindir.

Gökyüzü herkesindir. •

izlensentokerbd@gmail.com

Düşler ve Düşünceler
Yahya Aksoy

Eylemsizliğin Bedeli

Her alanda farkındalık yaratarak, bireyi ve toplumu bilgilendirmek-bilinçlendirmek için raporlar hazırlanıyor, kitaplar yazılıp filmler çevriliyor ve eylemler yapılıyor.

Dünyanın en büyük insanî yardım örgütleri olan Uluslararası Kızılay ve Kızıl Haç Dernekleri Federasyonu (IFRC), “Eylemsizliğin Bedeli” adlı raporuyla küresel çapta iklim krizine dikkatleri çekti.

Dünyada 108 milyon kişinin iklim değişikliğinden kaynaklanan sebeplerle yardıma gereksinimi olduğu, küresel çapta iklim krizine karşı “eylemsiz” kalınması halinde fırtına, kuraklık, seller ve diğer afetler sonucunda 2050 yılına kadar 200 milyon insanın yardıma muhtaç durumuna düşeceği ve bu soruna karşı yapılacak eylemlerle bu sayıların çok düşeceği raporda ifade edildi...

Geçtiğimiz günlerde 160 ülkede, 2 bin 600 kentte eylemler düzenlendi. Dünya çocukları “Başka Dünya Yok” / “Boş Sözler Yerine Somut Adımlar Görmek İstiyoruz” diyerek, iklim için ayağa kalktılar, pankartlar açarak eylem yaptılar. Tüm dünyada bu eylemlere katılanların sayısı 5 milyonu geçti.

Çocuklara destek veren yetişkinler, sanatçılar, yazarlar ve bilim adamlarının yanında yöneticiler ve siyasetçiler de çeşitli demeçlerle çocukları desteklediler. Bütün dünyanın sorunu olan iklim değişikliği önemli, öncelikli ve günceldir. Geleceğe ertelemek sorunları büyütür. Sorunlar karşı-

Geçtiğimiz günlerde 160 ülkede, 2 bin 600 kentte eylemler düzenlendi. Bu eylemlere katılanların sayısı 5 milyonu geçti.

sında eylemsizliği bedelini insanlık öder.

İsveçli iklim aktivisti Greta Thunberg, “Gelecek İçin Cumalar” sloganı ile, bu eylemin başlatılması fitilini ateşledi.

Yakında başlatılacak Birleşmiş Milletler Konferansı üzerinde bu çağrılarının ve eylemlerin büyük etkisi olacağı ifade ediliyor.

Dünya Çevre Günü (5 Haziran) nedeniyle, “Bir Papağanın Çevre ile İlgili Uyarıları” şiirini yazan, dal üzerinde bir papağan resmi yaparak şiirine ekleyen ve bu uyarılar üzerinde öğrencilerimizin, öğretmenlerimizin ve herkesin... düşünüp gereğini yapmaları yararlı olacaktır” diyen, İrfan ordumuzun anıt ismi Prof. Dr. Yahya Akyüz şöyle demektedir:

"Kulak ver dinle, bak ne söyler bize şu güzel ve bilge papağan?"

Papağan der ki: Doğayı sen bozdun, onu sömürdün, / Bununla da övündün, / Bununla da öğündün ey insan! / Dünya elden gidiyor gidiyor, farkında mısın? /

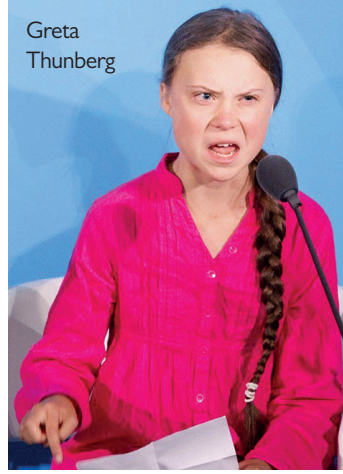
Prof. Dr. Yahya Akyüz

Yoksa sen derin uykularında mısın? / Doğada renk kalmadı,

göller çöl oldu, / Başını kaldırı da bak, bize neler neler oldu! / Çevreciler ağaç diker, önlem olur taşkına, / Bir ağaç da sen dik torunların aşkına, / Varsa eğer hâlâ bir kurtuluş yolu, / Durma koş, ara bul, uygula onu, / Felaketler kapımıza dayandı, inan, / Belki kurtuluruz, yeter ki sen uyan ve aklını kullan."

"Eylemsizliğin bedeli"ni, doğaya, çevreye, iklime duyarsızlığın sonuçlarını, bu şiirde görmekteyiz. Dün-bugün ve yarın bağlantısını anlatan halk sözü unutulmalıdır: “Ataları koruk üzüm yemiş, evlatlarının dişleri kamaşmış!” •

yahyaaksoybd@gmail.com

İsveçli iklim aktivisti Greta Thunberg, “Gelecek İçin Cumalar” sloganı ile, bu eylemin başlatılması fitilini ateşledi.

100 milyar
dolarlık
servetini
insanlık adına
 faydalı
 olmak için
 yöneten
 iş insanı

Satır Arasında
Ömer Dedeoğlu

Bill Gates ve Emeklilik

Sistem yüzünden hayatını maddiyat peşinde koşarak geçirmek zorunda olan günümüz insanının işi zor.

Bu yüzden hayat, içsel ve nesnelin arasındaki dengeden tamamiyle nesnele doğru kaymış durumda. Çoğumuz mutluluğu bütünüyle somut kavramlarda, zevklerde ve alışkanlıklarda arıyoruz. Genelde kendimizi maddi olarak hiçbir zaman rahat hissedemiyoruz, gelirimiz artıkça tüketim alışkanlıklarımız da artıyor, standartlarımız değişiyor. Eskilerin “alışmış kudurmuştan beterdir” sözünün vücut bulmuş hali oluyoruz.

Ne kadarlık bir servet yeterli?
Lüksün sınırı ne? Müsriplik nerede başlıyor? »

Günümüzde, servet sahibi olup da sade ve basit bir hayat yaşayabilmek bir erdem sayılmıyken genelde saflıkla veya aptallıkla eşdeğer tutuluyor.

Bill Gates'in vakfının odaklandığı sorunlar maddi imkânlar ile çözülebilecek kategoride ve sonuçları tüm insanlığın yararına.

İnsanın ister istemez maddi hayaller kurduğu oluyor. Hayat işte... "Maddi durumum daha iyi olsa neler yapardım?" veya "Büyük servet sahibi olsam bu hayatımı nasıl etkiler?" gibi. Genelde okuduğumuz bir kitap, bir makale veya bir haber veya izlediğimiz bir şey bu soruları aklımıza getirebiliyor. Yanlış anlamayın, bunları düşünmek insanı akli fikri maddiyatta olan birisi,

düşünmemek de servet düşmanı yapmaz. İyi, sarsılmaz bir ahlâk anlayışı ve paylaşmayı kendimize yol edinebilsek dünya üzerinde gelir eşitsizliği, kıtlık gibi maddi kaynak ile çözülebilecek sorunların kalma-yacağını, hedefin ise sağ-sol veya kapitalizm-komünizm değil, temiz

ahlâklı, vicdanlı ve şefkatli insanlar olması gerektiğini düşünenlerdenim.

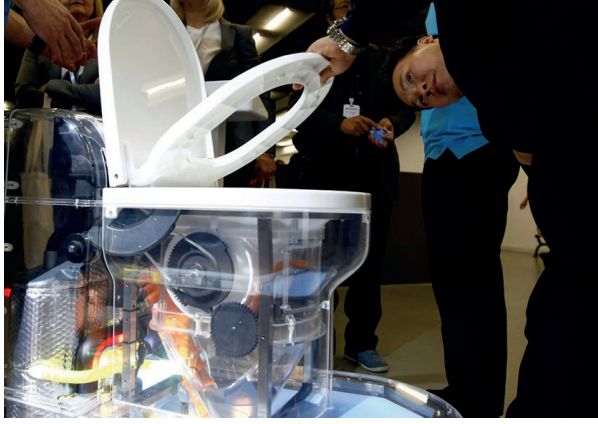
Hayal kurmak değil mi? Sınırı yok... 100 milyar dolarınız olsa neler yapardınız? Dünyanın bütün güzel şehirlerinde birer ev, araba, yazlık, yat, özel uçak, ticari yatırım yaptınız ve çocuklarınızın da geleceğini garanti altına alacak fonlar oluşturduunuz. Geriye kaldı 99.5 milyar dolar... Çalışmak zorunda değilsiniz çünkü sağlığını

yerindeyse, servetiniz sayesinde hepimiz için en kısıtlı emtiayı, yani zamanınızı istediğiniz gibi yönetme lüksüne sahiptiniz. Bu satın aldığımız zamanla ne yapacaksınız, nasıl değerlendireceksiniz? Güzel bir soru bence.

Microsoft'un kurucusu Bill Gates 100 milyar dolarlık bir servet yönetiyor. Daha doğrusu zamanını bu devasa birikimi insanlık adına

daha faydalı bir biçimde kullanmak için kafa patlatabileceği şekilde yönetiyor. 2008 yılında şirketinin yönetim kurulu başkanlığından emekli olduktan sonra enerjisinin çoğunu eşiyle birlikte kurdukları kendi isimlerini taşıyan vakıflarında harcıyor. Vakıf birçok sosyal sorumluluk projesi yürütüyor ve bu doğrultuda yılda bir sürü projeye toplam 5 milyar dolar yatırıyor. Vakfın esas olarak odaklandığı üç sorun var ki bunlar yazının başında bahsettiğimiz maddi imkânlar ile çözülebilecek sorunlar kategorisinde ve çözülmeleri tüm insanlığın faydasına.

Birincisi, dünya nüfusunun yarısı olan 4 milyar insanın yaşadığı az gelişmiş ve geri kalmış bölgeleri etkileyen, **evsel atık ve lağımın, içme veya kullanılan su kaynaklarına karışması sorunu**. Düzgün ve standart sıhhi tesisat olmayışı ciddi sağlık problemleri doğuruyor. Bu da en başta çocukların etkilendiği salgın hastalıklara yol açıyor. Bill Gates ve vakfı bu soruna farklı yaklaşarak, bölgelere temiz içme suyu sağlamaya veya tesisat döşemeye çalışmak yerine buralara uygun kanalizasyon ve tuvalet sistemleri geliştirmeyi hedefliyor. Bunun için her yıl düzenlenen bir tuvalet fuarı organizasyonu hayata geçirilmiş. Katılımcı üniversitelerin hedefi 400 dolar altında maliyetle, kanalizasyon-

Bill Gates vakfının geliştirdiği tuvalet atıkları yakıyor ve tuvaletin çalışması için gerekli enerjiyi de üretiyor.

yona hiç bir bağlantısı olmayan bir tuvalet icat etmek. Maliyetler yavaş yavaş hedefe yaklaşıyor, işin teknolojik bölümü çözülmüş ve bazı bölgelerde kullanılmaya başlanmış. Yani tuvaleti kullandığımız zaman atık yakılıyor ve tuvaletin çalışması için gerekli enerjiyi de üretiyor. Buna ek olarak Dakar'da ilk örneğini kurdukları kendi kendine yeten bir atık istasyonunda şehrin evsel atıklarının üçte birini içme suyuna dönüştürmeye başlamışlar.

İkinci sorun çocuk felci. Çiçek hastalığından sonra bu hastalığın da yeryüzünden silinmesi için verilen çabaya Gates Vakfı da katılıyor. Batı dünyasında çoktan ortadan kalkan hastalık fakir ülkelerde çocuklar için hâlâ büyük bir problem. Mücadele çok iyi giderken 2008 yılında Nijerya'da görülen vakalar bir anda üç katına çıkıyor. Bill bu konuya ayırdığı bütçeyi dört

misline çıkarıyor ama programın durumunu kendisi incelemek istiyor. Bu arada ülkedeki din adamları, aşılamanın batılı ülkelerin çocukları kısırlaştırmak için uyguladıkları bir yöntem olduğunu yaymaya başlıyor. Programı uygulayanlara Hitler veya Mengele demeye başlıyorlar. Bill Gates kendisi Nijerya'ya giderek din adamlarını ikna ediyor ve sorun ortadan kalkıyor. İzinler alınıyor.

Fakat yine de bazı bölgelerde başarı bir türlü elde edilemiyor. Bill Gates tekrar kendisi konuya eğiliyor

Bill Gates yoksul ülkelerde hâlâ büyük bir problem olan çocuk felci sorunu için aşılama programları düzenliyor.

ve aşılama ekiplerinin belli yerleri atladıklarını, bunun sebebinin de İngilizler zamanından kalma haritaların yetersizliği olduğunu keşfediyor. Bunu yapan bizim 100 milyar dolarlık azılı kapitalist... Hanımı boşayıp, yüzüne botoks yaptırıp, spor araba ile kendinden 40 yaş küçük metres peşinde koşmak yeri-

ne, Nijerya'nın çocuk felci aşılama programının neden verimli olmadığını ortaya çıkarıyor. Bunun üzerine yeni teknolojiler sayesinde bölgenin topografyasını kusursuz olarak yansıtan haritalar oluşturuluyor ve başarı oranı artmaya başlıyor.

Üçüncü sorun ise iklim değişikliği ve bunu önleyebilmek için gerekli olan enerji devrimi. Temiz veya yeşil enerji yerine, vakfın burada ezber bozarak odaklandığı konu nükleer enerji. Son 25 yılda nükleer enerjide gerçek bir yenilik olmamış. Kullanımda olan nükleer santrallerinden hiçbirisi bilgisayar tarafından tasarlanmış veya yapay zekâ tarafından modellenmiş yapılar değil. En modern santraller 1970'lerden kalma. Bilim insanlarından oluşan bir ekip kuruluyor ve insan hatasını en aza indirecek bir tasarım üzerinde çalışılmaya başlanıyor. En önemli atılım ise yakıt olarak zenginleştirilmiş uranyum yerine tükenmiş uranyum kullanılmasını sağlayan bir yol bulunması oluyor. Bu sayede gerekli yakıt mum gibi daha yavaş yanıyor ve 10 yılda bir yenileniyor. Ayrıca diğer reaktörlerden çıkan ve depolanmış uranyum atıkları yakıt olarak yeni reaktörde kullanılabilir.

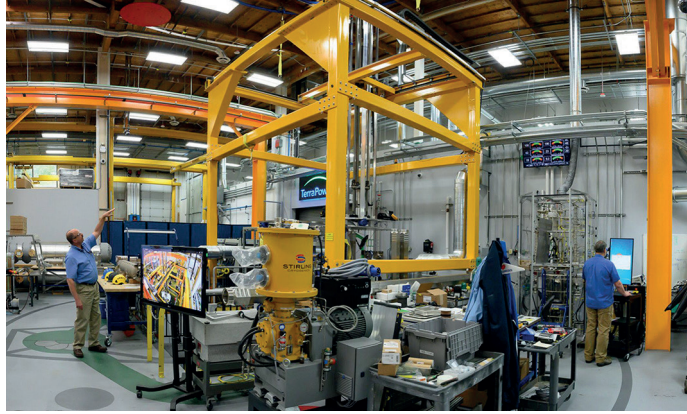
Çok güçlü bilgisayarların modelleme kapasiteleri ile reaktörün tasarımı 5 yıl boyunca test ediliyor eskilerine göre daha verimli, temiz ve güvenli olan "yürüyen dalga reaktörü" ortaya çıkıyor. Nasıl bir

aksilik olursa olsun reaktörün dışına asla radyoaktif madde salınımı olmuyor. Bu yenilik Çin hükümetine sunuluyor ve uzun pazarlıklar sonucu anlaşmaya varılıyor. Bill Gates vakfı Çin’de yeni nesil nükleer santrallerin inşaatına başlamak üzereyken Amerika’da göreve yeni başlayan Trump yönetimi ile Çin yönetimi

arasında başlayan ticaret savaşları yüzünden proje askıya alınıyor.

Netflix’de yayınlanan “Inside Bill’s Brain / *Bill’in Beyninin İçinde*” isimli belgesel, neredeyse 30 yıldır dünyanın en zenginleri listesinde hep ilk üçte olan Bill Gates’in emeklilik yıllarını mercek altına almış. Ailesine zaman ayırıyor, en yakın arkadaşı diğer bir azıllı kapitalist Warren Buffet (Onun serveti de 100 milyar dolar ve hemen hemen tamamını Bill ve Melinda Gates vakfına bağışlamış.) ile briç oynuyor ve çok sade bir hayat yaşıyor...

Bir dönemin kapitalizmin kötü çocuğu, acımasız iş adamı, tekelleşme davalarının muhatabı Bill Gates servetini işte böyle değerlendiriyor. En büyük korkusu sorulduğunda ise “Kafamın çalışmaması” cevabını veriyor. Hayatı; geleceği anlamaya çalışmak için okumak, karmaşık

Bill Gates vakfının eseri yeni nesil temiz ve güvenli reaktör modeli "TerraPower"

problemleri analiz etmek ve çözmek veya optimize etmek için kafa patlatmakla geçiyor. İyi bir lider ve ekip kurma konusunda da çok başarılı. Çok erken yaşta kendisini keşfetmiş. Ortaokulda ilk ortağı Paul Allen ile kamu kuruluşlarının işlerini kolaylaştıracak yazılımlar yazarak iş hayatına atılmış. Otuzlu yaşlarının ortasına kadar değil tatil hafta sonlarına bile inanmamış. En büyük ibadetin çalışmak olduğunu erkenden anlamış bu dahi şimdi bütün vakit, enerji ve servetini insanlığın faydasına harcıyor. Bizdeki “cihangir solcuları” ve “kapitalist Müslümanların” toplamından daha erdemli bir hayat yaşıyor.

Hepimiz Bill Gates’i örnek alabilirsek ve kazandıklarımızı topluma geri verebilme olgunluğunu aynı ciddiyet ve titizlikle gösterebilirsek, dünya kesinlikle daha iyi bir yer olur... •

omerdedeoglubd@gmail.com

Hazırlayan:
Ş. GÜLBİN GÜZEY

Bilginizi Denetleyin

1-Çobanların giydiği dikişsiz, kolsuz kıyafete ne denir?
a-Cepken b-Redingot
c-Kepenek d-Mat

2-Bitkisel yağ üretiminde kullanılan “Günebakan” olarak bilinen bitki hangisidir?
a-Ayçiçeği b-Zeytin
c-Mısır d-Fındık

3-Bir kimsenin ya da bir olayın karakteristik çizgilerini hicvetmek amacıyla abartılı bir şekilde yapılan resimlerin genel adı nedir?
a-Minyatür
b-Karikatür
c-Resim
d-Çizgi

4-“Gepetto” hangi masal kahramanının babasıdır?
a-Heidi b-Guliver
c-Peter Pan d-Pinokyo

5-Mısraların sonlarında ses benzerliği sağlayan kelimelere ne ad verilir?
a-Kafiye b-Nesir
c-Koşuk d-Nazım

6-Hafızanın kısmen veya tamamen kaybolmasına tıp dilinde ne denir?
a-Alveol
b-Alel
c-Aneljezik
d-Amnezi

7-Önceden belirlenen bir amaca ulaşmak için izlenen yola ne ad verilir?
a-Strateji
b-Taktik
c-Paradigma
d-Liderlik

8-Yapı işlerinde kullanılacak taşların çıkarıldığı yere ne ad verilir?
a-Yatak b-Taş Ocağı
c-Maden d-Arazi

9-Bir bölgede yetişen bitkilerin tümüne, bitki örtüsüne ne ad verilir?
a-Florür b-Florasın
c-Florya d-Flora

10-Aşağıdakilerden hangisi kabuklu hayvanlar sınıfına girer?
a-Yılan b-Köpek
c-Yengeç d-Kuş

11-“Muvazene” kelimesinin sözlük anlamı aşağıdakilerden hangisidir?
a-Abartma b-Denge
c-Tartışma d-Sözleşme

12-Taştan ve ağaçtan yapılmış büyük havana ne ad verilir?
a-Dibek
b-Küp
c-Tandır
d-Kovan

Sevgili Mete Hocam...

Uzun zaman oldu sesinizi duymayalı.

Telefon numaranız hala defterimde kayıtlı. Elim sıkça telefona gidiyor ama “Merhabalar Nuray’cığım” diyen sesinizi duyamamaktan korktuğum için arayamıyorum.

Bütün Dünya ailesine katılılı 19 yıl oldu. Ne çok şey öğrendim sizden bu sürede.

Dergide ilk yazmaya başladığım aylarda yazımın noktasına dokunulmasına kızıyordum, siz ise sonsuz bir sabır ve anlayışla “Elinde şeker, un , su olabilir ama nasıl yapacağını bilmiyorsan elindeki malzemelerle

helva yapamazsın. Yeteneği teknikle birleştirirsen tadından yenmez o helva.” diyordunuz. İlk yılın sonunda “Sevgili Nuray meslektaşım, artık yazılarının noktasına dokunulmamacak, bundan böyle benim meslektaşımısın.” dediğinizde sevinçten ağlamıştım. Aradan geçen yıllarla benim yalnızca hocam değil aynı

zamanda babam, ağabeyim, dostum, sırdaşım da oldunuz. Gecenin bir vakti gönderdiğim yazılarıma dönüş yapmanızı heyecanla bekliyordum her ay. Biliyordum ki Mete hocam gece üçte de olsa mutlaka iki satır yazacak ya da arayacak ve yazım üzerine konuşacak, ben de daha huzurlu uyuyacağım. Kendimi çıkmazda hissettiğim zor anlarımda, ülkenin gündemiyle ilgili konuşmak için aradığım ilk kişi oldunuz hep. Yıllar geçtikçe sadece yazılarım değişmedi, ben de büyüdüm, olgunlaştım ve bir gün sizi arayarak “Mete hocam, ben sizden yıllar sonra özür dilemek istiyorum.” dediğimde “Hayrola Nuray, ne özürü?” diye sormuştunuz. Ben de “Hocam, ben dergimizde yazmaya başladığım ilk yıl sizinle yazılarıma karıştığınız için sürekli sizinle tartıştığım için çok özür dilerim, o günleri düşününce utanıyorum. Lütfen acemiliğime yorun o davranışlarımı. Bugün sizden ne denli övgüler alsam da öğrenmeye susamış bir öğrenci gibi okuyor, araştırıyor ve “Ben artık oldum” demiyorum ve asla da demeyeceğim. Yazma konusunda heyecanım ve öğrenciliğim asla bitmeyecek.”

Sizden ne denli övgüler alsam da bugün öğrenmeye susamış bir öğrenci gibi okuyor, araştırıyor ve “Ben artık oldum” demiyorum ve asla da demeyeceğim.

diye yanıtlamıştım.

Siz her zamanki hoşgörünüzle “Sevgili Nuray, ben de hâlâ heyecanlı bir öğrenciyim, hepimiz o günlerden geçtik, özür dileyecek bir şey yok, bugünkü olgunluğa gelmen için o dönemleri yaşamam gerekiyordu.” demiştiniz.

Gidişiniz o kadar ani oldu ki, yokluğunuzu kabullenmek de o denli zordu. Sanki alelacele uzun

bir yolculuğa çıktınız ve bir “Hoşşakal” bile diyemediniz sevdiğinizinize. Fiziksel olarak sizi göremesek, sesinizi duyamasak da sanki her konuşma isteği duyduğumda sesiniz doğru yanıtı fısıldıyor kulağıma. Burarda ne var ne yok anlatmama gerek yok sevgili hocam, çünkü siz hem çok uzaklarda hem de hiç olmadığı kadar yakınımdasınız

ve hala hocam, ağabeyim, dostum olarak yaşam rehberliği yapıyorsunuz bana.

İyi ki yollarımız keşişti, iyi ki sizi tanıdım. Eşsiz enerjinizle hayatına dokunduğunuz insanların yüreğinde hep yaşayacaksınız Mete Akyol hocam, sonsuz saygı ve özlemlerle... •

nuraybartoschekbd@gmail.com

Kültür Dünyamız

Yaşar Öztürk

Cyrano de Bergerac

400 Yaşında

400 yıl önce 1609'da doğan 36 yaşında ölen Cyrano de Bergerac 1897'de oyun kahramanı olarak yeniden doğdu ve ölümsüz oldu.

Yazar Cyrano'nun babası "Bergerac" soyluluk unvanını satın aldığı şatodan edinen Paris Parlamentosu avukatıydı. Şato elden çıktı ama aile bu soyadını kullanmayı sürdürdü. 22 yaşında can dostu Henri Lebret'le özgürlükçü, bohem bir hayat peşinde "Muhafız Alayı" silahşoru olan Cyrano, önce tüfekle, sonra da kılıçla ağır yaralandı. Savaş alanından, edebiyat ve felsefe cephesine geçti.

Cyrano de
Bergerac

“Ay Devletleri ve İmparatorlukları” ardından “Güneş Devletleri ve İmparatorlukları” kitapların Kaza mı, saldırı mı olduğu çözülemeyen bir olaydan sonra kuzeninin evinde on dört ay ölümle düello yaptı. Lebret ve kendini çok seven yakınlarının kuşatmasını yaran ölüme hayatının baharında yenildi.

6 yıl geçti. Lebret, birlikte kılıç kuşandığı arkadaşının kaleminden çıkan ilk demeti; bir başka dostu fizikçi Jacques Rohault da 1662’de ikinci demeti “hafifçe edeplendirerek” yayımladı.

Uslu,
utangaç, kimseye
karışmayan Rostand
okumaya
düşkündü.

Anısına bir kültür merkezi yapılan Cyrano unutuldu.

Hemşehrisi Edmond Rostand, uzun yıllar “sivri kılıçlı, sivri burunlu ve sivri dilli” efsanevi

karakteri yazana dek Cyrano’nun adını anmadı.

Defalarca filme alınan Cyrano’nun gerçek kimliği yeni yüzünün gerisinde kaldığı gibi, Rostand da gölgede kaldı.

Uslu, utangaç, kimseye karışmayan Rostand okumaya düşkündü. Okul dışında tek eğlencesi, evde dekorlarını boyadığı, elbiselerini diktiği kuklalarıyla kurduğu kukla sahnesinde uydurduğu piyesleri oynatmaktı.

Okulda şiir çevirmeyi denedi. Öğretmeni büyüleyici biçimde dans eden sözcüklerden kendini alamadı. Şair babanın şair oğlu, okulun şairi oldu.

Akademi’nin “Zola”

konulu ödüllü yarışmasını kazanınca edebiyat sanat sevdasından dönemedi.

Hukuk eğitimindeyken ilk şiir dergisini çıkardı. Yeni bir yol ayrımındaydı. Bütün gücüyle tiyatroya sarıldı. Birer perdelik şiirsel oyun denemeleri ardından iki genç sevgiliyi işlediği yapıtı, dünyanın en eski ulusal tiyatrosu Comedie-Française’de sahnelendi. Baş oyuncu Sarah Bernhardt’tı. Yönetmen Coquelin, “Ben de bir piyes isterim” dediğinde tiyatro ve sinema tarihin başyapıtlarından biri doğdu. Yaz tatilinde, sevgilisinin gönlünü bir türlü çelemeyen beceriksiz bir dostuna, zarafet düşkünün bir genç kızın gözüne nasıl girebileceğinin

Edmond Rostand

yollarını öğretmek zorunda kaldı. Kekeleyerek “seni seviyorum!” demekten başka bir şey yapamayan aşık adam, Rostand’ın öğrettiği sözler ve göz alıcı tümcelerle kuşanıp sonunda, genç kızın kalbini kazandı ve onunla evlendi. Cyrano adı yeniden doğuyordu. Paris 27 Aralık 1897’de tarihi bir gün yaşadı. İlk kez sahnelenen oyun

Gerard Depardieu Cyrano rolünde

gece yarısından sonra bitti. Ancak izleyicilerin heyecanı, coşkusu gün ışığına kadar sürdü. Bu Rostand’ın ilk, gerçek zaferi; tiyatro ve edebiyatta ise yeni bir dönemin “Rostand Öğretisi”nin başlangıcıydı.

Cyrano, Rostand’a, Rostand da yeni kuşaklara esin kaynağı oldu. Yeni-Romantizmin en büyük temsilcisi olan Rostand çok usta bir yazardı; çok daha güzel oyunlar yazdı ama hiç biri de kendisi de Cyrano’nun önüne geçemedi.

2 Aralık 1918’de öldüğünde Cyrano yapıtı tiyatronun sahne bulduğu her ülkede gözde oyundu. Sonra sinemanın kanatlarıyla etkilemediği sanatsever kalmadı.

O günden bugüne “Cyrano de Bergerac” adı geçtiğinde tiyatro ve sinemada sahnelenen, dünyada Gerard Depardieu, ülkemizde de Mücap Ofluoğlu ile özdeşleşen, sivri burnu, kılıcı ve dili ile tanınsa

da, gerçekte Cyrano de Bergerac filozof kişiliğiyle, dünyanın öncü bilim kurgu, ütopya yazarlarındandı.

Hasan Ali Yücel’in bizzat Hyakından ilgilendiği Cyrano de Bergerac oyununun Türkçe çevirisi büyük bir yazınsal olaydı. “Sabri Esad Sivayuşgil’in Edmond Rostand’dan çevirdiği Cyrano de Bergerac bir şiir anıtidır” diyen Sallah Birsal: “Paris’te Comedie-Française’de Cyrano’yu seyrederken her Fransızca dizinin ardından Sivayuşgil’in çevirisini anımsardım. Sabri Esad’ın Türkçedeki karşılıkları bir bir beynime vurdu.”

Yaşar Nabi Nayır komşusu ve “Yedi Meşaleciler”den arkadaşı olan Sivayuşgil’i şöyle anlatıyor:

“(…) Hakikî ve büyük dediğim zaman, bir telif kadar yaratıcı

kabiliyetle, Cyrano'yu aslı kadar mükemmel ve kusursuz tercüme eden Sabri Esad Siyavuşgil'i kastediyorum. Sabri Esad'ın bu başarısı o kadar önemlidir ki XIX. asır sonu Fransa'sının en ulusal, hamasi ve mahallî eserini; Türkçeye o kadar itinalı ve bilgili çevirmiştir ki; artık biz bu tercümeyle bizim edebiyatımıza mal olmuş nazarı ile bakabilir ve hiç çekinmeden, Edmond Rostand ve Sabri Esad'ın müşterek telifleri "Cyrano

Sabri Esad Siyavuşgil

Yaşar Nabi Nayır: **Siyavuşgil Cyrano'yu Türkçeye o kadar itinalı ve bilgili çevirmiştir ki; artık biz bu tercümeyle bizim edebiyatımıza mâl olmuş nazarı ile bakabiliriz...**

de Bergerac" diyebiliriz(...) Öyle zor tercümelemler vardır ki, bunları başarabilmek, yüzlerce vasat telif bedeldir. İşte Cyrano da bunlardan biridir. Cyrano de Bergerac'ın mevzuunu incelemek için bir makalenin hacmi müsait değildir. Esasen maksadım da asıl eserin değil, ancak tercümesinin tahlilidir."

Cyrano, Sabri Esad'dan çok önce oyun olarak Türkiye'ye geldi.

Dış Basın Müdürlüğü Avrupa'dan gelen toplulukların oyunlarını sansür ediyordu. Ünlü oyuna Cyrano'nun uzun burnu dolayısıyla yasak konuldu. Kral Lear, Hamlet, Macbeth gibi oyunları kralların tahttan düşürülmeleri ya da öldürülmelerini işlediği için sansürden geçirmeyenler bir Fransız operetine şarkılarında yer alan la liberte (özgürlük) sözcüğünü la gaile (neşe)ye dönüştürerek izin verdi.

"Amelie'ye İyi Bak"ın son perdesini üç kez oynattıran Abdülhamit aynı topluluğun sahneleyeceği oyunda Cyrano'nun kocaman burnu olduğunu öğrenince kendi burnuna çağrışım yapar diye oyunu yasakladı.

Cyrano felsefeyi de etkiledi. "Entelektüel açıdan bir özgürlükçü,

eski dünya kavrayışını yıkmakta olan kalabalığa karışmış bir polemikçiydi."

William Plank "Cyrano Dönüşümü" kavramını sundu: "Cyrano de Bergerac, insanın madde boyutunda ebediyet kavramını kafasında canlandıramadığı için ebedi bir Tanrı kavramını icat ettiğini belirtmiştir, sanki ebediyet kavramı bunda diğerinden olduğundan daha

kolay kabul edilebilirmiş gibi... Bu küçük numaraya “Cyrano Dönüşümü” adını vermişim.”

Psikanalizin de konusu oldu. “Cyrano de Bergerac oyununu özgeci bir vazgeçişin en güzel ve ayrıntılı bir örneği” sayan Freud’un kızı ve çırağı Anna’ya göre:

“Oyunun kahramanı akıllı ve yiğitliğiyle ün kazanmış ama çok çirkin olan

burnu yüzünden kadınların sevgisinden yoksun kalmış bir on yedinci yüzyıl Fransız soylusu, şair ve muhafız alayı subayı olan tarihi bir kişiliktir. Güzel kuzeni Roxane’ya âşık olur, fakat çirkinliğinin bilinciyle her türlü karşılık

beklentisinden derhal vazgeçer. Kılıç kullanmadaki yıldırıcı becerisiyle tüm rakiplerinin önüne geçeceği yerde, sevgisini, isteklerini, daha yakışıklı bir erkeğe bırakır. Bu feragatten sonra tüm gücünü, yürekliliğini ve zekâsını kendinden daha şanslı olan bu adama sunar, isteklerine ulaşabilmesi için ona elinden gelen her türlü yardımı yapar. Geceleyin iki erkeğin de sevdikleri kadının balkonu altında olduğu bir sahnede oyun doruk noktasına ulaşır. Rakibine Roxane’ın sevgisini

kazandıracak sözcükleri fısıldayan Cyrano, daha sonra karanlıkta onun yerine geçer, ateşli konuşmasının coşkusu içinde kur yapmanın kendisi olmadığını unutturur ve ancak son anda, dilekleri kabul edilen yakışıklı Christian kucaklaşmak için balkona tırmanırken özverili tutumuna geri dönebilir. Rakibinin dostluğunu giderek daha çok benimser, savaşta kendi yaşamı yerine onun yaşamını

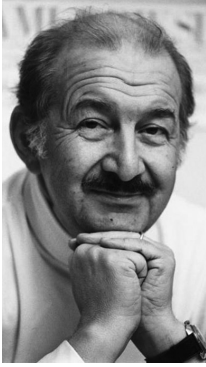

Bir Cyrano de Bergerac oyununda Jennifer Garner ve Kevin Kline

kurtarmaya çalışır. Ölüm Christian’ı, vekilini elinden aldığı anda, kendine yasak saydığından Roxane’ya kur yapmaktan da vazgeçer.

Yazarın, Cyrano’nun sevişmesiyle şair olarak yazgısı arasında kurduğu koşutluk, Cyrano’nun özgeçiliğinde anlatılmak istenenin yalnızca ilginç bir sevişme serüveni olmadığını imliyor. Christian nasıl Cyrano’nun şiir ve mektuplarıyla Roxane’ın sevgisini elde ediyorsa, Corneille, Moliere ve Swift gibi şairler de yazarın bilinmeyen

yapıtlarından aldıkları sahneleri olduğu gibi kullanarak ünlerine ün katarlar. Oyundaki Cyrano bu yazgıyı benimsemiştir. Sözlerini kendisinden daha yakışıklı olan Christian'a verdiği gibi, kendisinden daha büyük bir dâhi olan Molierre'e de verir. Kendisinden saptadığı, kendisini küçük görmesine yol açan

Haldun Taner:
“Cyrano de Bergerac’ı yer yer aslından da güçlü veren bir çeviri mucizesi Türk seyircisini şehir tiyatrolarına koşturmaktadır.”

Bergerac’ı yer yer aslından da güçlü veren bir çeviri mucizesi Türk seyircisini şehir tiyatrolarına koşturmaktadır. Sabri Esat Siyavuşgil’in nefis Türkçesi Roxane’in ses borularından geçerken ılık ve mahmur, handisiyle ıtır kokulu bir dişilik kazanmaktadır. (...) Onu o sahnede gördüğünüz zaman da hep kalsa, hiç çıkmasa, hep öyle dursa dersiniz.

bir kusur, kendisinden daha iyi bir konumda olanları isteklerini, düşlelerini gerçekleştirmeye daha uygun nesnelere yol açmaktadır.”

“Oyunla özdeşleşmenin ve Türkçeye tasarrufun bir şaheseri olarak sahne tarihine geçti” dediği oyunu izleyen Haldun Taner: “Cyrano de

Bir kadın bundan güzel olamaz!”

Roxane’in yeniden bedenlendiği “Bir kadın ancak bu kadar güzel olabilirdi” dediği de Cahide Sonku’ydu.

“Ana dili gibi Fransızca bilen Cemil Meriç’i öğrencisi önce lokantaya ardından Şehir Tiyatrosu’na davet etti. Koyu kadife perdeli, ahşap, sarı yaldızlı salonunun dibinde bir yerlere oturdular. Görme yetisini okuma uğruna yitiren

Cemil Meriç kâlp gözüyle izlediği oyun oynandı, bitti. Işıklar yandığında koca salon boşalmaya başladı. İzleyiciler, arka sıralardan kalkan kara gözlüklü bir adamın, yanındaki

Cemil Meriç

küçük bir çocuğun koluna girerken, hıçkırıklarını zor bastırıldığını, yanaklarından süzülen yaşları kimselere göstermeden gözlüğünün altından silmek istediğini hayretle gördü. Cyrano ile Cemil Meriç’i birbirine bu kadar yakınlaştıran şeyin ne olduğunu o gece de, ondan sonra da pek az insan anlayabilecekti.” •

yasarozturkdb@gmail.com

Tiyatro uygarlığı bütün yurt sathına ulaştıran çok etkin bir sanat dalı.

Haldun Taner

Anka
Berk Yüksel

**Açgözlülük,
Aşırı Hırs, Tamah,
İki Yüzlülük,
İşgüzarlık,
Yarışma Hastalığı,
Riya, Kıskançlık
ve Patavatsızlık**

*“Ne kadar yersen ye, ne kadar alırsan al
içindeki o derin boşluğu asla ama asla dolduramazsın...”*

Yazının başlığında yer alan tüm bu olumsuz özellikler insanı insandan çıkarıp insan görünümünde bir hilkat garibesi haline getirmektedir. Küçük kazanımları bile ihtirasla edinme eğilimi olan açgözlülük yaşarken kendini öldür-

mek demektir. Yarışma ise yakınları ile aile ile çevre ile esas olarak maddi yönden delice rekabet etmek, kopya yaşamlar peşinde koşmak ve hayatı ıskalamaktır. “Benim neyim eksik, ben de...” söylemi yarışmacı için hayatının mottosudur. Entelek-

tüel rekabet yüzeysel insanımsının tercihi değildir. Tüm bu sıfatlara haiz insan surettilerin yaşamları çoğu zaman ellerinde bir hiç kalarak ve çok daha aza muhtaç olarak son nefeslerini vermeleri ile sonlanır.

Kronik açlıktan muzdarip doyumsuz tipler mala, mülke doymak bilmezler. “Sahip oldukların zamanla sana sahip olurlar.” söylemini idrak edemezler. Açgözlü, gözü doymaz, haris ve ikiyüzlüdürler. Başlıktaki tüm özellikler çok nadir olarak aynı bünyede yer işgal eder. Ancak tüm bu niteliklere haiz insanımsılar da maalesef oksijeni-mize ortak olmaktadırlar.

Hiç bir zaman elinde bulunanla yetinmemek, biraz daha fazla para kazanabilmek uğruna hayâsızca yaşamak, bu kitle için vazgeçilmezdir. İnsanın yapısındaki bitmek tükenmek bilmeyen daha fazlasına sahip olma isteğinin sonu yoktur ve bu yolda kaybolan, fasit daireler çizen insancık sayısı da hiç

de azımsanmayacak kadardır. Bu duyguların etkisinde kalanlar hiçbir zaman rahat edemezler, mutlu olmaz kendilerini içten içe yerler ve hem kendilerine hem de çevrelerine büyük zarar verirler.

Kafasız kafalar asla düşünce-ler hatta olaylarla ilgilenmezler, seviyeleri şahıslardır. Diğerlerini konuşmaktan, onlarla yarışmaktan bıkmazlar. Gösteriş budalalığı en temel özellikleridir. Başkalarının yaşam biçimlerine göre yaşarlar. Kendilerine özgün düşünce ve eylem sistematikleri mevcut değildir. Aynı zamanda görgüden de nasibini almamış bu şahsiyetler müstehzi (alaycı) bir gülümseme ile mal varlığını, evinin ne kadar ettiğini, ne kadar kazandığını, Amerika’da okuyan çocuğunun hikâyelerini, tatillerinin hikâyelerini, oğlunun maaşını, kızının okul derecesini, eşinin işini hiç sormayanlara ve hiç ilgilenmeyen kimselere de anlatmaktır. Elbette kendi ile ilgili anlatacak bir mevzuu yoktur; ağrısı, sızısı, bedbaht hayatı ve hiç bitmeyen söylenme hastalığı dışında... Enerji vampirleri de denen bu güruh, plastik leğende kısır hazırlayıp insanda iştah bırakmayanlar gibi yaşama keyfini, insandaki pozitif enerjiyi sömürerek beslenirler.

Üstüne vazife olmayan her şeye kendi kıt aklına göre burnunu soka-bilenler, “ben şuradan giyiniyorum” diye gezenler, “görmemişin oğlu olmuş tutmuş bir tarafını koparmış” misali her şeyi ama her şeyi aşırı derecede abartabilenler, bunları hata

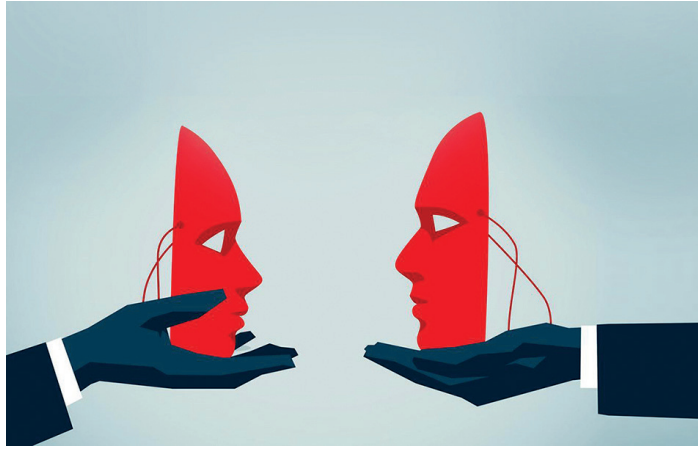
olarak görmeyip üstelik bir de millete bu ezber yaşam tarzını satmaya çalışan bu insancıklar yukarıdaki sıfatlardan dilediklerini alınlarına yazıp gezebilirler.

Tamah, aslında yokluğa açılan penceredir. Beynin doyma merkezinden aldığı darbe ile beyinlerinde ciddi hasar oluşmuş kişilerde çokça görülür. Aç gözlülük ve gözü doymazlıktır.

Riya ise sahtekârlık, iki yüzlülük, nabza göre şerbet vermektir. Onun katiyetle samimi olmayan sözde gülen sinsi yüzü, sakladığı yılan dilinin maskesidir. Hazımsızdırlar. “Hayırlı olsun” derken terleyip derin derin yutkunanlardır. Gözlük altı sinsi bakışların sahipleridir ve her zaman göz teması kuramayıp gözlerini kaçırarak konuşanlardır.

İçindeki güzelliği, özü geliştirmeyi seçmeyen haset dolu kişiler kötü yönlerini beslerler. Madde bulamamada yoğrulurken, ruhları gerekli gıdayı alamamaktadır. Bir Kızilderili öğüdü şöyledir:

“Yaşlı Kızilderili reis kulübesinin önünde torunuyla oturmuş, az ötede birbiriyle boğuşup duran iki köpeği izliyorlardı. Köpeklerden biri beyaz diğeri siyahtı ve on iki yaşındaki çocuk kendini bildi bileli o köpekler dedesinin kulübesi önün-

de duruyorlardı. Dedesinin sürekli göz önünde tuttuğu iki iri köpekti bunlar. Çocuk, kulübeyi korumak için biri yeterli gözüdürken niye ötekinin de olduğunu, hem niye renklerinin ille de siyah ve beyaz olduğunu anlamak istiyordu artık. O merakla sordu dedesine; “Dede bu iki köpeği niye hep kulübenin önünde tutuyorsun? Hem de niye biri siyah diğeri beyaz?”

Yaşlı reis, bilgece gülümsedi torununun sırtını sıvazladı ve:

“Onlar benim için iki simgedir.”

Çocuk: “Neyin simgesi?”

“İyilik ile kötülüğün simgesi.

Aynen gördüğün şu iki köpek gibi, iyilik ve kötülük durmadan içimizde mücadele eder. Onları seyrettikçe ben hep bunları düşünürüm.”

Çocuk, sözün burasında, “mücadele varsa, kazananı da olmalı” diye düşündü ve her çocuğa has bitmeyen sorulara bir yenisini ekledi:

“Peki hangisi kazanır bu mücadeleyi?”

Bilge reis, derin bir gülümsemeyle baktı torununa: “Hangisi mi evlat? Ben hangisini beslersem o kazanır!”

Sözlerinin nereye varacağını düşünmeden saygısızca konuşan, davranışlarına dikkat etmeyen kimse ise patavatsızdır yani ağız ishalinden muzdariptir. Gerçek insan olabilmüş insan önce düşünüp konuşacağından sözlerinin sorumluluğunu da sahiplenir. Patavatsız yapı ise sürekli yıka döke konuşur. Çok istidadı varmış gibi her konuda boş boş konuşur ama susmaz, susamaz, yerin dibine girer ama yine de çenesine sahip olamaz. Biri konuşurken mekanizması bozulup sabit bakakalan insanlardır.

İşgüzarlılar, hem de tam anlamıyla yani gereği yokken, daha çok kendini göstermek için her işe karışan, etkisiz elemanlardır. Suret-i haktan yani göstermelikten büyük büyük hareketler yaparlar. Gereksiz

abartı, anlamsız büyük tepkiler, önemseme gösterileri, herkesin seyrettiğini anlayınca delice geçirilen panik ataklar cezai ehliyeti olmayan işgüzarın ortak özellikleridir. İkir-cikli bir yapıları vardır.

Mütalaa onlara göre değildir, hatta düşünmek onları yorar, başlarını ağrıtır ve korkutur. Yaşamı, kendini sorgulamaktan hoşlanmaz. Genellikle öyle bir boşlukta yaşarlar ki çok ufak olaylar bile onlar için büyük stres kaynağı olur. Sürekli abesle iştiğal ederler. Anlamdan yoksun tek düze yaşamları ile bü-yüttükleri ya da yoktan yarattıkları her sorunun içinde debelenmeyi şiar edinmişlerdir.

Boşluk, anlamsız yaşam biçimi, aile içi iletişimsizlik ve tatminsizlik onları evin dışına taarruza sevk eder. Mutluluğu dış kapılarda arar. Aradığının ne olduğunu kendisi dahi bilemez, en yakınlarıyla bile iletişimi yoktur.

“Allah, aç insandan uzak tutsun” denir. Gerçekten de doymak bilmez kemirgenler kem gözleri ile her daim izlerler. Aç denirken fiziksel açlıktan değil doymak bilmeyen şursuz maddi tamahkârlıktan bahsedilmektedir. Avam her konuda sadece zevahiri kurtarmak ister. Bu onun için yeterlidir. Hiçbir şeyin özü ile ilgilenmez, kendini yenilemez, geliştirmeyen ve değiştirmeyen. Her daim eziği oynamak, riyakâr

açgözlülerin ortak paydasıdır. Ağlaşık yapı ve ajitasyonun her türlü paketi olarak gelir. En büyük silahları olan gözyaşları ve eş zamanlı höykürmeyi her daim kullanmaya bayılırlar. En can alıcı, kişiye özgü duygu sömürü sözlerini kullanırlar. Anlamsız yerlerde ağlamak, haftanın tek günlerini depresyonda geçirmek, çift günlerinde ise boynu bükük gezmek alışkanlıklarıdır. Denildiği gibi “güzellik bakanın gözündedir” ve bir harisin gözü onun oynadığı tiyatroyu ve kahkaha makayajını yüzünden yıkar götürür. Hissi kablolu vuku yani önsezi sahipleri bu boyalı yüzleri hemen tanırlar.

“Söylediğin sözlerle evrene pozitiflik saç, herkesi olduğu gibi kabul et, kendini değiştirme, kimseyi de değiştirme sakın” ya da “Nefret söylemi olmasın aman, aman insanları ayırıştırma, “onlar” deme...” diyen kafaların kendinde ya da çevresinde bu tip olumsuzlukları görüp, bir şeyler yapması ya da anlaması beklenmez. Onlar basit ezber söylemlerinin üzerinde gezinirler: “Gelişim sürecinin farklı aşamalarındaki kişileri için saldırgan, yargılayıcı ve didaktik kelimeler seçmeyin. Ayar çekmeyin... Kimseyi incitmeyin, su gibi durgun olun, bakakalın, düşünmeyi bırakın, kala kalın, sadece iyi var, kötüyü görmeyin, kötü sensin... Vs...”

“Ne akarım, ne kokarım, herkes beni sevsin işte bu benim tek kaygım.” felsefesizliği ile neyin yanında neyin karşısında olduğu bilinmez yanardönerler ise ayrı birer

vakadır.

“Yüzüklerin efendisi” filminde Elflerin kralı, İsilbur’un elinde yüzüğü yok etme şansına olmasına rağmen bunu kullanmamasını “insanoğlu tamahkârdır” diyerek açıklar. Kalp “insanlar iyidir” demek isterken, deneyimler maalesef aksini söyler. “İnsanoğlu her şeyi affeder, başarıyı ise asla!” veya “Hiçbir başarı cezasız kalmaz” ifadeleri doğru tespitlerdir. Yığın, yığın gibi olmayandan haz etmez. Kitleden, rahatsız edici yığından kaçarak değil, fikren savaşarak yani Sokrates’in dediği gibi; “Kaçarak değil, kalarak özgürlük” önemlidir. Özgür bir yaşam gökyüzünden zembille gelmez; her gün mücadele ederek, savaşarak kazanılır. Geçen her dakika her şeyi değiştirebilmek için bir fırsattır.

Güç arttıkça tahammül de artmalıdır. “Öğrenmeyi öğret, öğretme” denir. Olmanın gizli bir tarifi yoktur, “pembeleşip kulak memesi kıvamına gelince tamam” denilebilecek bir şey değildir. Kendi kendinin zamanla inşa edilmesidir. Yolculuk kendi arzularımızın merkezlerindedir. Başlangıçsızlıktan sonsuzluğa olan bu yolculuğun neye payidar olacağı da bilinmezdir ancak gerçek aydınlanmaya giden asil yolun yolcuları hiç bitmeyen arayışlarına sonsuza kadar devam ederler...

Sokrates: “Sorgulanmayan hayat, hayat değildir!” •

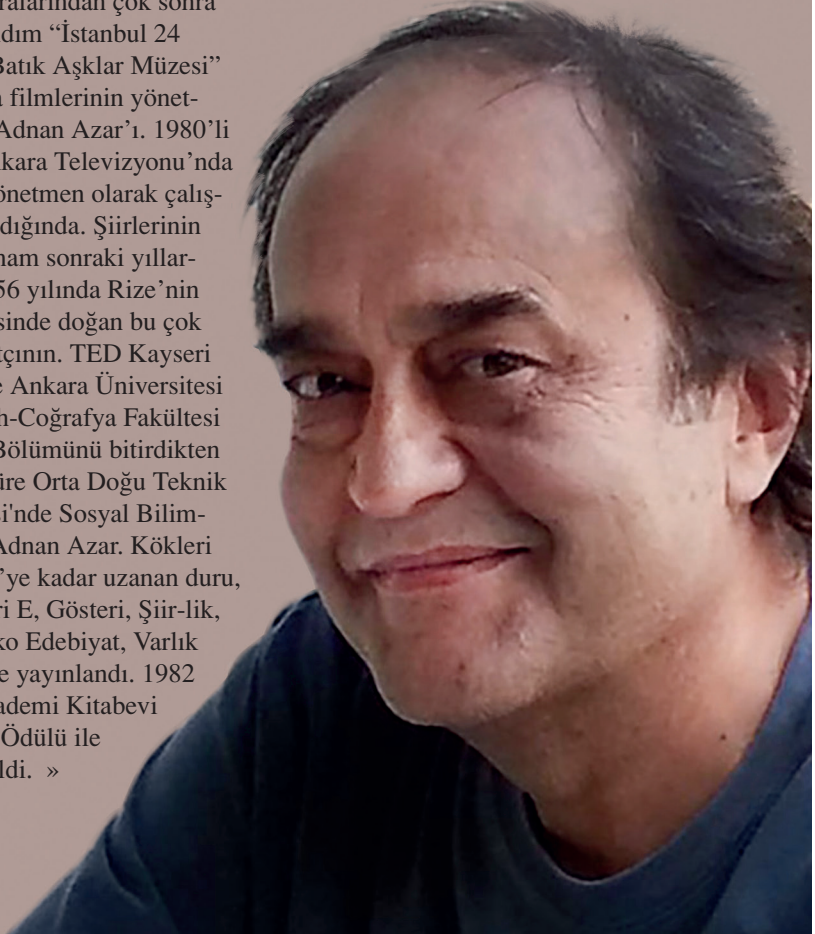
berkyuselbd@gmail.com

Şiirin
DORUKLARINDA

Adnan Azar

Yazan: SABRİ KEMAL

Geride kalan şiir öğleden sonralarından çok sonra tanıdım “İstanbul 24 Saat” ve “Batık Aşklar Müzesi” adlı sinema filmlerinin yönetmeni olan Adnan Azar’ı. 1980’li yıllarda Ankara Televizyonu’nda yapımcı, yönetmen olarak çalışmaya başladığında. Şiirlerinin tadına varmam sonraki yıllarda oldu 1956 yılında Rize’nin Çayeli ilçesinde doğan bu çok yönlü sanatçının. TED Kayseri Koleji’ni ve Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Arkeoloji Bölümünü bitirdikten sonra bir süre Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nde Sosyal Bilimler okudu Adnan Azar. Kökleri Orhan Veli’ye kadar uzanan duru, yalın şiirleri E, Gösteri, Şiir-lik, Yarın, Yazko Edebiyat, Varlık dergilerinde yayımlandı. 1982 yılında Akademi Kitabevi Şiir Başarı Ödülü ile ödüllendirildi. »

Şiir kitapları:

Unutmak Suları, 1982; Parçalanmış Zamanlar, 1997; Yeni Zaman, 1998 yılında yayınlandı. Kısa öykülerini okuyucusu ile Adam Öykü dergisinde paylaştı ve 2014 yılında aramızdan ayrıldı.

* * *

MOLA

saçlarımı erken rüzgarlarla
dağıttım
alınımdaki lekeler eylül ısıklı-
rından
yüzüm kör bir aydınlıkta neden-
siz şimdi
yani nedensizim, yani yolum
uzun, gün kısa
alıştım, artık çiçeklerle deniyo-
rum kendimi
son kimliğim de aşınmıştı gece-
ye karışmaktan
gülüşümün adını bulamayacak-
lar, biliyorum
çocukluğum yaşlanmayacak
uğultularda
eskiyen günlerde bir ilenç var,
bunu da biliyorum
resimler yırtılırdı bakışlarımdan,
yine de üşümezdim
yine de uzanırdım sabahın
buğusuna
unuturdum göğsümü delen
ışıkları
seni artık yaz sularında aramı-
yorum
burda geceler yoksul, çocuklar
suskun
ve binlerce söz ölüsü ellerimde
ben de susuyorum, sustum artık
sustum ve yüzüm kanamıyor hiç
bir güle

ELELE GİTTİĞİMİZ

Biliyor musun giderek azalıyor-
ruz böyle
sen bir susuşa doğru kırılarak
ben senin susuşunun altında
nereye gitsek orada olmuyoruz
biliyor musun giderek azalıyor
muyuz böyle
akmaktadır günler belki bunlar
son rüzgarlardır
çünkü neye değsek ellerimiz
yanıyor
yaz kimliksiz bir gülle orada
kalakalmış
yaz kalsın orda çocukluğum
ağlasın
burda bakışlarımızı sular boğ-
maktadır.

* * *

BİR SÖZ SÖYLE

hani kuşlar kaldıracak
yangınlar üfurecekti yel
uykusuzluklar büyüyecekti hani
nerde büyük ağartı
nerde yel
bir söz söyle içinden
durma! bir gül daha düşür
karanlığa

* * *

GÜNLER

Nasıl eskiyim nasıl eskiyim
ince bıçaklar gezdiriyorum yede-
ğimde.
Bana eksiklerden söz etme
işte şu deniz şu yürüdüğüm
fırtına
bak nasıl taşıyor günleri
nasıl taşıyor ve bakışlarım
hangi sular renginde.
Çok yoruldu ne çok yoruldu
hep sulardan çaldım suretini.

*Ne gitti, ne kaldı
Tüm artıklar gitti
boyamalar, bezemeler,
abartmalar gitti*

Artık kelimeleri unut adını
unutturma
ölüm gelir ölüm gelir
bir balkondan avluya-
kalsın bütün beklediklerim.
Sonra beni günler ağlasın
sana ağlasın beni!

* * *

BİRDENBİRE SİLÂH

Bir muştu gibi iniyor gün
aydınlık ve anlaşılır
bir çocuk saflığıyla
bir gülüş gibi
terli çarşaflara sıkıntılara
geceden kalma karanlıklara
meraklı ve çiçeklerle örülmüş
bir muştu gibi gün.
Yüreğim bir pencere şimdi

aydınlıklara
geçmişsiz ama sevdalı
yüreğim telaş telaş
aydınlıklara!

* * *

O ZAMAN

Yüzünde arardım gökyüzünü
dünyayı uyandırıp her sabah
ve acıyla o zaman
yüzünde arardım gökyüzünü.
Sana bakardım dokunurdum
uzardı ellerim dokundukça
uzardı geceler ve utanç
yüzünde arardım gökyüzünü.
Kaçmalar çizerdim duvarlara
o zaman anlatamazdım
içimde arardım gökyüzünü

* * *

NE GİTTİ NE KALDI

Ceyhan. Atıf Kansu'nun anısına

Yaprak dökülür, omcalar soyu-
nur

güz çimenleri yeşerir toprakta
bir asmada
bağbozumundan kalma bir sal-
kımla karşılaşır insan
Ne gitti, ne kaldı
Tüm artıklar gitti
boyamalar, bezemeler, abartma-
lar gitti
bir küçük çeşme kaldı, bir bağ
yolunda
güze bakan
Seni sordum dünyanın bütün
çocuklarına
kuşlara, çiçeklere, ağaçlara seni
sordum
seni çalıştım gün ağarırken,
şafakla
bir ince şırıltı olup sabaha ak-
mak için •

John F. Kennedy Suikastı

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı John Fitzgerald Kennedy, bir seçim kampanyası için gittiği Dallas'ta içinde bulunduğu aracın dahil olduğu konvoyun geçişi esnasında 22 Kasım 1963 günü saat 12:30'da düzenlenen bir suikaste kurban gitti.

Silah sesleri duyulduğunda, iki yanında insan kalabalıklarının bulunduğu caddelerden ilerleyen konvoy, Dealey Plaza civarındaki Teksas Okul Kitapları Deposunun

yakınlarından geçiyordu. Başkan'ın şoförü, üstü açık Lincoln marka makam aracını süratle yakında bulunan Parkland Memorial Hastanesi'ne ulaştırdı ancak saat 13:00'de

başından ve ensesinden vurulan Kennedy'nin öldüğü duyuruldu. Kennedy'nin henüz 46 yaşındayken bir suikast sonucu hayata veda etmesinin Amerikan halkı üzerinde derin siyasi ve kültürel etkileri oldu. Öyle ki bir kuşak Amerikalı bu haberi nerede ve nasıl duyduğunu hiçbir zaman unutmadı. John F. Kennedy, suikast sonucu hayatını kaybeden dördüncü Amerikan Başkanı olarak tarihe geçti. Daha önce aynı kaderi paylaşan ABD Başkanları ise Abraham Lincoln, James Garfield ve William McKinley olmuştur.

Aynı gün saat 14:15'te Kitap Deposunda kısa süre önce işe başlamış olan Lee Harvey Oswald adlı bir kişi, hem Kennedy suikasti ve hem de saat 13:15'te Dallas Polis teşkilatında görevli polis memuru J.D. Tippit'in öldürülmesi olayı nedeniyle tutuklandı.

Oswald, tutuklandıktan sadece iki gün sonra 24 Kasım günü televizyonlar canlı yayındayken gece klübü sahibi ve aynı zamanda bir polis muhbiri olan Jack Ruby adlı bir kişi tarafından çok yakın mesafeden açılan ateş sonucu öldürüldü.

Suikast anı

Suikasten sonra makam aracındaki kan izleri

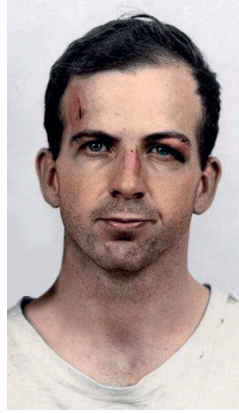
Lee Harvey Oswald'ın Hayatından Kesitler:

Oswald 1939 senesinde New Orleans'ta doğdu. Babası oğlu Oswald doğmadan iki ay önce kalp krizi sonucu hayatını kaybetmişti. Oswald 12 yaşına geldiğinde annesi ile birlikte New York'a gittiler. Kendisi okuldaki devamsızlığı nedeniyle ıslah evinde tutulduğu sırada Sosyalizme ilgi duymaya başladı.

Bir süre sonra New Orleans'a dönen

Suikast sırasında Kennedy'nin üzerinde bulunan gömlek (*üstte*)
Suikaste kullanıldığı söylenen İtalyan yapımı keskin nişancı tüfeği (*sağ üstte*)
Oswald'ın soruşturma bürosunda çekilen fotoğrafı (*sağda*)

ardından
1962
senesinde
Oswald'ın
Deniz Piyade
Teşkilatından
ayrılış sicili
"sakıncalı"
şeklinde tadel
edildi. Aynı
yılın sonla-
rına doğru
Oswald,
Sovyet

Oswald, 1956 senesinde Amerikan Deniz Piyade Teşkilatı'na katılarak keskin nişancı eğitimi aldı ve bu esnada Marksizmi keşfetti.

1959 senesinde iyi bir sicille Deniz Piyade Teşkilatı'ndan ayrılan Oswald, Sovyetler Birliği'ne sığındı. 2,5 yıl boyunca Sovyetler Birliği'nde kalmasına müsaade edilen Oswald'a Sovyet vatandaşlığı verilmedi ve bu süre boyunca sürekli olarak Sovyet istihbarat örgütü KGB tarafından izlendi. Sığınma talebinin öğrenilmesinin

vatandaşı karısı ve küçük çocuğu ile Teksas'a döndü.

Bir yıl sonra Oswald, posta yolu ile dürbünlü bir tüfek ile "38 Smith & Wesson" marka bir toplu tabanca satın aldı. İddiaya göre o yıl Oswald, ABD Ordusundan

Oswald'ın vurulma anı

Tümgeneral rütbesi ile emekli olmuş Edwin A. Walker'ı öldürmeye çalışmıştı. Bunun nedeni, bahse konu Tümgeneralin Komünizm düşüncesine azılı muhalif olmasıydı. 1963 yılında bir gezi için Meksika'nın buradan Küba ve Oswald'ın buradan Küba ve Sovyetler Birliği'ne gitmesine izin verilmeydi. Bunun üzerine Teksas'a döndü ve Dallas'daki Teksas Okul Kitapları Deposu'nda çalışmaya başladı.

Daha sonraları "Frontline" adlı dergiye bir mülakat verecek olan araştırmacı gazeteci Gerald Posner, esasen Oswald'ın nefret ettiği kişinin Kennedy olmadığını söyleyecekti. Aynı gazeteci PBS adlı bir TV programında ise "Oswald, Kennedy'nin başında olduğu sisteme hiç duymuyordu. Amerika'dan ve kapitalizmden nefret ediyordu. Sonunda Kennedy'yi vurma fırsatı eline geçti. O, nefret ettiği sistemin sembolüydü." diyecekti.

ABD Başkanı ve Teksas Valisi Araçta Vuruldu:

Resmi soruşturma neticesinde verilen bilgilere göre Oswald, Kitap Deposu'nun altıncı katının güneydoğu köşesinde bulunan pencereden üç el ateş ederek suikasti tek başına gerçekleştirmişti. Açılan ateş sonucunda Başkan sırtının enseye yakın noktasından ve başından vurularak karısı Jacqueline Kennedy'nin üzerine yığılmıştı. Karısı ile birlikte aynı araçta bulunan Teksas Valisi

John B. Connally Jr. ise bir mermi ile sırtından vurulmuştu. Vali daha sonra sağlığına kavuştu. Oswald, polis memuru J. D. Tippit'in öldürülmesinden birkaç dakika sonra bir sinema salonunun arka bölümünde yakalandı. Yakalanmasının ardından CBS Televizyonunda çalışan Dan Rather bu olayı "Yakalanan kişi 24 yaşında. Adı Lee Oswald. Kendisi sol görüşlüdür. Küba Centilmenlik Komitesi'nin aktif üyesidir. Rusya ve Fidel Castro'nun hayranı olduğunu açıkça ifade etmektedir. Bir zamanlar Rusya'da yaşamıştır." şeklinde duyurdu. Sorgu esnasında Oswald hiçbir suçlamayı kabul etmedi. Kendisine soru soran gazetecilere ise "Hayır, hiç kimseye ateş etmedim. Beni kurban seçtiler." cümleleriyle yanıt verdi.

Lyndon B. Johnson'un Yemin Etmesi:

Başkan Kennedy'nin bindiği aracın gerisindeki üçüncü araçta karısı ile birlikte bulunan Başkan Yardımcısı Lyndon B. Johnson, olaydan sonra bronz renkli bir kasket giymiş olarak Dallas Love Field Havalimanı'nda bulunan ve ABD Başkanlık makamına tahsis edilen "Air Force One" kodlu uçağa geldi ve burada saat 14:38'de uçak henüz yerde iken ABD'nin 36. Başkanı olarak yemin etti. Jacqueline Kennedy yemin töreni esnasında Lyndon B. Johnson'un yanında hazır bulundu. Üzerinde hâlâ Başkan J.F. Kennedy'nin kanı bulunan pembe döpiyes vardı.

Otopsi işlemi Maryland'deki Bethesda Deniz Hastanesi'nde tamamlanan J. F. Kennedy'nin naaşı da aynı uçaktaydı. Johnson verdiği ilk demeçte *"Bu, bütün halkımız için elem verici bir zamandır. Ölçülemeyecek kadar büyük bir kayıp yaşadık. Benim için derin bir şahsi trajedidir. Biliyorum ki dünya Bayan Kennedy'nin ve ailesinin üzüntüsünü paylaşmaktadır. Yapabileceğim en iyisini yapacağım. Elden başka bir şey gelmez. Sizden ve Tanrı'dan yardım istiyorum."* şeklinde ifadeler kullanmıştır. Johnson, 25 Kasım tarihini Ulusal Yas Günü olarak ilan etmiştir.

Başkan Yardımcısı Johnson "Air Force One" kodlu uçakta yemin ederken

Lee Harvey Oswald'ın Vurulması: Oswald, 24 Kasım Pazar sabahı Bölge Hapishanesi'ne götürülmek üzere Dallas Polis Merkezi'nden çıkarıldı. Polis Merkezi'nin önünde çok sayıda basın mensubu bulunuyordu.

CBS Televizyonu, olay yerinde bulunan KRLD Radyosu muhabirinin *"Dallas Polisinin Oswald'ın güvenliği hakkında çok ciddi endişeleri var. Onun 20. Yüzyılın en nefret edilen şüphelisi olduğunu biliyoruz."* dediğini seyircilerine aktarıyordu. Bu sırada orada bulunan Jack Ruby adlı bir kişi, küçük çaplı bir toplu tabanca ile çok yakın mesafeden Oswald'ın karnına ateş etti. Yaralı olarak iki gün önce Kennedy'nin öldüğü Parkland Hastanesi'ne kaldırılan Oswald, burada hayatını kaybetti. Ruby yargılandı ve 26 Kasım günü verilen karar ile elektrikli sandalyede idam

cezasına çarptırıldı. Karar temyize gittiyse de Ruby, buradan nihai hüküm gelmeden 1967 yılında akciğer kanserine bağlı damar tıkanıklığı nedeniyle öldü.

J. F. Kennedy'nin Cenazesi:

25 Kasım günü dört atın çektiği top arabası, üzerinde bayrak sarı haldeki Kennedy'nin tabutunu Capitol Rotunda binasından alarak Katolik St. Matthew's Katedrali'ne getirdi. Washington Post gazetesinin haberine göre 800 binden fazla kişi Pensilyanya Bulvarı'nın yanlarına dizilerek cenaze törenini izledi. Top arabasını çeken atlardan birinin süvarisi yoktu ve bunun adı Black Jack'di. Bu at boş bir eyer ve kılıç taşıyordu. Üzengi

John F. Kennedy Jr. Babası John F. Kennedy'nin Washington, D.C.'deki St. Matthew's Katedrali'nden taşınan naaşını selamlarken.

üzerinde ters çevrilmiş halde botlar konulmuştu. Süvarisiz at kullanımı hayatımı kaybeden kişiye en yüksek saygıyı göstermek üzere kullanılan askeri geleneklerden biriydi. J.F Kennedy, çok sayıda ülkeden gelen liderlerin hazır bulunduğu askeri törenle Arlington Ulusal Mezarlığı'na defnedildi. Jacqueline Kennedy, definin ardından halen J. F. Kennedy'nin mezarı başında yanmakta olan meşaleyi ateşledi.

Soruşturmanın Ardından Ortaya Çıkan Komploların Teorileri:

Suikasti soruşturmak üzere kurulan "Warren Komisyonu" çalışmalarını tamamladıktan sonra yayımladığı resmi raporda "*Başkan Kennedy' i öldüren ve Vali Connally' i yaralayan kurşunlar Teksas Okul Kitapları Deposu' nun altıncı katının güneydoğu köşesinde bulunan pencereden Lee Harvey*

Oswald tarafindan atılmıştır." şeklinde ifadeler yer almıştır. Resmi rapora rağmen birçok kişi Oswald'ın bu işi tek başına yapmadığına ve suikaste dünya çapında bir organize suç örgütü ile CIA ve Kübalı sürgünlerin parmağı olduğuna inanmaktadır.

2017 senesinde

"FiveThirtyEight" adlı araştırma şirketi tarafından yapılan bir ankete göre, Amerikalıların sadece %33'ü Oswald'ın suikasti tek başına gerçekleştirdiğine inanmaktadır.

John F. Kennedy'nin Arlington Ulusal Mezarlığı'ndaki mezarı

Amerikan Millî Arşivi'nde bulunan konuya dair daha önce açıklanmayan 30 bin kadar belge 2017 ve 2018 yıllarında halkın erişimine açılmıştır. 2021 senesinin Ekim ayında yeni belgelerin halkın erişimine açılması planlanmaktadır. •

erhankanyilmazbd@gmail.com

İşin Sırrı Doğru Et Satın Almaktan Geçiyor

Sofralarımızın vazgeçilmezi et aslında sevildiği ya da tercih edildiği kadar biliniyor mu?

Sofralarımızın vazgeçilmezi et aslında sevildiği ya da tercih edildiği kadar biliniyor mu? Sanırım bu sorunun dürüst cevabı “Hayır”. Çünkü eti çok sevsekte bir çoğumuz etten anlamıyoruz, doğal olarak et alırken de kendimizi kasabın ellerine ve vicdanına teslim ediyoruz. »

Sadece et alırken değil bir restorana sipariş verirken de senaryo değişmiyor. Burada baş rolde kasabın yerini garson ya da şef alıyor.

Her geçen gün fiyatı artarak neredeyse altına eş değer oranda değerlenen eti alırken ya da yerken bilmemiz gerekenler neler? Bu sorunun farklı parametrelere göre değişen pek çok cevabı ve püf noktası var.

Türk insanın en önemli yanışı etin suyu ile kanını karıştırması ve et kanlı olmasının diye çok pişirmesi.

Ama tüm parametreler için işin sırrı aslında tek bir cümlede gizli “Lezzetli et ancak doğru et ile mümkündür”

Tabii insanın aklına hemen şu soru geliyor. En iyi kasaptan alsam da kötü et alabilir miyim?

Kötü et almazsınız belki ama doğru eti alabilir misiniz? Eğer eti bilmiyorsanız ve tanımiyorsanız orası biraz şüpheli. Pek çok tanın-

mış kasap et almayı bir futbol maçına benzetiyor ve kazananın genelde kasap olacağına vurgu yapıyor. Hileye ve müşteriye yanıltmaya oldukça müsait bir alan olduğu için de mesleklerine olan saygılarının yüklediği sorumlulukla tüketicileri bilinçlendirmeye çalışıyorlar.

Peki “Doğru et hangi ettir?” ve “Nasıl satın alınır?”

Bu soruların cevabı aslında Türk damak tadından ve alışveriş kültüründen geçiyor. Öncelikle bizler yağlı et almayı çok tercih etmiyoruz. Genelde etin en yağsız olan kısımlarını almaya çalışıyoruz. Profesyoneller buna “Biftek Kültür” diyorlar. Otoriteler doğru et satın almak için biftek kültüründen kurtulmamız gerektiğini belirtiyor. Eti satın almakla işin bitmediğini, pişirmenin de satın almak kadar önemli olduğuna vurgu yapıyor.

Türk insanın en önemli yanışı etin suyu ile kanı karıştırması ve et kanlı olmasının diye çok pişirmesi. Hal böyle olunca et hem suyunu hem de lezzetini kaybediyor.

Lezzetli ızgara et yiyebilmek için bu tercihimizi değiştirmemiz gerekiyor. Bu durumda iyi ya da ideal ızgaralık et dediğimizde

Etin suyunu kaybetmemesi için mühürlemeye çok dikkat edilmeli

öncelikle hayvanın yağlı kısımlarından olan antrikot türü etler tercih edilmeli ve asla ızgara yapılacak diye inceltilmek için dövdürülmeli. Unutmayın et sadece pişerken değil, hazırlanırken de suyunu kaybedebilir.

Etinizi ister tavada, ister mangalda, ister fırında nerede pişirirseniz pişirin doğru teknikle pişirmedığınız takdirde mahvedebilirsiniz. Peki eti doğru teknikle pişirmek için neler yapmalıyız? Bilmemiz gereken en önemli kural soğuk eti soğuk zemine koyarak pişirmeye başlamak olmalı. Doğru pişirmenin yolu doğru ısı ayarından geçiyor. İkinci önemli detay etin suyunu kaybetmesi için mühürlemeye çok dikkat edilmeli. Etin her yüzünü ortalama 1 ile 1,5 dakika kadar yüksek ateşte mühürlemek ideal sonuca ulaşmayı sağlayacaktır. Eti pişirirken olmazsa olmaz baharatları tuz, karabiber ve taze baharatlar unutulmamalıdır. Ancak kekik, biberiye gibi aromatik ürünler kullandığımızda asla yakmamalısınız çünkü yakıldığı anda bu baharatlar etin lezzetini değiştirir.

Unutulmamalı ki iyi eti kötü pişirerek mahvedebilirsiniz ama kötü bir eti iyi pişiremezsiniz. Bu nedenle işin sırrı doğru eti satın almaktan geçiyor.

DOĞRU ET NASIL ALINIR?

Izgara için parça et ve antrikot ideal tercihlerdir. Et gözle seçilirken içindeki yağdan korkmayın. Antrikot gibi sırt etlerindeki yağ pişerken erir gider ve ete mükemmel bir lezzet verir. Etin yağlı olması hayvanın stressiz bir ortamda yetiştiği anlamına gelir. İdeal et orta yağlı ve rengi pembe olmalıdır.

MARİNE ETMEK NEDİR? NE DEĞİLDİR?

Marine etmek bizde yanlış anlaşılıyor. Genel kanı marine edildiğinde etin yumuşayacağı yönündedir. Ama bu tamamen yanlıştır. Marine etmek eti yumuşatmak değil tatlandırmaktır.

Eti dıştan sıvayarak yumuşatamazsınız. Yumuşak ve lezzetli et yiyebilmek için doğru eti almanız gerektiğini unutmayın. Ayrıca doğru olarak bilinen bir başka yanılda aynı marinasyon yönteminin her çeşit ete uygulanabileceğidir. Her ete uygun marinasyon yoktur. Evlerinizde anlık marinasyon uygulayarak etlerinizi lezzetlendirebilirsiniz. Bu nokta da damağınıza en uygun lezzetlerle hazırlayacağımız anlık marinasyonlarla en başarılı sonucu elde ettiğinizi göreceksiniz.

ET PIŞİRMENİN PÜF NOKTASI

Etin her iki yüzünü sevdiğiniz kalınlığa göre 1 ile 1,5 dakika mühürledikten sonra her iki yüzü de ortalama 3'er dakika pişirmek ideal sonuç verir. Etinizin ortalama bir parmak kalınlığında olmasına dikkat ediniz.

KÖFTE NASIL PIŞİRİLİR

İdeal köfte mühürlenerek pişirilir. Her iki yüzü 1-1,5 dakika mühürlenmiş köftenin her iki tarafını 2-3 dakika pişirmek bizi ideal köftele ulaştırır. İdeal lezzetteki köftele ulaşmanın yolu köftenin hazırlanışıyla doğrudan alakalıdır.

MANGALDA ET PIŞİRMENİN SIRRI NE?

Mangalda et pişirmek adeta bir seremonidir. Et mangalda pişirilecekse öncelikle ateşin kor haline gelmesini beklemek gerekiyor. Daha sonra da ne pişirilmek isteniyorsa ateşten en az 15 santimetre uzak mesafeye erleştirilmeli.

KÖFTE NASIL HAZIRLANMALI?

Köfte herkesin sevecek yediği yemeklerin başında gelir ve iyi etten hazırlanmalıdır. İyi etten kasıt herkesin ulaşabileceği dananın karnı yani dana döşüdür. İdeal oran %80 dana ve %20 kuzu olmalıdır. Kuzu eti kullanmak kokan ve kokmayan türleri nedeniyle her zaman risklidir.

Köfte harcı kıyma, tuz, karabiber, kimyon, soğan ve maydanoz ile hazırlanmalıdır. Arzu edenler

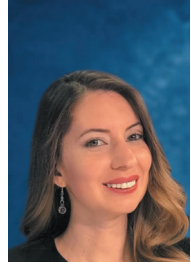
bu harca ekmekte ilave edebilirler. Köftenin sırrı iyi yoğurulmasında bu nedenle yorulana kadar köftele yoğurmak gerekir. Köftenin olup olmadığını top haline getirip tepsiye attığımızda formunu korumasından anlarız. Eğer dağılıyorsa bir problem var demektir.

Köftele yoğurduktan sonra pişirmeden önce mutlaka 1-2 saat dinlendirmek gerekir.

rehatarticibd@gmail.com

Neler Olmuyor ki Dünyada

Sezin San Sungunay

BM: "Kıyı Şeridindeki Seller Kaçınılmaz Olacak"

Birleşmiş Milletler İklim Eylem Zirvesi'nin ardından İklim Krizi'ne yönelik yeni rapor yayımlandı. Raporda, deniz canlılarının iklim krizinden şimdiden etkilenmeye başladığı, "canavar" fırtınalara sebep olduğu ve denizlerde ölümcül sıcaklık artışlarına neden olduğu belirtildi. Rapora göre; iklim krizinin sonuçları sera gazı emisyo-

nu düzenlenmediği sürece artarak devam edecek. Kıyı şehirleri ve küçük adaları vuran ve normalde 100 yılda bir yaşanan sıradışı seller önlem alınmadığı durumda yılda bir yaşanan felaket olacak. Ayrıca emisyonlar artarsa küresel deniz seviyesi 21'inci yüzyılın sonuna gelindiğinde 2013'te tahmin edilen oranın yüzde 12 üstüne çıkacak. Eriyen buzulları tehdit ederken ısınan okyanuslar canlıların hayatını tehlikeye atacak. 100'den fazla bilim insanının katkılarıyla hazırlanan raporda, iklim krizinin en ka-

çınılmaz sonuçlarının okyanuslarda yaşandığı vurgulandı.

2 Almanya'dan Küresel Isınmaya Karşı Mücadeleye Destek

Kritik bir karar ile küresel ısınmaya karşı yasal düzenlemeye imza atan Almanya, mücadelesini hızlandırdı. 2030 yılına kadar 100 milyar Avro ödenek ayıran Berlin, fosil yakıtlardan vazgeçilmesini hedefleyen kömür karşıtı ittifaka katılacağını duyurdu. Almanya, kömür yakan termik santrallerin enerji üretimine 2038 yılına kadar kademeli olarak son vermeyi hedefliyor.

3 Küresel Isınmayla Mücadele İçin Buğday Önlemi

İklim bilimciler, birçok ülkede temel gıda maddesi olan buğday üretiminde yaşanacak "benzeri görülmemiş" bunalıma karşı hazırlık

yapılması gerektiğini vurguladı. Araştırmacılar, küresel ısınmayı 2 santigrat derecede sınırlama hedefine ulaşılsa bile, olumsuz etkilerinin 2041 ila 2070 yılları arasında iki katına çıkacağını hatırlatarak, çiftçilere mevcut suyu daha verimli bir şekilde kullanma ve ekim planlarını değiştirme çağrısı yaptı. Araştırmacılar, en çok etkilenecek bölgenin Afrika kıtası olacağını söyledi.

4 Yolcusuz Hac Seferleri

Pakistan Uluslararası Havayolları, 2016-2017 döneminde tek bir yolcu bile taşımadan 46 tarifeli sefer gerçekleştirdi. Hac dönemi

için 36 sefer planlandığı, ancak gitmesi gereken hacı adayları bu uçaklardan yararlanmayınca seferlerin de yolcusuz gerçekleştirildiği anlaşıldı. Bu şekilde yapılan 80'in üzerinde yolcusuz seferin Pakistan Uluslararası Havayolları'nı bir milyon doların üzerinde zarara uğrattığı ortaya çıktı. Zarara rağmen Pakistan yönetiminin bu konuda herhangi bir soruşturma açmadığı belirtildi.

5 Mülteci Krizi

Almanya ve Fransa'nın aralarında bulunduğu altı Avrupa Birliği ülkesi, sığınmacıların ilk ayak bastıkları ülkelerden çıkarak kaçak olarak başka birlik ülkelerine gitmesini engellemek amacıyla rastgele sınır kontrollerini yeniden başlattı. "İkincil göç" olarak adlandırılan, sığınmacıların ülkeden ülkeye geçmesi özellikle

Almanya, Fransa, Danimarka, Norveç, İsveç ve Avusturya'yı endişelendiriyor. Şu ana kadar sadece Avusturya sınırını kontrol eden Almanya, bu uygulamayı 2020 yılına kadar uzatacağını duyurdu. Mültecilerin birden fazla Avrupa Birliği ülkesinde iltica talebinde bulunmasını engellemek için 2003 yılından bu yana EURODAC uygulaması kullanılıyor. EURODAC Mültecilerin parmak izini alarak veri tabanına kaydediyor. Uygulama Avrupa Birliği'nin en başarılı sistemlerinden biri olarak değerlendiriliyor.

2017 yılında kaçak olarak bir Avrupa Birliği ülkesinden bir diğerine geçmeye çalışan ve bu ülkelerde uluslararası koruma talep eden 99 bin 32 mülteci yakalanmıştı. Dublin Sözleşmesine göre, sığınma-

cılar ilk giriş yaptıkları ülkeye iltica başvurusunda bulunmak zorunda.

6 Cesedi Yurt Odasında Öldükten 6 Ay Sonra Bulundu

Yeni Zelanda'daki Canterbury Üniversitesi'nde okuyan bir öğrencinin cesedi, yurt odasında öldükten iki ay sonra bulundu. Christchurch kentindeki üniversitenin yurdunda kalan öğrencinin cesedi, yurttan kalan diğer öğrencilerin odadan gelen kokuyu almaları üzerine fark edildi. Hayatını kaybeden öğrencinin adı açıklanmadı. Ancak Yeni Zelanda medyasında yer alan haberlere göre; cesedin odada çok uzun süre kalması nedeniyle, kurbanın kimliğinin

belirlenebilmesi için polis Felaket Kurbanı Kimlik Tespiti biriminden yardım istedi. Ölüm nedeni belirsizliğini korurken üniversite, birinci sınıfta okuyan öğrencinin ölümü nedeniyle "yıkıldıklarını" açıkladı. Rektör Yardımcısı Cherly de la Rey "Kapsamlı duygusal ve manevi destek programlarının bulunmasına karşın, bunun yaşanması aklımıza bile gelmezdi" dedi.

7 "Me Too" Hareketine Ceza

Paris mahkemesi, dünya genelinde kadınlara yönelik cinsel taciz ve cinsel saldırıya karşı oluşturulan "#MeToo" hareketinin Fransız

Sandra Muller

lideri olarak bilinen gazeteci Sandra Muller'e, iftira suçuyla 15 bin Euro para cezası kesti. Mahkeme, Twitter hesabında, bir televizyon kanalının yöneticisi Eric Brion'u kadınlara yönelik "iffetsiz ve bayağı" konuşmalar yaptığı gerekçesiyle domuz benzeterek, cinsel tacizle suçlayan

Muller'i "onur kırıcı iftira" suçuyla mahkûm etti. Muller'in avukatı, itiraz için temyize başvuracağını söyledi. Muller ise davanın sonuçlanmasından sonra yaptığı açıklamada, "mahkeme kararını ağır ve anlaşılmasız bulduğunu ve hayal kırıklığına uğradığını" belirtti.

8 Yabancı Dil Eğitiminde Avrupa Örneği

Avrupa İstatistik Ofisi Eurostat ilköğretim öğrencilerinin yabancı dil eğitimlerine ilişkin araştırma yaptı. 2017 yılı verilerine göre; Avrupa Birliği ülkelerindeki ilköğretim öğrencilerinin yüzde 98'i İngilizce dersi alıyor. İkinci sırada yüzde 33 ile Fransızca var. Almanca yüzde 23 ile üçüncü sırada bulunuyor.

Birlik ülkelerinin neredeyse tamamı ilköğretimde 2 veya daha fazla yabancı dil eğitimine olanak sağlıyor. İngilizce, Fransızca ve Almanca'nın ardından en çok öğretilen yabancı dil yüzde 16,9 ile İspanyolca. Beşinci sırada yüzde 2,5 ile Rusça ve yüzde 1,3 ile İtalyanca var.

sezinsansungunaybd@gmail.com

KASIM AYI ÇÖZÜMLER SAYFASI

1-(b) Nesne

6-(a) Boylam

11-(d) Öndelik

2-(c) Hesap pusulası

7-(d) Dilim

12-(a) Zarif, güzel

3-(a) Büro

8-(a) Artı güç

13-(a) Yer kırığı

4-(d) Getirimci

9-(b) Sıradan

14-(c) Sağlam başlık

5-(c) Bakışım

10-(c) Asgari

15-(b) Çelik dolap

“Bilginizi Denetleyin”

1-(c) Kepenek

2-(a) Ayçiçeği

3-(b) Karikatür

4-(d) Pinokyo

5-(a) Kafiye

6-(d) Amnezi

7-(a) Strateji

8-(b) Taş Ocağı

9-(d) Flora

10-(c) Yengeç

11-(b) Denge

12-(a) Dibek

Kare Bulmaca

YARININ BÜYÜKLERİ

Gönderi adresi:

Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok, Kat: 3,

Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul

e-posta: butundunya@butundunya.com.tr

(e-posta ile göndereceğiniz fotoğrafların 150 KB' den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

Ata Çınar, Aydın

Bartu Sargın, Alanya

Kumsal Harmancı,
İstanbul

Deniz ve Nehir Emeksiz, İzmir

Mahfuz Emir Güler,
Ankara

Hayal ve Uzun Güllüoğlu

Melisa İnci Sert, Denizli

Ada Eren

Necdet Ege Barbaros

Rüzgar Tat, Adana

Mir Arzen Kalay, Van

Zümra Başoğlan, Alanya

Sedef Özşen, Ankara

Burak Efe Kurban, Adana

Egehan Yardımcı, Ankara

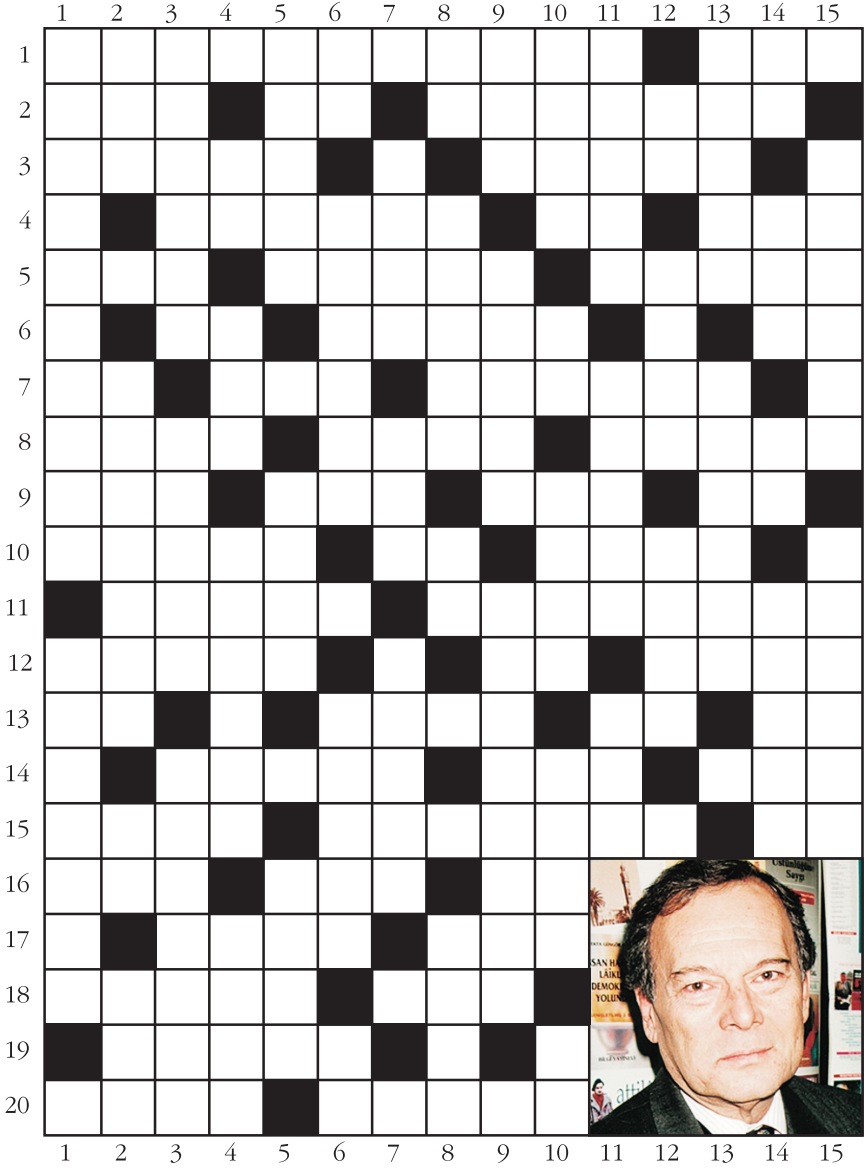
Kayra Tarıkçı, İstanbul

Kağan Bozoğlan, İzmir

Sinem ve Simge Cantez, İstanbul

Bulmacanın çözümü 151. sayfadadır.

Bulmaca

Filiz Leloğlu Oskay

SOLDAN SAĞA: 1-Geçtiğimiz günlerde yitirdiğimiz fotoğrafta görülen tiyatro yazarı, yönetmeni ve seslendirme sanatçımız.-"Her arz kendi talebini yaratır" görüşünü savunan ekonomik kanun. 2-Tavır.-Selenyumun simgesi.-Mehmet Akif Ersoy'un bir yapıtı. 3-Güzel sanatların bir dalı.-Tutucu, bağnaz. 4-Hekimlikte tüm mikroplardan arındırılmış olan ortam.-Eski Mısır'da güneş tanrısı.-Baston. 5-Bir peygamber.-Arkadaş, dost.-Afrika'da bir ülke. 6-Tümör.-Adil.-Radyumun simgesi. 7-Güney Afrika Cumhuriyeti'nin plaka imi.-İspanyolların sevinç ünlemi.-Türk musikisinde bir makam. 8-Adanan şey.-Emile Zola'nın ünlü bir yapıtı.-Aynı yerde oturuyor olmaktan başka ortak niteliği olmayan insan topluluğu. 9-Kalıtım.-Avrupa Ekonomik Topluluğunun eskiden kullanılan kısa adı.-Bir malın fiyatını arttırma.-Endonezyanın plaka imi. 10-Orta oyununda sarhoş tiplemesi.-Belirti, emare.- Gözle görülen, açık, belli. 11-Mavi renkli değerli bir taş.-Yivli namlulu, kısa ve hafif bir tüfek türü. 12-Dişi geyik.-Tavlada bir sayı.-Din işlerini devlet işlerine karıştırmayan. 13-Küçük mağara.-Dört kenarı birbirine eşit geometrik şekil.-J. RR Tolkien'in bir yapıtında yarattığı hayali dünyanın adı.-Geçmiş bir zamanı anlatmakta kullanılan terim. 14-Et kesmeye yarayan ağır ve enli bir tür bıçak.-Bayramlarda caddelere kurulan süslü kemer.-Atın yavrusu. 15-Kütahyanın bir ilçesi.-Cemil Meriç'in bir yapıtı.-Fizikte dairesel dalga sayısı sembolü. 16-Şeker kamışından yapılan sert bir içki.- Kablosuz cihazlar kapsamında veri iletimini tamamlamak için verilen kişisel kimlik numarası.-Bir nota. 17-Asya'da bir göl.-Bir tür tatlı çörek. 18-Mısır'da bir baraj adı.-Damarlarımızda dolaşan hayati sıvı. 19-Topraktan, çamurdan yapılan tahıl ambarı. 20-Yabancı bir alan ölçüsü birimi.-İvedi.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1-'Cenneti Beklerken,' Gölgele Ve Suretler ' adlı filmlerinde de tanıdığımız sinema yönetmenimiz.-Roma mitolojisinde akıl ve hikmet tanrıçası. 2-Fikir-Antalya'nın Kumluca ilçesine bağlı turistik bir belde.-Molibdenin simgesi.-Sermaye Piyasası Kurulu'nun kısa adı. 3-Karaip denizinde bulunan bir ada başkenti.-Duvarlara sıva veya boyadan önce vurulan kat.-Ömer Seyfettin'in bir yapıtı. 4-'.... Dalası' (Avustralya'lı yazar Markus Zusak'ın bir yapıtı)-Satrançta yapılan özel bir hareket.- Hastalıktan kurtulup tamamen iyileşinceye kadar aradan geçen zaman.-Türlü nedenlerden dolayı başarıya ulaşamamış kimse. 5-Karaya çalan buğday rengi.-Görevden alma.-Düz yüzey, levha. 6-Bir nota.-Maydanozgillerden iştah açıcı, yatıştırıcı özelliği olan bir bitki.-Tahıllara zarar veren bir böcek.-Kiloamperin kısa yazılışı. 7-Sağlık, sıhhat.-Gelecek.- Üzüm, meyve, ağaçlar ve bitkilerin irisi. 8-Bir işi yerine getirmek için merkez olarak seçilen yer.-Gemi barınağı.-Zirkonyumun simgesi.-Denizli'nin bir ilçesi. 9-'Şevkiye' (Cumhuriyet döneminde sahneye çıkan ilk kadın sanatçılardan olan operet ve sinema oyuncumuz)-Lezzetli bir yaz meyvesi.- Renksiz, güçlü ve beyaz bir ışık vererek yanan hidrokarbonlu bir gaz. 10-Zihince ve bedence ortaya konan çaba, emek.-Radyumun simgesi.-İsviçre'de bir akarsu.-Kur'anda bir sure.-Bir bağlaç. 11-Afrika'da bir başkent.-Ebegümeçgillerden, sıcak ve ılıman yerlerde yetişen bir bitki.- Kurnaz, açığöz kimse. 12-Kabaca evet.-ABD'de bir eyalet.-Büyük kız kardeş. 13-Tatlı sularda yaşayan eti lezzetli bir balık.-'..... Günlükleri'(yönetmen Andrew Adamson'un 2005 yapımı fantastik filmi). 14-Satrançta bir taş.-Kale duvarı.-Lityumun simgesi.-Geçimsizlik, arabozculuk. 15-Ortalama.-Arta kalan, geriye kalan şey.

filizoskaybd@gmail.com

Satranç

Mustafa Yıldız

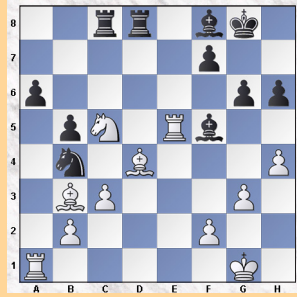

RECEBOV'UN ÜÇ GÜZEL OYUNU

2019'un en önemli satranç olayı geçen ay Rusya'da düzenlenen Dünya Kupası turnuvasını Azerbaycan'ın harika çocuğu Timur Recebov'un kazanması oldu. Recebov ve finalde oynadığı Liren Dünya Şampiyonluğu adaylar turnuvasında oynama hakkı elde ettiler.

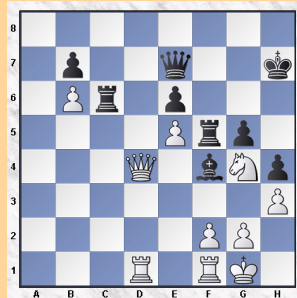
Timur Recebov – Ding Liren, Dünya Kupası 2019, Tur: 7-3, Khanty-Mansiysk

26.Ae6! Bu şaşırtıcı at hamlesi, c3 piyonunun önüne atılan siyah ata nazire yaparcasına ortalığı karıştırdı ve sonuç belirleyici oldu. **26...Fxe6** (eğer, fxe6 27.Kxf5 gxf5 28.Fxe6+ ve 29.Fxc8 siyah için daha kötü olurdu.) **27.Kxe6 fxe6 28.Fxe6+ Şh7 29.Fxc8 Kc8** d8'deki kale sapıtıldı ve b4'teki at düştü. **30.cxb4 Kc4 31.Ff6 Fg7** (31...Kc6 32.Fc3 Fg7 33.Şg2 Fxc3 34.Kc1 Beyaz için iyi konum.) **32.Fe7 Kc6 33.Ka2 Şg8 34.Fc5 Şf7 35.Şg2 Şe6 36.b3 h5 37.Şf3 Şf5 38.Kd2 Fe5 39.Kd5 Şe6** Şah geriletiliyor. **40.Şe4 Ff6 41.f4 Fc3 42.f5+ Şf7** (42. gxf5 43.Kxf5 ve siyah h piyonu da düşer.) **43.Kd7+ Şg8 44.Fd6 gxf5 45.Şxf5 Fg7 46.Şg5** Liren terk etti. Şah kanadındaki piyonlar sonucu belirler. **1-0**

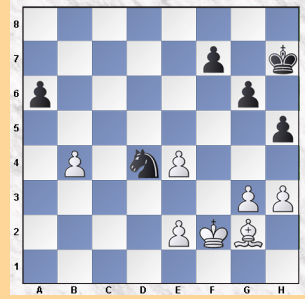
Timur Recebov – Ding Liren, Dünya Kupası 2019, Tur: 7-10, Khanty-Mansiysk

40.Ve4 Kxb6? Recebov, f5 karesindeki kaleyi açmaza alırken 34. hamlede kazandığı piyonu b6'da geri veriyor görünüyor. Hızlı oyunda, Ding Liren bu piyonu bırakmanın ardındaki niyeti göz ardı ediyor. **41.Kd7!! Vxd7** Kırk bir kere Maşallah! Satranç kitaplarından çıkmış bir hamle! Gökteşi düştü, siyah vezirin hemen önüne. Çaresiz aldı Çinli bu kaleyi sonra gelen gelen Türk atlısı çatala aldı şah ile veziri. **42.Af8+! Şg7 43.Axd7 Kb5 44.Vc4 Kd5 45.Ac5 Kfxe5 46.Axe6** Ding Liren, direnmekten vazgeçti. **1-0**

Ding Liren – Timur Recebov, Tur: 7-9, Khanty-Mansiysk

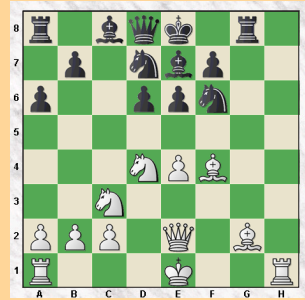
Beyaz 1 piyon önde ama taşlarının konuşlanışından hoşnut değil; e dikeyindeki bingec ve filin etkisiz oluşu siyahın manevra alanını genişletiyor. 42.e5 Ac2 43.Fd5 Şg7 44.e6 fxe6 45.Fxe6 Axb4 Materyal olarak eşitlik oldu ama vezir kanadındaki serbest geçer piyon Siyah'a avantaj sağlıyor. 46.Şe3 Şf6 47.Fd7 Şe5 48.Fe8 Ad5+ 49.Şd3 Ae7 50.Şc4 a5 51.Şc5 Şf6! Savunma görevini şah devralıyor, at atağa kalkacak. 52.Şb5? Af5 (52.Fb5! Daha dirençli idi.) 53.Şxa5 Axb3 54.Fb5 g5 55.Şb4 Şe5 56.Şc3 Şf4 57.Şd2 Ae4+ 58.Şe1 Şg3 Siyahşah h piyonuna yöneliyor. 59.Fd7 h4 60.e3 Af2 61.Şf1 Axb3 62.e4 Af4 63.e5 h3 64.Fc6 h2 65.Fb7 g4 66.Fc6 Fb7 Beyazın etkili hamlesi yok. 67.Fb7 g3 68.Fc8+ Şh4 69.Fb7 Şg5 70.Fe4 Şg4 Beyaz zugzwangta. 71.e6 Umarsız sürüş. 71... Axe6 Beyaz, ancak pat kovalayabilir. 72.Şg2 Af4+ 73.Şh1 Ah3 74.Ff3+ Şf4 (Eğer, 74...Şxf3 Pat) 75.Şg2 Af2 76.Şf1 Şxf3 Beyaz terk etti. 1-0 Recebov'un oyunsonu ustalığını gösterdiği güzel bir oyun.

FIDE GRAND SWISS

Maksim Rodshtein – Mustafa Yılmaz, FIDE Grand Swiss, Man Adası, 7. Tur

Satrançta şans var mıdır? Rakibimizin beklenmedik bir biçimde kaba bir hata yapması bizim şanslı olduğumuzu mu gösterir? Açılıştaki saldırgan bir yöntem izleyen İsraili oyuncu şah kanadını açmak uğruna 1 piyon geri düştü. O da ne! Hızlı biçimde uzun rok attı. Merkezdeki hafif figürlerinden birini piyon çatalıyla yitireceğini görmedi, görmedi. Bir büyük ustadan beklenmeyecek bir hamle. Bu şanstır işte! 16.0-0-0 ?? e5 17.Af3 exf4 18.e5 dxe5 19.Axe5 Vb6 20.Ac4 Ve6 21.Vf1 Kx2! 22.Ke1 Vc6 23.Vxf4 Kd8 24.Kh8+ Kg8 (Yılmaz, çok dikkatli oynuyor, Rodshtein'in oyunu karıştırma hevesini kursağında bırakıyor. 24...Af8? 25.Ad6+ Şd8 26.Af7+ =) 25.Kxg8+ Axb8 26.Vxf7 Adf6 27.Aa5 Vc5 Beyaz, şah saldırısından sonuç alamadı bu kez vezire saldırıyor ama orada da ona ekmek yok. 28.Kd1+ Şc7 Bir piyona karşılık iki alet geri düşen Rodshtein, terk etti. 0-1

mustafayildizbd@gmail.com

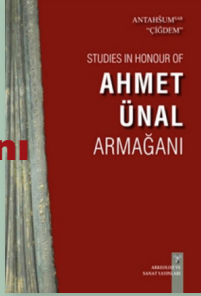

Bize Gönderilen Kitaplardan

AN. TAH. ŞUM^{SAR}
"ÇİĞDEM"

Ahmet Ünal Armağani

Arkeoloji ve
Sanat
Yayımları

Atatürk'ün özlemi olan Türk Adili ve tarihinin bilimsel olarak araştırılması doğrultusunda kurulan DTCF'nin üçüncü kuşak bilim insanları arasında en önde gelenlerinden biri olan Ahmet Ünal yine Atatürk'ün isteği olan "Zeki ve Çalışkan" olunabileceğini kanıtlayanlardandır. Oda, masa, koltuk, unvan, maaş, ücret, şan, şöhret... değil gerçeğin peşinde koşan, çalışma alanını dar tutmayan Ünal, Yunan Roma Tarihi, Asuryoloji, Hititoloji, Arkeoloji ve genel dilbilim konularında dünya çapında ses getiren işler yaptı ve yapıyor. Engellemelere ve dışlamalara karşın bilgiye ulaştığı gibi onu Sümerlerin "bilmiyorsan öğren, biliyorsan öğret" ilkesinden hareketle toplumla anlaşılır biçimde paylaşıyor:

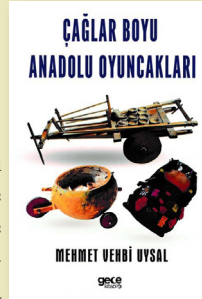
"Tarihçiler ve kültür tarihçileri, eski metinlerde çoğu kez karmaşık, sofistike, derin, felsefi, edebi ve daha nice anlamlar ve mecazlar arayıp dururlar ve zaten karmaşık olan eski durumları daha da içinden çıkılmaz hale getirirler. Halbuki çoğu durumda sade ve basit, yani eskilerin düzeyinde düşünmemiz yeterlidir. Böylece karmaşık gibi gözükene içeriklere daha mantıklı açıklama getirebiliriz" ilkesiyle yapıyor. Dünyanın dörtbir yanından 46 biliminsanın yazılarının yer aldığı armağan kitap, Ünal'ın çok sevdiği, kendini bulduğu AN. TAH. ŞUM^{SAR} yani Hititlerin, daha doğrusu yerli Hattilerin, en önemli ve uzunca şenliklerinden birini oluşturan, ziyafetler ve aşırı derecede eğlencelerle dolu ilkbahar Bayramı'na da adını veren, karlar erir erimez çıkan "çiğdem" adını taşıyor.

Çağlar Boyu Anadolu Oyuncakları

Mehmet
Vehbi Uysal

Gece Kitaplığı

Kararın tarihi ve kültürü üzerine yaptığı çalışmalar ve kitaplarla

bir boşluğu dolduran, Sanat Tarihçi Mehmet Vehbi Uysal'ın oyuncaklara ilgisi, 1982 yılında Adıyaman'da arkeolojik bir kazıya Bakanlık Temsilcisi olarak katıldığı sırada, çocukların Fırat Nehri kenarından topladıkları kırmızı, mavi, yeşil, beyaz taşları sert bir zemine sürterek yaptıkları bilyeleri kendisine armağan etmeleri ile başladı. Ayların emeğini bir çırpıda karşılıksız uzatıveren çocuklara çok saygı duydu. O günden başlayarak Geleneksel Anadolu Oyuncakları konusunda araştırmalara girişen Mehmet Vehbi Uysal görsel nesne ve bilgi toplamayı sürdürdü. Özellikle özgün/etnoğrafik değerde olanların ayrımlarının yapılmasında özenli bir yol izledi. Kitapta, tarihsel süreç içerisindeki oyuncak örneklerine yer verilmiş etnoğrafik değer kazanmış oyuncak kültürü ve belleğinin örneklerle anlatılması amaçlanmış, geleneksel oyuncak tanımlamaları ve anı yazılarına yer verilmiştir. Toplumsal değişimin süpürdüğü her şeyde olduğu gibi çocuk kişiliğinin gelişiminde önemli öge olan geleneksel oyun ve oyuncakları gelecekte oluşturulacak ortamlarda yeniden yaşanmak istenecek bilgi ve belgeye her zaman gereksinim duyulacaktır. 37 yıllık bir emeğin ürünü olan kitapta yer alan oyuncakların en eski örneklerini toplayan, olmayanları da yapan, yaptıran Uysal'ın arşivi Antalya Kepez Belediyesi'nin açtığı Anadolu Oyuncakları Müzesi'nde sergileniyor.

Bütün Eserleri

Said Halim Paşa

Büyüyen Ay Yayınları

Mehmet Âkif'in deyişiyle, Ümmetin en büyük mütefekkirlerinden birisi (Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın torunu, Verdi'nin ünlü Aida operasını sipariş eden Mısır Hıdivi İsmail Paşa'nın yeğeni) Said Halim Paşa, son dönem Osmanlı düşünürlerinin tartışmasız en özgünü ve önemlisidir. Derin İslâmî kavrayışı, eserlerinde olduğu gibi kişiliğinde de kendisini somut biçimde gösteren adını taşıyan yalı ve sadrazamlığı ile hafızalarda yer edinen Said Halim Paşa'nın hiç kuşku yok ki en önemli yanı düşünürlüğüdür. Buhranlarımız başlığı altında toplanan Taklitçiliğimiz, Meşrutîyet, Bağnazlık, Toplumsal Bunalımımız, Düşünsel Bunalımımız, İslâm Dünyasının Çöküşü Üzerine Bir Deneme ve İslamlaşmak ile son eseri İslâm Toplumunda Siyasal Kurumlar, onun entelektüel gücünün kanıtıdır. (...) Sorunlara ilişkin son derece akılcı, isabetli çözümler üretip, önerdi. Türk düşünce tarihinin doruklarından birini oluşturan bu toplu basım, düşünce dünyamıza yeni bir boyut ve derinlik getirecek.

Bir Fotograf Bin Sözcüğe Bedeldir

Gönderi: DERYA ULUER, ANKARA

Abone Olun Bütün Dünya Kapınıza Gelsin

Bütün Dünya tüm okurlarına kaçırılmayacak bir fırsat sunuyor.

Dergisine düzenli olarak ulaşmak isteyen okurlarımız yenilenen abonelik sistemimizle dergilerine daha kolay ulaşacak.

Bir telefonunuz veya e-posta mesajınızla aboneliğinizi başlatın, bir yıl boyunca Bütün Dünya'nız her ay kapınıza gelsin.

Öğrencilere
%50
İndirim

Öğrencilerimize yönelik %50 indirimli avantaj kampanyası yeni yılda da devam ediyor. Öğrencilerimiz öğrenci belgelerinin fotoğrafını ileterek bireysel aboneliklerini başlatabilir, %50 indirimli dergilerini bir yıl boyunca her ay düzenli olarak alabilirler.

Bütün Dünya Abone Servisi
Tel-WhatsApp: 0541 725 74 11
E-posta: abonebd@gmail.com

Bütün Dünya

T Ü R K S A N A T Ç I L A R

A Y N U R O K A Y

Resim aşkıyla kendi kendini yetiştirdi. Batı sanatını yakından inceledi. İlkçağ, Mısır ve Hitit sanatından ekilendi. İnsanı belli bir zamana ve mekana bağlı kalmadan, somut ile soyut arasında ele aldı. Ona göre: “Evren negatif-pozitif düzeninde varlığını sürdürürken, insan da bu kaotik kurgunun bir parçasıdır. İnsanın değiştiremediği ve onu aşan bu gerçeklik karşısında evreni, insanı, oluşumu sorgulayan çözüm arayışları başlar. Sanat, insanları en iyi anlatım yoludur. Olgunluğa erişen düşüncenin gerçek serüveni tuvale aktarıldıktan sonra başlar. Yapmayı düşündüğüm resmin zihinsel yaratı boyutunda istediğim olgunluğa erişmesiyle tuvalle buluşurum. Ama gerçek serüven bundan sonra başlar. Soyut kavramıyla tanımladığımız duygu ve düşüncenin ve hatta tanımını yapamadığımız bunlardan da fazla bir şeyin biçim kazanarak somutlaştığı yerdir tuval.”

ISSN 1301-7608

9 771301 760320